

«Σχολή Κοινωνικών Επιστημών»

«Εγκληματολογικές και Ποινικές προσεγγίσεις της
διαφθοράς, του οικονομικού και του οργανωμένου
εγκλήματος»

Διπλωματική Εργασία

«Η αποτελεσματικότητα του ποινικού συστήματος ως προς την
αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές
δραστηριότητες (Money Laundering): ιστορική αναδρομή του
ελληνικού νομοθετικού πλαισίου, διεθνής αντιμετώπιση του
φαινομένου και μελέτες περιπτώσεων από το χρηματοπιστωτικό
τομέα»

Μάρθα Γλαντζή

Επιβλέπων καθηγητής: Δημήτριος - Λάζαρος Κόρος»

Αθήνα, Ιούνιος 2024

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του φοιτητή («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

«Η αποτελεσματικότητα του ποινικού συστήματος ως προς την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (Money Laundering): ιστορική αναδρομή του ελληνικού νομοθετικού πλαισίου, διεθνής αντιμετώπιση του φαινομένου και μελέτες περιπτώσεων από το χρηματοπιστωτικό τομέα»

«Μάρθα Γλαντζή»

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής:

Συν-Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Δημήτριος - Λάζαρος Κόρος

Άννα Κασάπογλου

Μέλος Σ.Ε.Π. ΕΑΠ

Μέλος Σ.Ε.Π. ΕΑΠ

Αθήνα, Ιούνιος 2024

Μάρθα Γλαντζή, Η αποτελεσματικότητα του ποινικού συστήματος ως προς την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (Money Laundering): ιστορική αναδρομή του ελληνικού νομοθετικού πλαισίου, διεθνής αντιμετώπιση του φαινομένου και μελέτες περιπτώσεων από το χρηματοπιστωτικό τομέα

«Ευχαριστίες»

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγηση που μου προσέφερε σε όλη τη διάρκεια της συνεργασίας μας.

Περίληψη

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αποτελεί κρίσιμο ζήτημα που υπονομεύει την ακεραιότητα των χρηματοπιστωτικών συστημάτων και θέτει σημαντικές προκλήσεις για την παγκόσμια ασφάλεια και την οικονομική σταθερότητα. Ως η διαδικασία μέσω της οποίας χρήματα που αποκτήθηκαν παράνομα εμφανίζονται ως νόμιμα, η νομιμοποίηση εσόδων διευκολύνει ένα ευρύ φάσμα εγκληματικών δραστηριοτήτων, από τη διακίνηση ναρκωτικών και την τρομοκρατία μέχρι τη φοροδιαφυγή και τη διαφθορά. Η διαδεδομένη φύση αυτού του εγκλήματος απαιτεί μια συνολική κατανόηση των μηχανισμών του, των συνεπειών του και των στρατηγικών που χρησιμοποιούνται για την καταπολέμησή του. Τις τελευταίες δεκαετίες, οι τεχνολογικές εξελίξεις και η παγκοσμιοποίηση έχουν παράσχει στους νομιμοποιητές εσόδων εξελιγμένα εργαλεία και μεθόδους για να αποκρύπτουν την προέλευση των κεφαλαίων τους. Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, οι ρυθμιστικές αρχές και οι αρχές επιβολής του νόμου βρίσκονται αντιμέτωποι με ολοένα και πιο σύνθετες προκλήσεις καθώς προσπαθούν να παρακολουθήσουν και να ανακόψουν αυτές τις παράνομες δραστηριότητες. Η παρούσα εργασία επιδιώκει να εξετάσει σε βάθος τη διαδικασία της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, να αναλύσει τους τρόπους με τους οποίους εξελίσσεται και να αξιολογήσει τις στρατηγικές και τα μέτρα που εφαρμόζονται για την αντιμετώπισή της. Μέσω αυτής της ανάλυσης, απώτερος στόχος είναι να παρασχεθούν πολύτιμες γνώσεις και προτάσεις για τη βελτίωση των υφιστάμενων πρακτικών και τη διαμόρφωση πιο αποτελεσματικών πολιτικών για την καταπολέμηση αυτού του διεθνούς προβλήματος.

Λέξεις – Κλειδιά

Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, νομοθεσία, καταπολέμηση, αντεγκληματική πολιτική.

Abstract

Money laundering is a critical issue that undermines the integrity of financial systems and poses significant challenges to global security and financial stability. As the process by which ill-gotten money is made to appear legitimate, money laundering facilitates a wide range of criminal activities, from drug trafficking and terrorism to tax evasion and corruption. The widespread nature of this crime requires a comprehensive understanding of its mechanisms, its consequences and the strategies used to combat it. In recent decades, technological developments and globalization have provided money launderers with sophisticated tools and methods to conceal the origin of their funds. Financial institutions, regulators and law enforcement are facing increasingly complex challenges as they try to monitor and stop these illegal activities. This paper seeks to examine in depth the process of money laundering, to analyze the ways in which it evolves and to assess the strategies and measures implemented to combat it. Through this analysis, the ultimate goal is to provide valuable insights and suggestions to improve existing practices and formulate more effective policies to combat this international problem.

Keywords

"Money Laundering", legislation, anti-crime policy.

Περιεχόμενα

Περίληψη	v
Abstract	vi
Περιεχόμενα	vii
Συντομογραφίες & Ακρωνύμια	ix
Εισαγωγή	x
1. Το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες - Βιβλιογραφική ανασκόπηση	1
1.1 Ιστορική αναδρομή του φαινομένου	1
1.2 Τα στάδια νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες	4
1.3 Συνήθη προφίλ δραστών που διαπράττουν το έγκλημα του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος»	6
1.4 Συνήθη προφίλ δραστών που διαπράττουν το έγκλημα του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος»	8
1.5 Συνήθεις μέθοδοι διάπραξης του εγκλήματος	9
1.6 Η σύνδεση του φαινομένου με τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας	11
1.7 Η σύνδεση του φαινομένου με το οικονομικό και το οργανωμένο έγκλημα	13
1.8 Οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος»	14
2. Η ποινικοποίηση του φαινομένου στην Ελλάδα	15
2.1 Εθνική νομοθεσία	15
2.1.1 Ο Ν. 2145/1993	15
2.1.2 Ο Ν. 2331/1995	16
2.1.3 Ο Ν. 2908/2001	17
2.1.4 Ο Ν. 3424/2005	18
2.1.5 Ο Ν. 3691/2008	19
2.1.6 Ο Ν. 3932/2011	20
2.1.7 Ο Ν. 4478/2017	20
2.1.8 Ο Ν. 4557/2018	21
2.1.9 Ο Ν. 4689/2020	23
2.1.10 Ο Ν. 4734/2020	23
2.1.11 Ο Ν. 4816/2021	24
3. Η διεθνής αντιμετώπιση φαινομένου	25
3.1 Η Ειδική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF)	26
3.2 Το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα (UNODC)	28
3.3 Η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης της Καραϊβικής (CFATF)	30
3.4 Η Διαμερικανική Επιτροπή Ελέγχου Ναρκωτικών του Οργανισμού Αμερικανικών Κρατών (OAS-CICAD)	31
3.5 Η Διαμερικανική Τράπεζα Ανάπτυξης (IDB)	31
3.6 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή	32
3.7 Το Συμβούλιο της Ευρώπης	33
3.8 Η Ομάδα Ασίας/Ειρηνικού για το Ξέπλυμα Χρήματος (APG)	34

3.9 Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (BCBS)	36
3.10 Ο Όμιλος Υπεράκτιας Τραπεζικής Εποπτείας (OGBS)	37
3.11 Η Interpol	38
3.12 Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τελωνείων (WCO)	40
3.13 Η Ομάδα Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών Egmont Group	41
4. Μελέτες περιπτώσεων από το χρηματοπιστωτικό τομέα	42
4.1 Η σχέση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων με το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες	42
4.2 Η υπόθεση της Danske Bank	44
4.3 Η υπόθεση της HSBC	46
4.4 Η υπόθεση της NatWest	48
4.5 Η υπόθεση της 1MDB και ο ρόλος της Goldman Sachs	48
4.6 Η υπόθεση της Wachovia Bank	50
5. Αξιολόγηση των μέτρων για την καταπολέμηση του φαινομένου – Συμπεράσματα ..	51
5.1 1 ^η Αξιολόγηση FATF– 29.06.2007	51
5.2 2 ^η Αξιολόγηση FATF– 19.02.2010	54
5.3 3 ^η Αξιολόγηση FATF– 28.10.2011	56
5.4 4 ^η Αξιολόγηση FATF– 03.09.2019	58
5.5 Συμπεράσματα	60
Βιβλιογραφία	62

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

AML	Anti-Money Laundering
APG	Asia/Pacific Group
BCBS	Basel Committee on Banking Supervision
CFATF	Caribbean Financial Action Task Force
CICAD	Inter-American Drug Abuse Control Commission
FATF	Financial Action Task Force
FIU	Financial Intelligence Units
IDB	Inter-American Development Bank
IP	Internet Protocol address
OAS	Organization of American States
OGBS	Offshore Group of Banking Supervisors
P2P	peer-to-peer
UNODC	United Nations Office on Drugs and Crime
WCO	World Customs Organization
ΔΝΤ	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΜΧΠ	Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών
ΠΚ	Ποινικός Κώδικας

Εισαγωγή

Σύμφωνα με το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα υπολογίζεται ότι «ξεπλένονται» έως και 2 τρισεκατομμύρια δολάρια ετησίως σε παγκόσμιο επίπεδο, ποσό που αντιστοιχεί στο 2 – 5% του παγκόσμιου ΑΕΠ (UNODC, 2005). Λαμβάνοντας υπόψη μας αυτό το δεδομένο είναι προφανές ότι το πρόβλημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες όχι μόνο είναι υπαρκτό, αλλά αποτελεί και μια πολύ σοβαρή πρόκληση για τους αρμόδιους φορείς κατά την προσπάθεια καταπολέμησής του.

Ως «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» θεωρείται η επεξεργασία προϊόντων εγκληματικών πράξεων με σκοπό τη συγκαλύψη της παράνομης προέλευσής τους. Ακόμη, το εν λόγω έγκλημα περιγράφεται στο άρθρο 3.1 της Σύμβασης του ΟΗΕ της Βιέννης του 1988 ως: «η μετατροπή ή η μεταβίβαση περιουσίας-η οποία προέρχεται από οποιοδήποτε αδίκημα- με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκαλύψη της παράνομης προέλευσης της». Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι μια διαδικασία που ακολουθεί συνήθως τρία στάδια για να απελευθερώσει τελικά τα κεφάλαια που «ξεπλύθηκαν» στο νόμιμο χρηματοπιστωτικό σύστημα και αυτά είναι: η τοποθέτηση, η διαστρωμάτωση και η ενσωμάτωση (UNODC).

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αποτελεί ένα σύνθετο και διαρκώς εξελισσόμενο πρόβλημα που έχει τις ρίζες του βαθιά στην ιστορία. Από τις πρώτες προσπάθειες αποκάλυψης παράνομων εσόδων στην αρχαία Ρώμη και Κίνα, μέχρι τις σύγχρονες προκλήσεις της ψηφιακής εποχής, το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» παραμένει μια απειλή για την οικονομική σταθερότητα και την κοινωνική δικαιοσύνη. Η συνεχής εξέλιξη των τεχνολογιών και των μεθόδων που χρησιμοποιούνται τόσο από τους εγκληματίες όσο και από τις αρχές καθιστά απαραίτητη την διαρκή ενημέρωση και προσαρμογή των στρατηγικών καταπολέμησης του φαινομένου.

Ο σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η παρουσίαση του φαινομένου και η αξιολόγηση της ποινικής αντιμετώπισης του αδικήματος στη χώρα μας. Συγκεκριμένα, στο πρώτο κεφάλαιο πραγματοποιείται ιστορική αναδρομή του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (money laundering), αναλύονται οι βασικοί ορισμοί του υπό μελέτη θέματος και πραγματοποιείται σύνδεση του αδικήματος με το οργανωμένο έγκλημα και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Στο δεύτερο κεφάλαιο της παρούσας, πραγματοποιείται επισκόπηση επί του σχετικού νομοθετικού πλαισίου στην Ελλάδα και περιγράφονται οι βασικές διατάξεις των σχετικών νομοθετημάτων, ενώ στο τρίτο κεφάλαιο περιγράφονται η διεθνής αντιμετώπιση του φαινομένου και οι αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων φορέων. Στο τέταρτο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά σε μελέτες περιπτώσεων νομιμοποίησης παράνομων εσόδων από το χρηματοπιστωτικό κλάδο, και τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο, αξιολογείται η αποτελεσματικότητα του υφιστάμενου νομικού και θεσμικού πλαισίου για την καταπολέμηση του φαινομένου και καταγράφονται τα συμπεράσματα της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

1. Το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες - Βιβλιογραφική ανασκόπηση

1.1. Ιστορική αναδρομή του φαινομένου

Ως προς την πρώτη εμφάνιση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ή αλλιώς «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος») έχουν διατυπωθεί αρκετές θεωρίες από τους ιστορικούς. Σύμφωνα με τον Seagrave τα πρώτα σημάδια του φαινομένου εμφανίστηκαν πριν από περισσότερα από 3000 χρόνια, όταν οι Κινέζοι έμποροι έκρυβαν τον πλούτο που είχαν κερδίσει από την εμπορία αγαθών, έτσι ώστε να μην παίρνουν τα κέρδη τους οι κυβερνήτες μέσω της φορολογίας. Επίσης, ο ίδιος υποστηρίζει ότι οι ίδιες τεχνικές απόκρυψης εσόδων εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται έως και σήμερα (Seagrave, 1995). Για παράδειγμα, οι έμποροι επένδυαν κεφάλαια σε εταιρείες που ανήκαν σε άλλη δικαιοδοσία, μετατρέποντας με αυτόν τον τρόπο τα χρήματά τους σε διαφορετικούς τύπους περιουσιακών στοιχείων ή εκμεταλλευόμενοι τις αυξημένες τιμές του πληθωρισμού μετέφεραν τα χρήματά τους στο εξωτερικό. Το κίνητρο των επιχειρηματιών για την πραγματοποίηση παράνομων ενεργειών ήταν μεγάλο, αφού με αυτόν τον τρόπο απέφευγαν την καταβολή φόρου στην κυβέρνηση και τη διατηρούσαν όσο το δυνατόν περισσότερο από το εισόδημα που απέκτησαν, καθιερώνοντας εν τέλει αυτή την πρωτόγονη μορφή νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Σήμερα, οι σχετικοί μηχανισμοί «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» έχουν αλλάξει σημαντικά και έχουν γίνει περισσότερο εξελιγμένοι, αλλά οι αρχές της απόκρυψης, της μετακίνησης και της επένδυσης χρημάτων, έχουν διατηρηθεί ως βασικά χαρακτηριστικά του φαινομένου (Morris-Cotterill, 2001).

Κατά τη διάρκεια του Μεσαίωνα, το ξέπλυμα χρήματος συνδέθηκε κυρίως με τη φοροδιαφυγή και την αποφυγή των κανόνων της Εκκλησίας και του κράτους. Με την Αναγέννηση και την ανάπτυξη των τραπεζών, η πρακτική αυτή έγινε πιο συστηματική. Οι τραπεζίτες της εποχής χρησιμοποίησαν περίπλοκα δίκτυα και λογαριασμούς για να αποκρύψουν τα κέρδη τους από παράνομες δραστηριότητες (Gilmore, Dirty Money: The Evolution of Money Laundering Counter-measures. Council of Europe Publishing., 1999). Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, η παγκοσμιοποίηση και η ανάπτυξη των πολυεθνικών εταιρειών δημιούργησαν νέες ευκαιρίες για τη διάπραξη του εν λόγω εγκλήματος. Οι εγκληματικές οργανώσεις άρχισαν να χρησιμοποιούν διεθνείς τραπεζικούς λογαριασμούς, υπεράκτιες εταιρείες και ψεύτικες συναλλαγές για να αποκρύψουν την προέλευση των χρημάτων τους (Reuter & Truman, 2004).

Για αρκετούς ερευνητές η πρώτη εμφάνιση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες πραγματοποιήθηκε τη δεκαετία του 1930, κατά τη διάρκεια

της δραστηριότητας του διάσημου Αλ Καπόνε. Ο εν λόγω, χρησιμοποιούσε τα μετρητά για να συγκαλύψει τα παράνομα έσοδα από το αλκοόλ του σε περιόδους ποτοαπαγόρευσης τη δεκαετία του 1920 στις ΗΠΑ (Unger, Money laundering regulation: from Al Capone to Al Qaeda, 2013). Πιο συγκεκριμένα, λέγεται ότι χρησιμοποίησε εννέα πραγματικές επιχειρήσεις πλυντηρίων για να φυλάξει τα «βρώμικα» χρήματά του και να τα αναμείξει με τα έσοδα μίας νόμιμης επιχείρησης. Με αυτόν τον τρόπο, ο Αλ Καπόνε και άλλοι εγκληματίες έκρυβαν με επιτυχία τόσο το εισόδημά τους από παράνομες δραστηριότητες όπως η διακίνηση ναρκωτικών και η πορνεία από τις νομικές αρχές (NATCNC, 2017). Ωστόσο, το 1931 καταδικάστηκε για φοροδιαφυγή και όχι για λαθρεμπόριο. Κατά τη δεκαετία του 1980, τα χρόνια του Πάμπλο Εσκομπάρ και του πολέμου κατά των ναρκωτικών, το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» μετατράπηκε σε παγκόσμιο πρόβλημα, προκαλώντας τεράστια οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα (Unger, Money laundering regulation: from Al Capone to Al Qaeda, 2013).

Αξίζει να σημειωθεί ότι, στις ΗΠΑ παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση των περιστατικών διάπραξης οικονομικών εγκλημάτων όταν εν δυνάμει εγκληματίες εκμεταλλεύτηκαν τους μηχανισμούς λειτουργίας των τυχερών παιχνιδιών. Μέσω αυτών των μηχανισμών αποκρυπτόταν η προέλευση των παράνομων εσόδων, που προέρχονταν κυρίως από το λαθρεμπόριο ποτών. Δηλαδή, θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι οικονομικοί εγκληματίες χρησιμοποίησαν τα νόμιμα τυχερά παιχνίδια ως ένας από τους τρόπους συγκάλυψης της πηγής των εισοδημάτων τους που προέρχονταν από παράνομες δραστηριότητες. Το πρόβλημα που είχαν να λύσουν οι παραβάτες ήταν το εξής: είχαν λάβει πολλά χρήματα σε μετρητά, συχνά σε νόμισμα χαμηλής ονομαστικής αξίας, τα οποία όμως δε μπορούσαν να καταθέσουν σε καμία τράπεζα, καθώς μία τέτοια κίνηση θα αποσπούσε την προσοχή των οικονομικών και φορολογικών αρχών ως ύποπτη συναλλαγή. Ως εκ τούτου, οι δράστες έπρεπε να αναζητήσουν έναν τρόπο να αποκρύψουν και να νομιμοποιήσουν τα παράνομα έσοδα, ανοίγοντας μια επιχείρηση που θα δικαιολογούσε ως κεφάλαιο έναρξης την ύπαρξη τόσων μετρητών. Εν τέλει, μία από τις μορφές επιχειρήσεων που θεωρήθηκαν κατάλληλες για να νομιμοποιηθούν τα προϊόντα εγκλήματος ήταν τα καταστήματα τυχερών παιχνιδιών και συγκεκριμένα αυτά με τους κουλοχέρηδες (MLC).

Επιπρόσθετα, στη δεκαετία του 1980, η αύξηση της διακίνησης ναρκωτικών και των διεθνών εγκληματικών δικτύων έκανε το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» ένα σοβαρό διεθνές ζήτημα. Ως αποτέλεσμα η παγκόσμια κοινότητα άρχισε να αναγνωρίζει την ανάγκη της δημιουργίας μίας συντονισμένης δράσης (Levi, 2002). Σύντομα οι εγκληματίες θέλησαν να μετακινήσουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα από τα τυχερά παιχνίδια σε επιχειρήσεις που θα είχαν μεγαλύτερες οικονομικές αποδόσεις. Έτσι, άρχισαν να αγοράζουν από κινηματογραφικά στούντιο μέχρι τράπεζες και μερικές φορές ακόμη και πολιτικά κόμματα. Σε περίπτωση που δε μπορούσαν να διεισδύσουν σε συγκεκριμένο επαγγελματικό κλάδο, προσπαθούσαν να προσεγγίσουν άτομα εντός των εταιρειών που ήθελαν να αποκτήσουν. νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες δεν αναπτύχθηκε μόνο για να αποφύγει την καταβολή φόρων ή να κρύψει εγκληματικές δραστηριότητες. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες εξελίχθηκε για να διευκολύνει πρακτικά το εμπόριο. Σε χώρες με αυστηρό τελωνειακό έλεγχο ή περιορισμένο ανταλλακτικό σύστημα ή απαιτητικό σύστημα συναλλαγών, οι έμποροι έπρεπε να βρουν τρόπους να επιβιώσουν. Μόλις όμως οι

τεχνικές των επιχειρηματιών έγιναν γνωστές, οι οικονομικοί παραβάτες αντέγραψαν τις μεθόδους για να διευκολύνουν την εγκληματικής τους δραστηριότητα (MLC). Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, με την πάροδο των ετών, η ύπαρξη περιστατικών «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» αυξήθηκε σε τέτοιο βαθμό και οι συνέπειές τους είχαν τόσο μεγάλο κοινωνικό, οικονομικό και κοινωνικό αντίκτυπο, ώστε το 1990 δημιουργήθηκε η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF- Financial Action Task Force). Ο εν λόγω οργανισμός αποσκοπεί στην καταπολέμηση του φαινομένου και την αντιμετώπιση των επιπτώσεων του (FATF, Financial Action Task Force) .

Ακόμη, θα πρέπει να αναφερθεί ότι διαχρονικά οι τράπεζες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του φαινομένου.. Ως φύλακες του χρηματοπιστωτικού συστήματος, μάχονται αδιάκοπα κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (Bardin, Bouveret, Jackson, & Markevych, 2023). Όμως, η άνοδος των διαδικτυακών τραπεζικών ιδρυμάτων, η αύξηση των ανώνυμων υπηρεσιών ηλεκτρονικών πληρωμών και των μεταφορών peer-to-peer (P2P) με κινητά τηλέφωνα έχουν καταστήσει τον εντοπισμό των παράνομων μεταφορών χρημάτων όλο και πιο δύσκολη. Οι διακομιστές μεσολάβησης και το ανώνυμο λογισμικό καθιστούν σχεδόν αδύνατη την ανίχνευση του τρίτου στοιχείου της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, καθώς τα χρήματα μπορούν να μεταφερθούν ή να αποσυρθούν με ελάχιστο ή καθόλου ίχνος διεύθυνσης πρωτοκόλλου Internet (IP). Επίσης, τα χρήματα μπορούν να νομιμοποιηθούν μέσω διαδικτυακών δημοπρασιών και πωλήσεων, ιστότοπων τυχερών παιχνιδιών και εικονικών ιστότοπων τυχερών παιχνιδιών, όπου τα παράνομα αποκτηθέντα χρήματα μετατρέπονται σε νόμισμα τυχερών παιχνιδιών και στη συνέχεια επιστρέφουν σε πραγματικό, χρησιμοποιήσιμο και μη ανιχνεύσιμο «καθαρό» χρήμα. Ακόμη , η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να περιλαμβάνει κρυπτονομίσματα, όπως το Bitcoin. Αν και δεν είναι εντελώς ανώνυμο, μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο εμπόριο ναρκωτικών και σε άλλες εγκληματικές δραστηριότητες λόγω της σχετικής ανωνυμίας τους σε σύγκριση με το νόμισμα fiat (Chen, 2024).

Από την ανωτέρω αναδρομή, κατανοούμε ότι η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, είναι μια διαδικασία που έχει τις ρίζες της βαθιά στην ιστορία. Η πρακτική αυτή επιτρέπει στους εγκληματίες να αποκρύπτουν την παράνομη προέλευση των χρημάτων τους, μετατρέποντάς τα σε φαινομενικά νόμιμα έσοδα. Η εξέλιξη του φαινομένου αυτού είναι άμεσα συνδεδεμένη με την ανάπτυξη του χρηματοπιστωτικού συστήματος, την παγκοσμιοποίηση και την εξέλιξη της τεχνολογίας (Alldridge, 2003). Επιπρόσθετα, παρατηρούμε ότι η άνοδος της τεχνολογίας αναγκάζει τους οικονομικούς εγκληματίες να προσαρμόζονται συνεχώς σε πολλές διαφορετικές βιομηχανίες, αναζητώντας συνεχώς νέους τρόπους προκειμένου να μπορούν να νομιμοποιούν τα παράνομα έσοδα τους (NATCNC, 2017). Όμως, σε όλες τις δεκαετίες υπάρχει ένα κοινό χαρακτηριστικό: οι παραβάτες χρησιμοποιούν το επίσημο οικονομικό σύστημα για να διαπράξουν τις εγκληματικές τους πράξεις. Τέλος, η διεθνής συνεργασία έχει βελτιωθεί σημαντικά με την πάροδο του χρόνου και οργανισμοί όπως η FATF, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) και η Παγκόσμια Τράπεζα έχουν δημιουργήσει κατευθυντήριες γραμμές και πρότυπα για την καταπολέμηση του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» και την ενίσχυση της διαφάνειας στα χρηματοπιστωτικά συστήματα (Schott, 2024).

1.2. Ορισμός του φαινομένου

Προκειμένου να κατανοηθεί η σημασία της αντιμετώπισης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι σημαντικό να αναφερθούμε στην πολυπλοκότητα που υφίσταται ως προς τον ορισμό του φαινομένου. Εξάλλου, το όριο μεταξύ οικονομικής απάτης και νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι θολό και υπάρχουν αρκετές παραλλαγές των ορισμών στη βιβλιογραφία (Safari & Banirostam, 2018). Πιο συγκεκριμένα, η απάτη χρησιμοποιείται συνήθως ως γενικότερος όρος για τη σκόπιμη παραποίηση ή/και απόκρυψη στοιχείων και ο συγκεκριμένος ορισμός θα μπορούσε να συμπεριλάβει και τις περιπτώσεις του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» (Κοτσαλής, 2018). Από την άλλη πλευρά, η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αναφέρεται στη «διοχέτευση μετρητών ή άλλων κεφαλαίων στην οικονομία, προερχόμενα από παράνομες δραστηριότητες, μέσω νόμιμων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων, αποκρύπτοντας ταυτόχρονα την πηγή προέλευσης τους» (IMF).

Για άλλους μελετητές, η ανάλυση των αιτιών, των διαδικασιών και των αποτελεσμάτων της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες απαιτεί ακριβή ορισμό του εν λόγω φαινομένου. Σύμφωνα με τον Masciandaro, ο ορισμός του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» δύναται να δομηθεί σύμφωνα με τα δύο βασικά του χαρακτηριστικά: την παρανομία και την απόκρυψη. Το πρώτο χαρακτηριστικό του παράνομου χαρακτήρα της εγκληματικής πράξης αναφέρεται στη χρήση χρήματων που αποτελούν έσοδο παράνομων δραστηριοτήτων. Αυτό το χαρακτηριστικό είναι που διαφοροποιεί τη διαδικασία της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες από την εγκληματική δραστηριότητα από την οποία προέρχονται τα έσοδα. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι τα παράνομα χρήματα που έχουν νομιμοποιηθεί θεωρούνται, κατά μία έννοια, ανεξάρτητα των εγκληματικών δραστηριοτήτων (όπως απάτη, διαφθορά, απαγωγή κ.λπ.) που έλαβαν χώρα πριν από τη νομιμοποίηση των κεφαλαίων. Το δεύτερο χαρακτηριστικό της απόκρυψης υπονοεί ότι ο κύριος στόχος της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι η συγκάλυψη της την αρχικής παράνομη πηγής αυτού του εισοδήματος. Το εν λόγω χαρακτηριστικό αποτυπώνει και την κεντρική οικονομική λειτουργία της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η οποία είναι η μετατροπή των παράνομων κεφαλαίων σε νόμιμα. Ουσιαστικά, μέσω αυτής της μετατροπής τα μη νόμιμα έσοδα αποκτούν αγοραστική δύναμη και εν τέλει διευκολύνουν τη ζωή των παραβατών (Marciano, 1999).

Να σημειωθεί ότι σε αρκετές περιπτώσεις τα περιστατικά εγκληματικής δραστηριότητας που σχετίζονται με τη δημιουργία παράνομων εσόδων δεν είναι απαραίτητα υποθέσεις νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η δημιουργία παράνομων εσόδων και ταυτόχρονα το «ξεπλύμα» αυτών των χρημάτων παρατηρείται σε περιπτώσεις πολιτικής και διοικητικής διαφθορά, αποφυγής φορολογίας κ.α. (Levi & Reuter, Money Laundering, 2006). Σε αρκετές περιπτώσεις η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αποτελεί εργαλείο μίας εγκληματικής επιχείρησης. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι μια «διαδικασία» μέσω της οποίας μη νόμιμα χρήματα κρύβονται από την κυβερνητική

εποπτεία, έτσι ώστε η προέλευση και οι προορισμοί τους να μην είναι πλέον σαφείς (Picarelli, 2008).

Σύμφωνα με έγγραφο του Γραφείου των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα (UNODC, 2015), η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες περιλαμβάνει τη μετατροπή ή τη μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων εν γνώσει του δράστη ότι τα κεφάλαια προέρχονται από εγκληματική δραστηριότητα, αποκρύπτοντας την πηγή των εισοδημάτων ή/και βοηθώντας παράλληλα τον εγκληματία στη διάπραξη του εγκλήματος (UNODC, 2015). Σε κάθε περίπτωση ο στόχος του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» είναι η συγκάλυψη της φύσης και της προέλευσης του παράνομου εισοδήματος και η ενσωμάτωση του στο χρηματοπιστωτικό σύστημα χωρίς να τραβήξει την προσοχή των φορολογικών αρχών ή τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου (Compin, 2008).

Είναι πολύ σημαντικό να αναφερθεί ότι η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αναφέρεται γενικά σε οικονομικές συναλλαγές στις οποίες οι εγκληματίες, συμπεριλαμβανομένων και των τρομοκρατικών οργανώσεων, προσπαθούν να συγκαλύψουν τα έσοδα, τις πηγές ή τη φύση των παράνομων δραστηριοτήτων τους. Το συγκεκριμένο φαινόμενο διευκολύνει ένα ευρύ φάσμα σοβαρών υποκείμενων ποινικών αδικημάτων και, τελικά, απειλεί την ακεραιότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος (United States Department of the Treasury, 2022). Ο εν λόγω ορισμός περιγράφει και τη σύνδεση που έχει η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, σύνδεση που αποτυπώνεται και νομοθετικά σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Σύμφωνα με τον Έλληνα νομοθέτη, ο ορισμός της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες δεν απέχει σε μεγάλο βαθμό από όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με τη σχετική δημοσίευση του Ν. 4557/2018 μεταξύ άλλων περιγράφεται ότι «η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες αναφέρεται σε πράξεις που αφορούν τη μετατροπή ή τη μεταβίβαση περιουσίας εν γνώσει του γεγονότος ότι προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα, την απόκρυψη ή η συγκάλυψη της αλήθειας, όσον αφορά τη φύση, την προέλευση, τη διάθεση, τη διακίνηση ή τη χρήση περιουσίας ή τον τόπο όπου αυτή αποκτήθηκε ή βρίσκεται ή την κυριότητα επί περιουσίας ή σχετικών με αυτή δικαιωμάτων, εν γνώσει του γεγονότος ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοια δραστηριότητα», περιγραφή η οποία συνάδει με τις λοιπές περιγραφές του φαινομένου (ΒτΕ, Νόμος Υπ' αριθμ. 4557, 2018)

Από την ανωτέρω παράθεση του ορισμού του φαινομένου γίνεται κατανοητό ότι, ανεξαρτήτως του πώς περιγράφεται από τους μελετητές, χαρακτηρίζεται από τα στοιχεία της παρανομίας και της απόκρυψης. Στη συνέχεια, περιγράφονται τα στάδια της διαδικασίας νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τα συνήθη προφίλ των ατόμων που διαπράττουν το συγκεκριμένο έγκλημα, οι συνήθεις μέθοδοι διάπραξης του εγκλήματος, η σύνδεση του με το οικονομικό και το οργανωμένο έγκλημα και με τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και ορισμένες από τις επιπτώσεις του φαινομένου.

1.3. Τα στάδια νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αποτελεί μία εξαιρετικά περίπλοκη διαδικασία και διαδραματίζεται σε τρία κύρια στάδια, τα οποία σε αρκετές περιπτώσεις μπορεί να αλληλεπικαλύπτονται: την τοποθέτηση, τη διαστρωμάτωση και την ενσωμάτωση (Britton, 2022). Αναλυτικότερα:

Τοποθέτηση

Η τοποθέτηση είναι το πρώτο στάδιο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Σε αυτό το στάδιο, το «βρώμικο χρήμα» που προέρχεται από παράνομες δραστηριότητες εισάγεται σε ένα νόμιμο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Ένα παράδειγμα τοποθέτησης μπορεί να είναι η τοποθέτηση των χρημάτων σε τραπεζικό λογαριασμό για να ξεκινήσει η διαδικασία νομιμοποίησης. Άλλα παραδείγματα τοποθέτησης μπορεί να περιλαμβάνουν τη χρήση των χρημάτων για την εξόφληση χρεών, τη μετατροπή των μετρητών σε μάρκες στο καζίνο ή την παραποίηση τιμολογίων σε μια νόμιμη επιχείρηση (Britton, 2022). Επιπρόσθετα, αυτό το στάδιο της διαδικασίας νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να επιτευχθεί μέσω πολλών διαδικασιών όπως:

Λαθρεμπόριο συναλλάγματος: Αναφέρεται στην παράνομη μεταφορά χρημάτων σε άλλες χώρες. Οι «λαθρέμποροι συναλλάγματος» χρησιμοποιούν διάφορες μεθόδους για να βεβαιωθείτε ότι δεν αφήνουν πίσω τους ίχνη ελέγχου όταν μετακινούν τα χρήματα διακρατικά (ICAS, 2019).

Τραπεζική συνενοχή: Αυτή η μέθοδος τοποθέτησης αναφέρεται στην ιδιοκτησία ή τον έλεγχο ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, Συνήθως πρόκειται για μια τράπεζα, απαρτιζόμενη από διεφθαρμένα άτομα που είναι πρόθυμα να βοηθήσουν εγκληματίες. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο χρηματοπιστωτικός κλάδος ήταν απορρυθμισμένος για πολλά χρόνια, δημιουργήθηκαν οι κατάλληλες συνθήκες για τη διάπραξη του συγκεκριμένου εγκλήματος (ICAS, 2019).

Συναλλαγματικές ισοτιμίες: Στις μεταβατικές οικονομίες, όπως συμβαίνει με ορισμένες χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, η απελευθέρωση των αγορών συναλλάγματος προσφέρει την ευκαιρία σε όσους ξεπλένουν χρήμα να ανταλλάξουν τα χρήματά τους με άλλο νόμισμα. Αν και αυτή η μέθοδος έχει αρκετά κενά, παρόλα αυτά αποτελεί σημαντικό εργαλείο στα χέρια των παραβατών (ICAS, 2019).

Μεσίτες Κινητών Αξιών: Ένας άλλος τρόπος απόκρυψης της προέλευσης των παράνομων κεφαλαίων, είναι να τα διοχέτευση τους μέσω οικονομικών κινητών αξιών. Παρόμοια με τους τραπεζίτες, οι μεσίτες κινητών αξιών μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις χρηματοπιστωτικές αγορές για να συγκαλύψουν την προέλευση μεγάλων καταθέσεων (ICAS, 2019).

Ανάμειξη κεφαλαίων: Μία από τις καλύτερες μεθόδους απόκρυψης παράνομων μετρητών είναι να συνδυαστούν με μεγαλύτερο ποσό μετρητών. Αυτό μπορεί να συμβεί είτε αναμειγνύοντάς τα με υφιστάμενα κεφάλαια στην τράπεζα είτε χρησιμοποιώντας τα για τη

δημιουργία επιχειρήσεων βιτρίνας. Με αυτόν τον τρόπο, τα κεφάλαια από εγκληματικές δραστηριότητες αποκρύπτονται σε νομικές συναλλαγές (ICAS, 2019).

Αγορά περιουσιακών στοιχείων: Χρήση χρημάτων από παράνομες δραστηριότητες για την αγορά πληθώρας υλικών περιουσιακών στοιχείων μικρής αξίας. Ωστόσο, η άνοδος της χρήσης των πιστωτικών καρτών και ο ηλεκτρονικός έλεγχος των πληρωμών τις τελευταίες δεκαετίες έχει κάνει αυτή τη μέθοδο δυσκολότερη (ICAS, 2019).

Διαστρωμάτωση

Το δεύτερο στάδιο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αναφέρεται στην ανάμειξη των παράνομων εισοδημάτων με νόμιμα κεφάλαια, αποκρύπτοντας ταυτόχρονα την προέλευση του βρώμικου χρήματος. Συνήθως, η διαστρωμάτωση μεταφέροντας επιτυγχάνεται μέσω διαφόρων τραπεζικών λογαριασμών ή/και μέσω της αγοράς και μεταπώλησης περιουσιακών στοιχείων, όπως ακίνητα και άλλα αγαθά υψηλής αξίας. (Britton, 2022) Ο στόχος της διαστρωμάτωσης είναι να γίνει η διαδικασία όσο το δυνατόν μη ανιχνεύσιμη από τις αρχές (ICAS, 2019). Ειδικότερα:

Μετατροπή μετρητών σε αξιόγραφα: Μετά την επιτυχή τοποθέτηση των χρημάτων που προέρχονται από παράνομη δραστηριότητα στο νόμιμο οικονομικό σύστημα, οι δράστες προσπαθούν να μετατρέψουν τα νόμιμα πλέον κεφάλαια σε χρηματοοικονομικά παράγωγα και τραπεζικά αξιόγραφα (ICAS, 2019).

Αγορά και πώληση υλικών περιουσιακών στοιχείων: Οι παραβάτες πραγματοποιούν αγορές υλικών περιουσιακών στοιχείων και μεταπωλούν πολλαπλές φορές, με αποτέλεσμα όσο περισσότερες φορές πραγματοποιούν αυτή τη διαδικασία, τόσο πιο δύσκολο είναι για τις αρχές να εντοπίσουν την προέλευσή τους (ICAS, 2019).

Ενσωμάτωση

Το τρίτο και τελευταίο στάδιο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι η ενσωμάτωση, η οποία αναφέρεται στην εισαγωγή των παράνομων κεφαλαίων που έχουν νομιμοποιηθεί εκ νέου στο οικονομικό σύστημα. Με αυτόν τον τρόπο οι δράστες μπορούν να επενδύσουν τα «βρώμικα» χρήματα σε νέες δραστηριότητες (ECA, 2021).

Ορισμένες μέθοδοι ενσωμάτωσης είναι:

Δημιουργία επιχειρήσεων βιτρίνας: Οι παραβάτες συστήνουν επιχειρήσεις και προσλαμβάνουν «ψεύτικους» υπαλλήλους, δηλαδή άτομα που εμπλέκονται στο κύκλωμα του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος», οι οποίοι πληρώνονται με νόμιμο τρόπο και μετά τα χρήματα αυτά μπορούν να γίνουν χρήση από την εγκληματική ομάδα με νόμιμους τρόπους (ICAS, 2019).

Λήψη ενδοεταιρικών δανείων: Οι δράστες χορηγούν δάνεια σε διευθυντές ή μετόχους νεοσύστατων επιχειρήσεων, τα οποία δεν θα αποπληρωθούν ποτέ αλλά τα κεφάλαια τους μπορούν να χρησιμοποιηθούν νόμιμα στο οικονομικό σύστημα (ICAS, 2019).

Πλαστά τιμολόγια εισαγωγής και εξαγωγής προϊόντων: Ένας άλλος αποτελεσματικός τρόπος ενσωμάτωσης προϊόντων εγκλήματος στην οικονομία είναι η χρήση πλαστών τιμολογίων εισαγωγής και εξαγωγής εμπορικών εταιρειών. Μια κοινή πρακτική είναι υπερτίμηση της τιμής των αγαθών που εισέρχονται στη χώρα καθώς με αυτόν τον τρόπο δικαιολογούν το υπερβάλλον ποσό που στην πραγματικότητα αποκτήθηκε από τη συμμετοχή των εμπλεκόμενων σε εγκληματικές δραστηριότητες (ICAS, 2019).

1.4. Συνήθη προφίλ δραστών που διαπράττουν το έγκλημα του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος»

Μετά από εκτενή ανάλυση χιλιάδων δεδομένων πελατών της, η BAE Systems , μια βρετανική εταιρεία άμυνας και ασφάλειας, που είναι μία από τις μεγαλύτερες αμυντικές εργολάβους στον κόσμο, έχει προσδιορίσει ότι διακρίνονται έξι προφίλ ατόμων που διαπράττουν το έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (IF, 2017). Αυτά είναι:

Η πηγή: Πρόκειται για κορυφαίους απατεώνες που αποκομίζουν σταθερά έσοδα από εγκληματικές δραστηριότητες και ως εκ τούτου πρέπει να κάνουν τα χρήματά τους να φαίνονται νόμιμα (IF, 2017).

Ο ηγέτης: Συνήθως, πρόκειται για πολιτικούς ηγέτες που βρίσκονται στην εξουσία εδώ και χρόνια και κερδίζουν χρήματα από την απογύμνωση του εθνικού πλούτου. Αποσκοπούν στην απόκρυψη των δραστηριοτήτων τους ώστε να μπορούν να χρησιμοποιήσουν μέρος των παράνομων χρημάτων που κερδίζουν και να παραμένουν στην εξουσία (IF, 2017).

Ο υποστηρικτής: Πρόκειται για άτομα που δεν συμμετέχουν με άμεσο τρόπο σε εγκληματικές δραστηριότητες, βοηθούν οικονομικούς εγκληματίες συγκαλύπτοντας τα χρήματά τους για να βγάλουν κέρδος για τον εαυτό τους (IF, 2017).

Ο συνήθης ύποπτος: Πρόκειται για άτομα που είναι ύποπτα για διαφθορά και απάτη και βρίσκονται ήδη σε διεθνής λίστες παρακολούθησης (IF, 2017).

Ο «καρχαρίας»: Κυρίως, πρόκειται για εργαζόμενους που απασχολούνται σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και υποβοηθούν τη διαδικασία νομιμοποίησης των παράνομων εσόδων με οικονομικά ανταλλάγματα (IF, 2017).

Η «βιτρίνα»: Πρόκειται για υπαλλήλους, πολλές φορές ακόμη και ολόκληρες εταιρείες, που φαίνονται απολύτως νόμιμες στην πραγματικότητα χρησιμοποιούνται για «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» (IF, 2017).

Τα ανωτέρω προφίλ δραστών δεν είναι περιοριστικά, καθώς οι εγκληματίες που βρίσκονται πίσω από τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες βρίσκουν όλο και πιο

εξελιγμένους τρόπους συγκάλυψης της δραστηριότητάς τους. Μάλιστα, ορισμένα άρθρα υποστηρίζουν ότι η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες έχει τέτοιο αντίκτυπο στην κοινωνία ώστε μπορεί να αυξήσει τις τιμές των ακινήτων, τους φόρους και τα ασφάλιστρα (IF, 2017).

1.5. Συνήθεις μέθοδοι διάπραξης του εγκλήματος

Σε αντίθεση με άλλα εγκλήματα, όπου οι αποφάσεις που λαμβάνονται από τους δράστες δε χαρακτηρίζονται από τη λογική, στις υποθέσεις «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» οι επιλογές που λαμβάνουν οι παραβάτες είναι αποτέλεσμα μίας ορθολογικής αξιολόγησης πολλών άμεσων και έμμεσων παραγόντων (Clarke & Webb, 1999). Σύμφωνα με τον Clarke ο εγκληματίας θα αξιολογήσει αυτούς τους παράγοντες (άμεσους και έμμεσους) για να μειώσει τον κίνδυνο αποκάλυψης της παρανομίας που διαπράττει και να μεγιστοποιήσει τα κέρδη του. Οι εν λόγω παράγοντες επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την επιλογή των τεχνικών νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, δημιουργώντας σύνθετες τεχνικές που συνδυάζουν γνώσεις λογιστικής, διοικητικές γνώσεις, νομικές γνώσεις κ.α. (Clarke, 1983). Αντίστοιχες απόψεις έχουν εκφραστεί και από τον Huber, ο οποίος τόνισε πόσο σημαντικό είναι να εξεταστούν και να προσδιοριστούν οι διαστάσεις του οικονομικού εγκλήματος που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μας ώστε να εξηγούν, να προλαμβάνουν, να προβλέπουν, να εντοπίζουν και να διώκουν τα συγκεκριμένα εγκλήματα (Huber, 2017).

Η φύση, η τοποθεσία, το ποσό του κύριου εγκλήματος, ο σκοπός της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, το είδος της διαθέσιμης τεχνολογίας είναι ορισμένοι από τους παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή της τεχνικής για τη διάπραξη του εγκλήματος. Ομοίως, η επιλογή μεταξύ του κινήτρου για τη νομιμοποίηση κεφαλαίων, δηλαδή μεταξύ της ενσωμάτωσης των παράνομων κεφαλαίων στην οικονομία ή τη χρηματοδότησης περαιτέρω εγκλημάτων, επηρεάζει την επιθυμία διατήρησης της ανωνυμίας. Αυτό, με τη σειρά του, διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στη λήψη αποφάσεων σχετικά με τους εμπλεκόμενους φορείς και τη χρήση ή μη της τεχνολογίας (Huber, 2017).

Σε σύγκριση με άλλες μορφές εγκλημάτων, η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι γνωστή για τις πολλές διαφορετικές της μορφές έκφρασης, οι οποίες όμως διαθέτουν ένα κοινό χαρακτηριστικό: τη χρήση πολυάριθμων συναλλαγών που πραγματοποιούνται είτε από τραπεζικούς λογαριασμούς φυσικών ή νομικών προσώπων, είτε μεταξύ διαφορετικών οντοτήτων σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα. Επίσης, οι συναλλαγές για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες πραγματοποιούνται με πολλές διαφορετικές μορφές, όπως είναι η χρήση μετρητών, οι καταθέσεις σε τραπεζικούς λογαριασμούς, η πραγματοποίηση επενδυτικών συναλλαγών, η ανάπτυξη υπεράκτιων δραστηριοτήτων, η συμμετοχή υπαλλήλων και αντιπροσώπων που εργάζονται σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ο δανεισμός κ.α. (Drezewski, Sepielak, & Filipkowski, 2012) (FIUB).

Όπως προαναφέρθηκε, οι μετερχόμενοι στη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες χρησιμοποιούν μια πληθώρα τεχνικών για να πραγματοποιήσουν τις παράνομες δραστηριότητές τους. Μερικές κοινές μέθοδοι και τεχνικές περιλαμβάνουν:

Smurfing: Η εν λόγω τεχνική, γνωστή και ως «δόμηση» ή «δόμηση συναλλαγών», περιλαμβάνει το σπάσιμο μεγάλων χρηματικών ποσών σε μικρότερα, λιγότερο ύποπτα ποσά που στη συνέχεια κατατίθενται σε πολλούς λογαριασμούς. Με αυτόν τον τρόπο επιτρέπεται στους εγκληματίες να αποφεύγουν την ενεργοποίηση αναφορών ύποπτης δραστηριότητας που θα μπορούσαν να ειδοποιήσουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τις αρχές. Τα άτομα που είναι γνωστά ως "στρουμφάκια" συχνά εργάζονται σε ομάδες για να κάνουν πολλές μικρές συναλλαγές, αποφεύγοντας περαιτέρω τον εντοπισμό. Το smurfing δεν περιορίζεται σε μια συγκεκριμένη βιομηχανία ή τομέα. Όσοι «ξεπλένουν χρήματα» μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτήν την τεχνική σε διάφορους τομείς, μεταξύ άλλων συμπεριλαμβανομένων των τραπεζών, του λιανικού εμπορίου και της βιομηχανίας ψυχαγωγίας. Ακόμη, μπορεί να πραγματοποιηθεί αυτοπροσώπως από τους δράστες μέσω συναλλαγών με μετρητά ή ηλεκτρονικά χρησιμοποιώντας πολλαπλούς τραπεζικούς λογαριασμούς ή διαδικτυακές πλατφόρμες πληρωμών. Στον τομέα του λιανικού εμπορίου, οι εγκληματίες μπορούν να χρησιμοποιήσουν τη συγκεκριμένη τεχνική για να κάνουν πολλές μικρές αγορές με παράνομα κεφάλαια, αναμειγνύοντάς τα με νόμιμες συναλλαγές για να αποκρύψουν περαιτέρω την προέλευσή τους. Η κατανόηση των χαρακτηριστικών του smurfing βοηθά τους επαγγελματίες που εργάζονται στη συμμόρφωση, τη διαχείριση κινδύνων, την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και του οικονομικού εγκλήματος να αναπτύξουν τις αντίστοιχες στρατηγικές και μέτρα (FCA, 2024).

Εικονικές εταιρείες: Πρόκειται για εταιρικές οντότητες χωρίς ενεργές επιχειρηματικές δραστηριότητες ή σημαντικά περιουσιακά στοιχεία. Ενώ εξυπηρετούν νόμιμους σκοπούς, όπως η διευκόλυνση συγχωνεύσεων και εξαγορών ή η διαχείριση κινδύνων, μπορούν επίσης να αξιοποιηθούν για παράνομες χρηματοοικονομικές δραστηριότητες όπως η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η φοροδιαφυγή και η απάτη. Οι εγκληματίες χρησιμοποιούν εικονικές εταιρείες για να αποκρύψουν την πραγματική ιδιοκτησία και κίνηση κεφαλαίων. Η δομή και η ανωνυμία των εικονικών εταιρειών τις καθιστούν ισχυρά εργαλεία για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. (Ibitola, 2023) Ως εκ τούτου, η κατανόηση της φύσης των εικονικών εταιρειών και της συμμετοχής τους στη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι ζωτικής σημασίας για τους επαγγελματίες που εργάζονται στους τομείς της συμμόρφωσης, της διαχείρισης κινδύνου, της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και του οικονομικού εγκλήματος (FCA, 2024).

Real estate: Οι συναλλαγές ακινήτων έχουν χρησιμοποιούνται εδώ και πολλά χρόνια ως μέσο νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Οι εγκληματίες χειραγωγούν την τιμή των ακινήτων και επιδίδονται σε υπερτίμηση ή υποτίμηση για να κρύψουν παράνομα κεφάλαια. Η συμπαιγνία με ρυθμιστές πρόσβασης, όπως μεσίτες, κατασκευαστές ακινήτων, συμβούλους ενυπόθηκων δανείων και μεσίτες διευκολύνει αυτές τις δραστηριότητες. Ο τομέας των ακινήτων προσφέρει ευκαιρίες για τη διαστρωμάτωση και

την ενσωμάτωση παράνομων κεφαλαίων σε φαινομενικά νόμιμα περιουσιακά στοιχεία (FCA, 2024).

Ψηφιακά περιουσιακά στοιχεία και κρυπτονομίσματα: Η άνοδος των ψηφιακών περιουσιακών στοιχείων και των κρυπτονομισμάτων έχει παρουσιάσει νέες προκλήσεις στις προσπάθειες καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Οι εγκληματίες κάνουν κατάχρηση εικονικών περιουσιακών στοιχείων για «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος», λόγω της ανωνυμίας και της έλλειψης ρύθμισης γύρω από αυτά τα ψηφιακά νομίσματα. Οι εταιρείες διαχείρισης ψηφιακών περιουσιακών στοιχείων, οι οποίες συγκεντρώνουν κεφάλαια από διάφορους χρήστες και τα αναδιανέμουν, χρησιμοποιούνται για να συσκοτίσουν τη ροή κεφαλαίων. Τα κρυπτονομίσματα παρέχουν στους ξεπλύματα χρήματος ένα επίπεδο ανωνυμίας που το παραδοσιακό χρηματοπιστωτικό σύστημα δεν προσφέρει, καθιστώντας τους ελκυστικούς διαύλους για παράνομες δραστηριότητες. Η διασφάλιση αποτελεσματικής ρύθμισης και παρακολούθησης των ψηφιακών περιουσιακών στοιχείων είναι απαραίτητη για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στην ψηφιακή εποχή (FCA, 2024).

1.6. Η σύνδεση του φαινομένου με τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας

Από το 1989, όπου ξεκίνησε η «μάχη» κατά του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος», λίγοι ερευνητές αφιέρωσαν το έργο τους στη μελέτη των επιπτώσεων του φαινομένου στην οικονομία και στην κοινωνία (Duyne, 1998). Όμως, αυτό άλλαξε σημαντικά μετά την 11^η Σεπτεμβρίου του 2001, όταν συνέβη μία σειρά τεσσάρων οργανωμένων τρομοκρατικών επιθέσεων από την Αλ Κάιντα (ισλαμική τρομοκρατική οργάνωση) που συνέβησαν στην καρδιά των ΗΠΑ και ανάγκασαν την τότε κυβέρνηση Μπους να κηρύξει «πόλεμο» κατά της τρομοκρατίας, περιλαμβάνοντας σημαντικές οικονομικές περιοριστικές διατάξεις εναντίων των τρομοκρατών, προκειμένου να περιορίσουν την επιχειρηματικής τους δραστηριότητα (Biersteker & Eckert, 2007). Από τότε, η τρομοκρατία έχει συνδεθεί ακόμη περισσότερο με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και ως εγκλήματα πλέον αναφέρονται μαζί στην παγκόσμια βιβλιογραφία. Επιπρόσθετα, διεθνείς φορείς που είχαν ήδη αναπτύξει τεχνογνωσία και διέθεταν εμπειρογνωσία κατά εγκλημάτων, όπως είναι για παράδειγμα το εμπόριο ναρκωτικών, ανέπτυξαν νέες μεθόδους για την πρόληψη και την καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Τέλος, ενισχύθηκε ο ρόλος των εποπτικών αρχών διεθνούς κεφαλαίου (Heng & McDonagh, 2009).

Σύμφωνα με τους Favarel-Garrigues Godefroy και Lascoumes, μετά το 2001 οι γαλλικές τράπεζες εφάρμοσαν ποικίλα μέτρα, πολύ περισσότερα από ό,τι στο παρελθόν, για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Ειδικότερα, υποστηρίζουν ότι κυρίως τα μεγάλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα λιανικής τραπεζικής ενεπλάκησαν ενεργά στην αντεγκληματική πολιτική κατά του φαινομένου του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος», επειδή σε αντίθεση με τις εταιρικές ή επενδυτικές τράπεζες, αυτές είναι που ασχολούνται και ελέγχουν, κατά βάση, την επαγγελματική δραστηριότητα των πελατών (Favarel-Garrigues, Godefroy, & Lascoumes, 2011). Επιπρόσθετα, οι τραπεζικοί

οργανισμοί που συμμετέχουν σε αυτή τη διαδικασία καταπολέμησης των συγκεκριμένων εγκλημάτων αναλύουν με εξειδικευμένο τρόπο τις χρηματοοικονομικές τους ροές, προσπαθώντας να προλάβουν τη διάπραξη οικονομικών εγκλημάτων και να διατηρήσουν τη φήμη τους ως επιχειρήσεις που χρήζουν εμπιστοσύνης από τους πελάτες τους (Ericson, 2006).

Τα τελευταία χρόνια, η μεγαλύτερη παγκόσμια τρομοκρατική απειλή είναι το ISIS. Συγκεκριμένα, πρόκειται για μια ισχυρή τρομοκρατική μαχητική ομάδα που έχει πάρει τον έλεγχο μεγάλων περιοχών της Μέσης Ανατολής. Διαβόητο για τη βάνανση βία και τις δολοφονικές επιθέσεις εναντίον αμάχων, αυτό το αυτοαποκαλούμενο χαλιφάτο έχει αναλάβει την ευθύνη για εκατοντάδες τρομοκρατικές επιθέσεις σε όλο τον κόσμο, εκτός από την καταστροφή ανεκτίμητων μνημείων, αρχαίων ναών και άλλων κτιρίων και έργων τέχνης από την αρχαιότητα. Η εν λόγω τρομοκρατική οργάνωση έχει αναλάβει την ευθύνη για εκατοντάδες τρομοκρατικές επιθέσεις στη Μέση Ανατολή και σε όλο τον κόσμο. Μερικές από τις πιο γνωστές επιθέσεις σε δυτικό έδαφος που συνδέονταν με το ISIS περιλαμβάνουν: σειρά επιθέσεων από βομβιστές και σκοπευτές που τρομοκρατούσαν τους δρόμους του Παρισιού, σκοτώνοντας 130 άτομα (Νοέμβριος 2015), τρομοκράτης οδηγώντας ένα φορτηγό παρέσυρε ένα πλήθος ανθρώπων στην πόλη της Γαλλικής Ριβιέρας, σκοτώνοντας 86 άτομα (Νίκαια, Ιούλιος 2016) κ.α. (History, 2019).

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η χρηματοδότησης της τρομοκρατίας συνδέονται όταν μέσω παράνομων κεφαλαίων, που έχουν καταφέρει οι δράστες να νομιμοποιήσουν και να διακινήσουν στο επίσημο οικονομικό σύστημα, χρηματοδοτείται η αγορά πυρηνικών όπλων, χημικών, βιολογικών όπλων κ.α. Ο συνδυασμός αυτών των δύο εγκλημάτων μπορεί να κάνει τις χώρες λιγότερο σταθερές, γεγονός που με τη σειρά του μπορεί να αποδυναμώσει τον νόμο και την τάξη, τη διακυβέρνηση, τη ρυθμιστική αποτελεσματικότητα, τις ξένες επενδύσεις και τις διεθνείς ροές κεφαλαίων (IMF).

Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να τονιστεί ότι πρόκειται για δύο διαφορετικές μεταξύ τους εγκληματικές πράξεις. Η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας μπορεί να περιλαμβάνει τόσο νόμιμες όσο και παράνομες πηγές χρηματοδότησης, γεγονός που καθιστά δυσκολότερο τον εντοπισμό της. Οι νόμιμες πηγές χρηματοδότησης της τρομοκρατίας περιλαμβάνουν δωρεές, επενδύσεις και άλλες οικονομικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τρομοκρατικές πράξεις. Από την άλλη, οι παράνομες πηγές χρηματοδότησης της τρομοκρατίας μπορούν να προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της διαφθοράς, της φοροδιαφυγής, της διακίνησης ναρκωτικών, των ληστειών, του παράνομου εμπορίου όπλων και της πορνείας. Η πολυπλοκότητα της διάκρισης μεταξύ νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας οφείλεται στη χρήση τόσο νόμιμων όσο και παράνομων πηγών κεφαλαίων και για τις δύο δραστηριότητες, γεγονός που περιπλέκει περαιτέρω τη διαδικασία εντοπισμού και την επιβολή των αντίστοιχων κανονισμών. Το κύριο κοινό στοιχείο μεταξύ της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας έγκειται στην κυκλοφορία και την απόκρυψη κεφαλαίων. Η κύρια διάκριση, ωστόσο, έγκειται στην πηγή των κεφαλαίων: η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αφορά κεφάλαια παράνομης

προέλευσης, ενώ η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας μπορεί να περιλαμβάνει τόσο νόμιμα όσο και παράνομα κεφάλαια. Επιπλέον, το κίνητρο μεταξύ των δύο αδικημάτων είναι εντελώς διαφορετικό (FCA, 2024).

Η διάπραξη αυτών των εγκλημάτων και ο συνδυασμός τους έχει όχι μόνο οικονομικές επιπτώσεις αλλά έχει κοστίσει και το θάνατο πολλών ανθρώπων, καθιστώντας αναγκαία την ύπαρξη ενός διεθνούς φορέα. Η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF) είναι ένας διακυβερνητικός φορέας που καταπολεμά τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας με την επιβολή παγκόσμιων πολιτικών. Πρωταρχικός στόχος της FATF είναι η εφαρμογή διεθνών κανονισμών για την αντιμετώπιση και την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Περαιτέρω ανάλυση της δραστηριότητας της FATF θα υπάρξει στο τρίτο κεφάλαιο της διπλωματικής εργασίας (FCA).

1.7. Η σύνδεση του φαινομένου με το οικονομικό και το οργανωμένο έγκλημα

Η αυξανόμενη ανησυχία για το διεθνές οικονομικό έγκλημα ενισχύεται από εγκληματικές δραστηριότητες που εκμεταλλεύονται καινοτομίες και ρυθμιστικά κενά στον χρηματοπιστωτικό και οικονομικό τομέα. Ακόμη, το διεθνές οικονομικό έγκλημα δημιουργεί ευρύτερες επιπτώσεις πέρα από τις χρηματοπιστωτικές και οικονομικές απώλειες σε όλα τα κράτη και έχει γίνει όλο και πιο διαδεδομένο, διαφοροποιημένο και οργανωμένο ως αποτέλεσμα της παγκοσμιοποίησης, της προόδου της τεχνολογίας και της μεγαλύτερης κινητικότητας των πολιτών (ASEAN).

Το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» στηρίζει και επιτρέπει στις περισσότερες μορφές οργανωμένου εγκλήματος, επιτρέποντας στις εγκληματικές ομάδες να προωθούν τις δραστηριότητές τους και να αποκρύπτουν τα περιουσιακά τους στοιχεία (NCA). Σχεδόν όλες οι εγκληματικές δραστηριότητες αποφέρουν κέρδη, συχνά με τη μορφή μετρητών, τα οποία οι εγκληματίες επιδιώκουν στη συνέχεια να «ξεπλύνουν» μέσω διαφόρων διαύλων. (Europol) Προκειμένου να κατανοηθεί καλύτερα η σύνδεση του οργανωμένου και του οικονομικού εγκλήματος με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, παρατίθενται οι κάτωθι ορισμοί:

Ως *οργανωμένο έγκλημα* θεωρείται ένα σύμπλεγμα άκρως συγκεντρωτικών επιχειρήσεων που έχουν συσταθεί με σκοπό την εμπλοκή τους σε παράνομες δραστηριότητες. Τέτοιες οργανώσεις εμπλέκονται σε αδικήματα όπως κλοπή φορτίου, απάτη, ληστεία, απαγωγή για λύτρα και απαίτηση πληρωμών «προστασίας». Η κύρια πηγή εισοδήματος για αυτές τις εγκληματικές ομάδες είναι η παροχή αγαθών και υπηρεσιών που είναι παράνομα, αλλά για τα οποία υπάρχει συνεχής δημόσια ζήτηση, όπως ναρκωτικά, πορνεία, δανειοληψία (δηλαδή τοκογλυφία) και τυχερά παιχνίδια (Britannica). Μία οργανωμένη εγκληματική ομάδα» διαθέτει ορισμένα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Αυτά είναι: αποτελεί δομημένη ομάδα τριών ή περισσότερων ατόμων, δραστηριοποιείται για ένα χρονικό διάστημα, ενεργεί

με στόχο τη διάπραξη τουλάχιστον ενός σοβαρού εγκλήματος και αποσκοπεί στην απόκτηση οικονομικού ή άλλου υλικού οφέλους (UNODC).

Το οικονομικό έγκλημα χρησιμοποιείται για να περιγράψει αδικήματα όπως είναι η οικονομική απάτη, η οικονομική κατάχρηση, η παράνομη χρηματοδότηση κ.α. (Lord & Levi, 2023). Σύμφωνα με τη Europol, το οικονομικό έγκλημα αναφέρεται σε παράνομες πράξεις που διαπράττονται από ένα άτομο ή μια ομάδα ατόμων για την απόκτηση οικονομικού ή επαγγελματικού πλεονεκτήματος. Το κύριο κίνητρο σε τέτοια εγκλήματα είναι το οικονομικό όφελος. Επιπλέον, σε αυτήν την κατηγορία εγκλημάτων περιλαμβάνονται οι απάτες ειδικών φόρων κατανάλωσης, το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος», οι επενδυτικές απάτες, οι απάτες στο διαδίκτυο γενικότερα κ.α. (Europol).

Από τα ανωτέρω είναι εμφανές ότι η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες θεωρείται οικονομικό έγκλημα και συνδέεται με το οργανωμένο έγκλημα καθώς διαθέτει αρκετά από τα χαρακτηριστικά του όπως είναι τα στοιχεία της παρανομίας, του οικονομικού οφέλους και της απόκρυψης στοιχείων.

1.8. Οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις του «ξέπλυματος βρώμικου χρήματος»

Η άμεση επίδραση που έχει το φαινόμενο του «ξέπλυματος βρώμικου χρήματος» στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων δεν είναι εύκολα διακριτή. Συνήθως τα κλασικά ποινικά αδικήματα, όπως ένα βίαιο έγκλημα, η κατάχρηση ουσιών, η διαφθορά ή η απάτη στο Διαδίκτυο, προκαλούν μεγαλύτερη ανησυχία στην κοινωνία, λόγω της αμεσότητας των αρνητικών συνεπειών τους. Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες βρώμικου χρήματος είναι ένα δευτερεύον έγκλημα, ένα παράγωγο προϊόν διαφόρων βασικών αδικημάτων (Villányi).

Τόσο η οικονομία, όσο και η κοινωνία αντιμετωπίζουν κάποιες δραματικές επιπτώσεις από το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Γενικά, το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» επιτρέπει στους εγκληματίες να επεκτείνουν σκόπιμα τις δραστηριότητές τους. Αυτό αυξάνει εκθετικά το κόστος που πρέπει να επωμιστεί η εκάστοτε κυβέρνηση λόγω της ενισχυμένης επιβολής του νόμου και της ανάγκης να επενδύσει στον τομέα της υγείας και της δημόσιας ευημερίας προκειμένου να καταπολεμηθούν οι αρνητικές συνέπειες του εν λόγω εγκλήματος. Ως αποτέλεσμα, η οικονομική δύναμη μεταφέρεται από τους πολίτες, την κυβέρνηση και ολόκληρη την αγορά σε νομιμοποιητές ή εγκληματίες. Ακόμη, το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος»/ μπορεί να προκαλέσει μια εικονική εξαγορά του πολιτικού κόμματος που βρίσκεται στην εξουσία και να οδηγήσουν σε πολιτική αστάθεια (AMLUAΕ).

Οι οικονομικές επιπτώσεις του φαινομένου είναι εξίσου σημαντικές. Μακροπρόθεσμα, οι εταιρείες που χρησιμοποιούν «βρώμικο» χρήμα έχουν ένα παράνομο πλεονέκτημα σε σύγκριση με εκείνες που τηρούν τη νομοθεσία. Εάν το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» δεν

περιοριστεί σε ένα ελάχιστο επίπεδο, βλάπτει την οικονομική ανάπτυξη. Επιπρόσθετα, ως μακροοικονομικές συνέπειες του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» θεωρούνται οι εξής: η εξασθένηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος, η αύξηση της εγκληματικότητας και της διαφθοράς, η αποθάρρυνση των ξένων επενδύσεων στη χώρα, η οικονομική αστάθεια που οδηγεί σε στρέβλωση των μεγάλων αγορών, η ευρεία φοροδιαφυγή και απώλεια φορολογικών εσόδων, ο κίνδυνος φήμης για τη χώρα, η επιβολή διεθνών κυρώσεων η υποτίμηση της αξίας του επίσημου νομίσματος της χώρας κ.α. (AMLUAE). Μεγαλύτερη ανάλυση των επιπτώσεων του φαινομένου θα ακολουθήσει στο τελευταίο κεφάλαιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

2. Η ποινικοποίηση του φαινομένου στην Ελλάδα

Η ποινικοποίηση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και η σύνδεση της εγκληματικής πράξης με το οργανωμένο έγκλημα θεωρούνται στην εποχή μας αυτονόητα (Δούβλης, 2011). Όμως, μέχρι και τη σημερινή μορφή του σχετικού ελληνικού νομοθετικού πλαισίου έχουν υπάρξει αρκετές τροποποιήσεις και προσθήκες. Προκειμένου να κατανοηθεί η σημερινή διατύπωση του εν ισχύ νόμου κρίνεται απαραίτητη η ιστορική αναδρομή του νομικού πλαισίου.

2.1. Εθνική νομοθεσία

2.1.1. Ο Ν. 2145/1993

Η πρώτη προσπάθεια εναρμόνισης του εθνικού ποινικού συστήματος με τα ευρωπαϊκά κοινοτικά κείμενα ως προς το έγκλημα του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» πραγματοποιήθηκε μέσω των άρθρων 5 και 6 του Ν. 2145/1993. Επιπρόσθετα, βάσει του άρθρου 5 του εν λόγω νόμου προστέθηκε το άρθρο 394^A στον Ποινικό Κώδικα, όπου επί της ουσίας έγινε σύνδεση του φαινομένου με το οργανωμένο έγκλημα (Δούβλης, 2011). Αναλυτικότερα, ο Νόμος 2145/1993 αφορούσε τη *Ρύθμιση θεμάτων εκτέλεσης ποινών, επιταχύνσεως και εκσυγχρονισμού των διαδικασιών απονομής της Δικαιοσύνης και άλλων θεμάτων*, ενώ συγκεκριμένα στο τρίτο μέρος του νόμου («Καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες») περιλήφθηκαν τα άρθρα που σχετίζονται με το υπό μελέτη φαινόμενο (e-nomothesia).

Μέσω του συγκεκριμένου νομικού πλαισίου έγινε μια αρχική εισαγωγή των βασικών εννοιών του φαινομένου του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» - έννοιες των οποίων η ουσία τους έχει διατηρηθεί έως και σήμερα. Ο Νόμος 2145/1993 προσπάθησε να αποσαφηνίσει ζητήματα ορισμών που σχετίζονται με την περιούσια ως αποτέλεσμα

παράνομων δραστηριοτήτων, προσδιόρισε τις «αρμόδιες αρχές» για την αντιμετώπιση του φαινομένου, διαμόρφωσε ένα πρώτο περιεχόμενο ως προς την αντικειμενική υπόσταση του αδικήματος και διατύπωσε τις αρχικές βασικές οδηγίες προς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σχετικά με την αξιολόγηση του προφίλ των πελατών τους (Τραγάκης, 1996).

Αξίζει να σημειωθεί ότι η εισαγωγή του εν λόγω νόμου ήταν το αποτέλεσμα της προσπάθειας του Έλληνα νομοθέτη να συμμορφωθεί με τα ευρωπαϊκά πρότυπα και συγκεκριμένα με την 1η ευρωπαϊκή οδηγία 91/308/ΕΟΚ (CoE, 1991). Όμως, εντοπίζεται μία σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στο περιεχόμενο της σχετικής οδηγίας και στη διατύπωση της διάταξης, καθώς ενώ η Οδηγία επικεντρωνόταν σε ζητήματα που σχετίζονταν με τη λειτουργία των τραπεζικών ιδρυμάτων και στη γενικότερη προσπάθεια δημιουργίας ενός πλαισίου αντιμετώπισης του φαινομένου του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» (άρθρα 7 και 11 της Οδηγίας), ο ελληνικός νόμος εστίαζε στην ποινική μεταχείριση του δράστη του αδικήματος και όχι στην αντιμετώπιση της εγκληματικής πράξης, δηλαδή στην τιμωρία του εγκληματία και όχι στην καταπολέμηση του φαινομένου (Τραγάκης, 1996). Τέλος, ο εν λόγω νόμος αποτελεί τη μοναδική προσπάθεια εισαγωγής σχετικής ποινικής διάταξης στον Ποινικό Κώδικα (όπως αναφέρθηκε ανωτέρω με το άρθρο 394^A ΠΚ), καθώς όλοι οι μεταγενέστεροι νόμοι έθεσαν ένα νέο κανονιστικό πλαίσιο, μέσω ειδικών ποινικών νόμων (Διονυσοπούλου, 1999).

Εν τέλει, η πρώτη αυτή ρύθμιση χαρακτηρίστηκε ως ελλιπής και αναποτελεσματική και η χώρα μας παρέμενε ιδιαίτερα ελκυστική για τη διάπραξη εγκλημάτων «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» (Τραγάκης, 1996). Δύο από τα σημαντικότερα προβλήματα της σχετικής διάταξης ήταν κατά πρώτον η αδυναμία ταύτισης του δράστη του βασικού εγκλήματος με το δράστη του «ξεπλύματος» και κατά δεύτερον η εμφανής σύγχυση που δημιουργούσε ανάμεσα στο αδίκημα του οργανωμένου εγκλήματος και στη νομιμοποίηση προϊόντων εγκληματικής δραστηριότητας (Διονυσοπούλου, 1999).

2.1.2. Ο Ν. 2331/1995

Η επόμενη προσπάθεια πραγματοποιήθηκε από τον Έλληνα νομοθέτη μετά από δύο έτη (1995) μέσω της κατάργησης του άρθρου 394^A ΠΚ και της αντικατάστασης του με έναν νέο ειδικό ποινικό νόμο, ο οποίος στην ουσία ενσωμάτωσε πλήρως την 1^η Ευρωπαϊκή Οδηγία (Κουλούρης, 2000). Ο νέος νόμος (Ν. 2331/1995) αποτέλεσε μια πολύ μεγάλη αλλαγή στην ελληνική ποινική νομοθεσία και επικρίθηκε πολύ αυστηρά, ενώ υπήρξαν ορισμένοι που τον χαρακτήρισαν ως ανεπαρκή σχετικά με την ποινική του αξιολόγηση (Νικολούδης, 2000). Σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση του, ο Ν. 2331/1995 αποσκοπούσε στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της αξιοπιστίας του χρηματοπιστωτικού συστήματος μέσω συγκεκριμένων ενεργειών για την καταπολέμηση του φαινομένου και επιπρόσθετα με την τροποποίηση του σχετικού νομοθετικού πλαισίου η χώρα συμμορφωνόταν ως προς τις κοινοτικές της υποχρεώσεις. Ακόμη, στην εν λόγω Έκθεση περιγράφεται η δημιουργία ενός νέου αυστηρού πλαισίου που θα έχει αφενός ως στόχο την πρόληψη και την καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (λόγος ουσίας) και αφετέρου την αποφυγή του χαρακτηρισμού της χώρας

ως «χώρα ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» σε διεθνείς αξιολογήσεις (λόγοι φήμης) (ΒτΕ, 1995).

Μέσω του εν σχετικού νομοθετήματος περιλήφθηκαν ασύγκριτα περισσότερες προβλέψεις στο νόμο, ως προς το αδίκημα του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος», σε σχέση με το παρελθόν. Αναλυτικότερα, στα πρώτα άρθρα του Ν. 2331/1995 πραγματοποιήθηκε περιγραφή των βασικών ορισμών του φαινομένου (όπως για παράδειγμα αυτός της εγκληματικής δραστηριότητας), η διατύπωση των οποίων χρησιμοποιήθηκε και στις επόμενες τροποποιήσεις και ρυθμίσεις του νόμου. Επιπρόσθετα, εισάχθηκε η πρόβλεψη ποινής για τη δεύτερη αξιόποινη πράξη για την περίπτωση που το βασικό αδίκημα έχει διαπραχθεί στο εξωτερικό, ενώ η νομιμοποίηση προϊόντων εγκλήματος έχει συμβεί στην Ελλάδα.. Ακόμη, πραγματοποιήθηκε περιοριστική αναφορά στα βασικά αδικήματα επί των οποίων μπορεί να αποδοθεί ποινική ευθύνη για νομιμοποίηση προϊόντων εγκληματικών πράξεων (άρθρο 1 του νόμου). Τέλος, διατηρήθηκαν οι υψηλές ποινές κάθειρξης για τους δράστες (άρθρο 2 του νόμου) και σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι ο Ν. 2331/1995 εισήγαγε πρόβλεψη για αξίωση του Δημοσίου ως προς τα περιουσιακά στοιχεία που έχουν αποκτηθεί παράνομα (Κουλούρης, 2000).

Συμπερασματικά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι για πρώτη φορά προβλέφθηκαν ρητά στην ελληνική νομοθεσία οι υποχρεώσεις των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων σε σχέση με το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» και συγκεκριμένα έγινε αναφορά ως προς τις διαδικασίες ελέγχου που πρέπει να τηρούν και τις διοικητικές ευθύνες που συνεπάγεται η μη συμμόρφωσή τους ως προς διερεύνηση πληροφοριών σχετικά με ύποπτες συναλλαγές που πιθανώς συνδέονται με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (Κουλούρης, 2000).

2.1.3. Ο Ν. 2908/2001

Με την εισαγωγή του Ν. 2908/2001 πραγματοποιήθηκε **«κύρωση του Πρωτοκόλλου, με βάση το άρθρο Κ.3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, σχετικά με το πεδίο εφαρμογής της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στη Σύμβαση σχετικά με τη χρήση της πληροφορικής στον τελωνειακό τομέα, καθώς και σχετικά με την προσθήκη του αριθμού καταχώρισης των μέσων μεταφοράς στη Σύμβαση»** (ΒτΕ, 2001). Ουσιαστικά ο εν λόγω νόμος αποτέλεσε προσθήκη στον υφιστάμενο νόμο και κατά μία έννοια μπορεί να χαρακτηριστεί ως μια προσπάθεια του ελληνικού κράτους να συμμορφωθεί με τη συγκεκριμένη ευρωπαϊκή οδηγία. Επιπρόσθετα, στην Αιτιολογική Έκθεση του νόμου γίνεται σαφές από το νομοθέτη ότι σκοπός της σχετικής διάταξης είναι η ενσωμάτωση των κοινοτικών κειμένων και η προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας στις ευρωπαϊκές επιταγές (ΒτΕ, 2005).

2.1.4. Ο Ν. 3424/2005

Ο Ν. 3424/2005 θεσπίστηκε για να τροποποιήσει και να συμπληρώσει τις διατάξεις του νόμου 2331/1995, εναρμονίζοντας την ελληνική νομοθεσία με τις κοινοτικές υποχρεώσεις 2001/500/ΔΕΥ (CoE, 2001) και 2001/97/EK (CoE, 2001). Σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση του νόμου ο κύριος στόχος ήταν η ενίσχυση του πλαισίου «για την πρόληψη της κατάχρησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες» (ΒτΕ, 2005). Οι δύο ευρωπαϊκές αποφάσεις είχαν συγκεκριμένο χρονικό διάστημα συμμόρφωσης από τα κράτη μέλη, η οποία προθεσμία όμως δεν τηρήθηκε από το ελληνικό κράτος, το οποίο ενσωμάτωσε τις εν λόγω υποχρεώσεις με καθυστέρηση ετών.

Ορισμένες από τις κύριες προβλέψεις του Ν. 3424/2005 ήταν οι εξής:

Η ταυτοποίηση και η επαλήθευση πελατών: Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και άλλοι υπόχρεοι φορείς υποχρεούνται να διεξάγουν λεπτομερείς διαδικασίες ταυτοποίησης και επαλήθευσης πελατών. Αυτό περιλαμβάνει την απόκτηση λεπτομερών πληροφοριών για τους πελάτες προκειμένου να διασφαλιστεί η νομιμότητα των χρηματοοικονομικών δραστηριοτήτων τους (ΒτΕ, 2005).

Η αναφορά ύποπτων δραστηριοτήτων: Οι υπόχρεοι φορείς πρέπει να αναφέρουν οποιαδήποτε ύποπτη συναλλαγή στη Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (ΜΧΠ). Αυτή η υποχρέωση είναι κρίσιμη για την έγκαιρη ανίχνευση και πρόληψη δραστηριοτήτων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ΒτΕ, 2005).

Υποχρεώσεις Τήρησης Αρχείων: Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να τηρούν λεπτομερή αρχεία όλων των συναλλαγών για τουλάχιστον πέντε χρόνια. Αυτά τα αρχεία διευκολύνουν τους ελέγχους και τις έρευνες από τις αρμόδιες αρχές, διασφαλίζοντας τη διαφάνεια και την υπευθυνότητα εντός του χρηματοπιστωτικού συστήματος (ΒτΕ, 2005).

Η εκπαίδευση υπαλλήλων και η πραγματοποίηση προγραμμάτων συμμόρφωσης: Οι υπόχρεοι φορείς υποχρεούνται να θεσπίσουν ισχυρά εσωτερικά συστήματα ελέγχου και προγράμματα συμμόρφωσης. Αυτό περιλαμβάνει την τακτική εκπαίδευση των υπαλλήλων προκειμένου να διασφαλιστεί ότι γνωρίζουν τις ευθύνες τους βάσει των νόμων κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και μπορούν να εντοπίζουν πιθανές παράνομες δραστηριότητες (ΒτΕ, 2005).

Ο εν λόγω νόμος επικρίθηκε σε αρκετά σημεία, εκ των οποίων δύο ήταν οι βασικές διατάξεις που προκάλεσαν σφοδρές αντιδράσεις. Η πρώτη ήταν διάταξη που αφορούσε τη δυνατότητα άσκησης ποινικής δίωξης για το αδίκημα του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» στο ίδιο πρόσωπο που διέπραξε και το βασικό αδίκημα και η δεύτερη διάταξη ήταν αυτή που αφορούσε οι επαγγελματικές ειδικότητες που υποχρεούνταν να ελέγχουν και να αναφέρουν ύποπτες συναλλαγές, ενώ δεσμεύονται από το επαγγελματικό απόρρητο (όπως λογιστές ή δικηγόρους) (Παύλου, 2006). Σε κάθε περίπτωση, ο νόμος αυτός μπορεί να χαρακτηριστεί ως σημείο τομής για την αντιμετώπιση του φαινομένου καθώς έθεσε την έννοια του «αυτοξεπλύματος», δηλαδή ταύτισε για πρώτη φορά το δράστη του βασικού

εγκλήματος με το δράστη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, κάτι που στις ημέρες θεωρείται σχεδόν αυτονόητο αλλά την εποχή που δημοσιεύθηκε προκάλεσε θύελλα αντιδράσεων (Φιλάνδρας, 2022).

2.1.5. Ο Ν. 3691/2008

Ο ελληνικός Ν. 3691/2008 θεσπίστηκε για την ενίσχυση του νομικού πλαισίου της χώρας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Ο σκοπός του εν λόγω νόμου ήταν η ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία των οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η ευθυγράμμιση της χώρας με ευρωπαϊκά πρότυπα ώστε να διασφαλίσει μια ισχυρή προσέγγιση για την αντιμετώπιση των οικονομικών εγκλημάτων (Hel.FIU).

Κάποιες από τις σημαντικότερες αλλαγές που επέφερε ο εν λόγω νόμος είναι οι κάτωθι:

Η δημιουργία ενός συνολικού ρυθμιστικού πλαισίου: Ο νόμος επέβαλε τη δημιουργία της Αρχής για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας («Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης»), η οποία θα ήταν υπεύθυνη για την επίβλεψη της συμμόρφωσης και της εφαρμογής των μέτρων AML σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, των και των τυχερών παιχνιδιών (BtE, 2008). Σήμερα ο εν λόγω θεσμός έχει μετονομαστεί σε Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες (MinFin).

Η εφαρμογή δέουσας επιμέλειας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων: Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται πλέον βάσει νόμου να εφαρμόζουν διεξοδικές διαδικασίες δέουσας επιμέλειας για τους πελάτες. Αυτό περιελάμβανε την επαλήθευση της ταυτότητας των πελατών, την κατανόηση της φύσης της επιχείρησής τους και την παρακολούθηση συναλλαγών για τυχόν ύποπτες δραστηριότητες. Τέλος, απαιτείται ενισχυμένη δέουσα επιμέλεια για πελάτες υψηλού κινδύνου, όπως πολιτικά εκτεθειμένα άτομα (BtE, 2008).

Η υποβολή αναφορών και η τήρηση αρχείων: Οι υπόχρεες οντότητες οφείλουν να αναφέρουν ύποπτες συναλλαγές στη Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (ΜΧΠ). Επιπλέον, απαιτείται να τηρούν λεπτομερή αρχεία όλων των συναλλαγών για τουλάχιστον πέντε χρόνια, διευκολύνοντας τους ελέγχους και τις έρευνες από τις αρχές (BtE, 2008).

Η τήρηση στοιχείων δικαιούχου ιδιοκτησίας: Οι εταιρικές οντότητες πρέπει να διατηρούν ακριβή και ενημερωμένα αρχεία των πραγματικών δικαιούχων. Αυτή η απαίτηση διασφαλίζει τη διαφάνεια και βοηθά στην αποτροπή της κατάχρησης των εταιρικών δομών για παράνομους σκοπούς (BtE, 2008).

Η διεθνής συνεργασία: Ο νόμος τονίζει τη σημασία της διεθνούς συνεργασίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η Ελλάδα, ως μέλος του Ομίλου Egmont, συνεργάζεται με άλλες μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών παγκοσμίως για την ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών (BtE, 2008).

Με το Ν. 3691/2008 ενσωματώθηκαν στην ελληνική νομοθεσία διατάξεις της Τρίτης Κοινοτικής Οδηγία 2005/60/EK (CoE, 2005), και της Οδηγίας 2006/70/EK (CoE, 2006), με κάποια καθυστέρηση καθώς οι εν λόγω οδηγίες είχαν συγκεκριμένη χρονική υποχρέωση εφαρμογής τους από τα κράτη-μέλη (BtE, 2008). Οι αλλαγές που επιδιώκονταν μέσω του συγκεκριμένου νόμου αφορούσαν κυρίως της συστηματοποίηση και όχι την αλλαγή της σχετικής νομοθεσίας, με απώτερο στόχο την αναβάθμιση του μηχανισμού αντιμετώπισης του φαινομένου (Δημήτραινας, 2008) Ακόμη, στην Αιτιολογική Έκθεση αναφέρεται ότι ο νέος αυτός νόμος στόχευε στην ενσωμάτωση οδηγιών της Ομάδας Χρηματοπιστωτικής Δράσης (FATF) (BtE, 2008). Τελικά η εν λόγω νομοθετική εισαγωγή ουσιαστικά κατήργησε προηγούμενες διατάξεις και εισήγαγε στην πράξη νέες, διαφοροποιώντας εν τέλει τελείως το περιεχόμενο του (Καϊάφα-Γκμπάντι, 2008).

2.1.6. Ο Ν. 3932/2011

Με το Ν. 3932/2011 συστάθηκε η Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης και πραγματοποιηθήκαν ορισμένες προσθήκες και αλλαγές στον υφιστάμενο Ν. 3691/2008 (e-nomothesia). Επί της ουσίας, στον εν λόγω νόμο πραγματοποιήθηκε αναλυτική περιγραφή των αρμοδιοτήτων της νεοσύστατης Αρχής και τροποποιήθηκαν σχετικές διατάξεις του εν ισχύ νόμου.

2.1.7. Ο Ν. 4478/2017

Ο ελληνικός Ν. 4478/2017, θεσπίστηκε προκειμένου να ενσωματωθούν στην ελληνική νομοθεσία τα εξής ευρωπαϊκά κείμενα: η Σύμβαση της Βαρσοβίας της 16ης Μαΐου 2005 (CoE, 2005) του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη νομιμοποίηση, ανίχνευση, κατάσχεση και δήμευση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, η Α-Π 2003/577/ ΔΕΥ (CoE, 2003), η Α-Π 2005/212/ΔΕΥ (CoE, 2005), η Α-Π 2006/783/ΔΕΥ, όπως τροποποιήθηκε με την Α-Π 2009/299/ΔΕΥ (CoE, 2009) και η Οδηγία 2014/42/ΕΕ (CoE, 2014). Σύμφωνα με τη σχετική Αιτιολογική Έκθεση του νόμου ως αποτέλεσμα της εναρμόνισης του εθνικού νομοθετικού πλαισίου με τα διεθνή συμβατικά και ενωσιακά κείμενα εισάγονταν ολοκληρωμένα μέτρα για την ενίσχυση της διαφάνειας και της ακεραιότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος (BtE, 2017).

Η εφαρμογή του Ν. 4478/2017 επέφερε αρκετά σημαντικά αποτελέσματα. Κάποια από αυτά ήταν:

Η βελτιωμένη χρηματοοικονομική διαφάνεια: Η απαίτηση για τη διατήρηση των πληροφοριών πραγματικών δικαιούχων αύξησε τη διαφάνεια στις εταιρικές δομές, καθιστώντας δυσκολότερο για τους παράνομους φορείς να αποκρύψουν τις δραστηριότητές τους (BtE, 2017).

Η ενισχυμένη διαχείριση κινδύνων: Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα είναι πλέον καλύτερα εξοπλισμένα για τη διαχείριση και το μετριασμό των κινδύνων που σχετίζονται με το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας λόγω της προσέγγισης βάσει κινδύνου που επιβάλλει ο νόμος (BtE, 2017).

Η αυξημένη αναφορά και ανίχνευση: Η υποχρέωση για συνεχή παρακολούθηση και αναφορά ύποπτων δραστηριοτήτων οδήγησε σε μεγαλύτερο αριθμό αναφορών που υποβάλλονται στη Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (ΜΧΠ), βοηθώντας στον εντοπισμό και την πρόληψη οικονομικών εγκλημάτων (BtE, 2017).

Συμπερασματικά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο Ν. 4478/2017 αντιπροσωπεύει ένα κρίσιμο βήμα στις προσπάθειες της Ελλάδας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Με την ευθυγράμμιση με τα πρότυπα της ΕΕ και την εφαρμογή αυστηρών μέτρων, ο νόμος ενισχύει τη διαφάνεια, την ακεραιότητα και την ανθεκτικότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος της Ελλάδας.

2.1.8. Ο Ν. 4557/2018

Ο ελληνικός Ν. 4557/2018, που θεσπίστηκε στις 30 Ιουλίου 2018, προέβλεπε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την πρόληψη και την καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Μέσω του εν λόγω νόμου ευθυγραμμίστηκε η ελληνική νομοθεσία με την Τέταρτη Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (Οδηγία ΕΕ 2015/849) (CoE, 2015) και εισήχθησαν διάφορα μέτρα για την ενίσχυση της χρηματοοικονομικής διαφάνειας και της ακεραιότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος (BtE, 2018).

Αξίζει να σημειωθούν οι εξής βασικά σημεία του Ν. 4557/2018:

Το Κεντρικό Μητρώο Πραγματικών Ιδιοκτητών: Ο νόμος 4557/2018 επέβαλε τη δημιουργία του Κεντρικού Μητρώου Πραγματικών Ιδιοκτητών, όπου οι οντότητες οφείλουν να καταχωρούν πληροφορίες για άτομα που έχουν σημαντικό έλεγχο πάνω τους. Αυτό το μητρώο είναι προσβάσιμο στις αρμόδιες αρχές, ενισχύοντας τη διαφάνεια και βοηθώντας στον εντοπισμό δραστηριοτήτων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (BtE, 2018).

Το Ειδικό Μητρώο Δικαιούχων: Ο νόμος υποχρεώνει τις οντότητες να διατηρούν ειδικό μητρώο στα κεντρικά τους γραφεία που να περιέχει λεπτομερείς πληροφορίες για τους

πραγματικούς δικαιούχους τους. Αυτό το μέτρο διασφάλισε ότι οι ακριβείς και ενημερωμένες πληροφορίες είναι άμεσα διαθέσιμες (BtE, 2018).

Η ρύθμιση εικονικών νομισμάτων: Ο νόμος προσπάθησε να αντιμετωπίσει την ανωνυμία που σχετίζεται με τα εικονικά νομίσματα, απαιτώντας από τους παρόχους πορτοφολιών θεματοφύλακα και τις πλατφόρμες ανταλλαγής εικονικών νομισμάτων να εγγράφονται και να συμμορφώνονται με τους κανονισμούς για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Αυτό βοήθησε στον μετριασμό των κινδύνων που σχετίζονται με τη χρήση εικονικών νομισμάτων για παράνομους σκοπούς (BtE, 2018).

Βελτιωμένη δέουσα επιμέλεια: Μέσω του εν λόγω νόμου οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί υποχρεώθηκαν να διενεργούν ενισχυμένη δέουσα επιμέλεια σε συναλλαγές που αφορούν τρίτες χώρες υψηλού κινδύνου. Αυτό περιλαμβάνει τη λήψη πρόσθετων πληροφοριών σχετικά με τον πελάτη και τη φύση της επιχειρηματικής σχέσης για τον μετριασμό των κινδύνων που σχετίζονται με το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (BtE, 2018).

Περιορισμοί στις προπληρωμένες κάρτες: Ο νόμος επέβαλε όρια στη χρήση προπληρωμένων καρτών για να αποτραπεί η κατάχρησή τους σε σχήματα «ξέπλυματος βρώμικου χρήματος». Αυτό το μέτρο αποσκοπούσε στον έλεγχο της ροής των κεφαλαίων και στη διασφάλιση ότι οι συναλλαγές είναι ανιχνεύσιμες (BtE, 2018).

Η Εθνική Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (FIU): Ο νόμος ενίσχυσε το ρόλο της Εθνικής Μονάδας Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών παρέχοντάς της πρόσβαση σε ευρύτερο φάσμα πληροφοριών και ενισχύοντας την ικανότητά της να αναλύει και να διερευνά ύποπτες συναλλαγές (BtE, 2018).

Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι η χώρα μας καθυστέρησε για πολλοστή φορά να ενσωματώσει στην εθνική νομοθεσία τις ευρωπαϊκές οδηγίες και γι' αυτό το λόγο παραπέμφθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (από κοινού με την Ιρλανδία και τη Ρουμανία) στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη μη εφαρμογή των ευρωπαϊκών κανόνων σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Η καθυστέρηση της Ελλάδας ήταν τόσο μεγάλη, εάν σκεφτεί κανείς ότι στο δελτίο τύπου της παραπομπής της περιλαμβανόταν η επόμενη Ευρωπαϊκή Οδηγία (5 Οδηγία) για το εν λόγω έγκλημα. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το σχετικό δελτίο τύπου τα κράτη-μέλη είχαν προθεσμία έως τις 26 Ιουνίου 2017 για να ενσωματώσουν την 4η οδηγία στην εθνική τους νομοθεσία και η χώρα μας μέχρι και το Δεκέμβριο του 2017 δεν είχε κοινοποιήσει κανένα μέτρο μεταφοράς και εν τέλει για το λόγο αυτό παραπέμφθηκε σε δίκη. Στο ίδιο δελτίο τύπου γινόταν αναφορά και στην εφαρμογή της 5^η οδηγίας από τα μέλη της ΕΕ με προθεσμία μεταφοράς της στο εθνικό τους δίκαιο έως τις 10 Ιανουαρίου 2020 (EC, 2018).

2.1.9. Ο Ν. 4689/2020

Ο Ν. 4689/2020 αποτελούσε ένα νομοθέτημα το οποίο ενσωμάτωνε πολλές κοινοτικές οδηγίες, μεταξύ των οποίων και την υπ' αριθμ. 2017/1371/ΕΕ οδηγία, *σχετικά με την καταπολέμηση της απάτης σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ε.Ε* (CoE, 2017). Σύμφωνα με τη σχετική Αιτιολογική Έκθεση του νόμου ο εν λόγω αποσκοπούσε στη θέσπιση κανόνων σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και κυρώσεων που σχετίζονται με τη διάπραξη οικονομικών εγκλημάτων εις βάρος της Ένωσης και επιπρόσθετα επαναδιατύπωσε ορισμένους ορισμούς όπως αυτόν του νομικού προσώπου (BtE, 2020).

2.1.10. Ο Ν. 4734/2020

Ο νομοθέτης με το Ν. 4734/2020 ενσωμάτωσε στην ελληνική νομοθεσία την Οδηγία (ΕΕ) 2018/843 (CoE, 2018) και το άρθρο 3 της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/2177 (CoE, 2019), οδηγίες που σχετίζονταν με την ενίσχυση του νομικού πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Επιπρόσθετα στόχευε στην ενίσχυση της διαφάνειας και στη διεύρυνση της εφαρμογής των κανόνων για την αντιμετώπιση του εν λόγω εγκλήματος. Ο νόμος αυτός επέτρεψε στις αρμόδιες αρχές να συνεργαστούν και να ανταλλάξουν πληροφορίες σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, καθιστώντας πιο αποτελεσματική την επιτήρηση και την εφαρμογή των σχετικών υποχρεώσεων (BtE, 2020).

Ως κυριότερα σημεία του Ν. 4734/2020 μπορούν να θεωρηθούν οι κάτωθι:

Η επέκταση του πεδίου εφαρμογής: Ο νόμος επέκτεινε τις υποχρεώσεις AML (Anti-Money Laundering) σε νέες κατηγορίες επαγγελματιών, συμπεριλαμβανομένων των παρόχων υπηρεσιών ανταλλαγής μεταξύ εικονικών και πραγματικών νομισμάτων, καθώς και των παρόχων υπηρεσίας φύλαξης επενδυτικών χαρτοφυλακίων. Επιπλέον, συμπεριέλαβε εμπόρους έργων τέχνης και παρόχους συμβουλευτικών φορολογικών υπηρεσιών (BtE, 2020).

Η δέουσα επιμέλεια πελατών: Οι διατάξεις για τη δέουσα επιμέλεια πελατών τροποποιήθηκαν σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές απαιτήσεις. Ανάμεσα στις αλλαγές περιλαμβάνονταν η μείωση του μέγιστου ορίου συναλλαγών με ηλεκτρονικό χρήμα, η αποδοχή πληρωμών με ανώνυμες προπληρωμένες κάρτες μόνο αν έχουν εκδοθεί από επαγγελματίες της ΕΕ και η ενίσχυση των μέτρων δέουσας επιμέλειας σε περιπτώσεις υψηλού κινδύνου (BtE, 2020).

Πραγματικοί Δικαιούχοι: Το πλαίσιο για τους πραγματικούς δικαιούχους εμπλουτίστηκε, τροποποιώντας ορισμούς και επιβάλλοντας ρητές υποχρεώσεις για την παροχή απαραίτητων πληροφοριών στις νομικές οντότητες. Ακόμη, ο νόμος καθόριζε τα επίπεδα

πρόσβασης του κοινού στο Κεντρικό Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων, διαφοροποιώντας την πρόσβαση ανάλογα με το εάν το άτομο έχει νόμιμο συμφέρον ή όχι (BtE, 2020).

Εν τέλει, ο Ν. 4734/2020 αποτέλεσε ένα σημαντικό βήμα προς την ενίσχυση του ελληνικού νομικού πλαισίου για την αντιμετώπιση του υπό μελέτη φαινομένου. Με την ενσωμάτωση ευρωπαϊκών οδηγιών και την εισαγωγή αυστηρών μέτρων, ο νόμος αύξησε τη διαφάνεια των συναλλαγών, βελτίωσε τη συνεργασία των εμπλεκόμενων μερών και ενίσχυσε την προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος από παράνομες δραστηριότητες.

2.1.11. Ο Ν. 4816/2021

Ο Ν.4816/2021, που δημοσιεύθηκε στις 09.07.2021, αφορούσε την τροποποίηση διατάξεων του Ν. 4557/2018 και ενσωμάτωνε την Οδηγία (ΕΕ) 2018/673 (CoE, 2018) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου (BtE, 2021). Σύμφωνα με τον Έλληνα νομοθέτη η εν λόγω διάταξη αποσκοπούσε στην επικαιροποίηση του καταλόγου των βασικών αδικημάτων που σχετίζονται με το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος», στην αναδιαμόρφωση των προβλεπόμενων ποινών και των κυρώσεων και στην ευθυγράμμιση των προϋποθέσεων και της διαδικασίας δέσμευσης και δήμευσης προϊόντων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες (BtE, 2021). Επί της ουσίας ο Ν.4816/2021 αποτέλεσε μία επέκταση του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου

Ως κυριότερα σημεία του Ν.4816/2021 μπορούν να θεωρηθούν τα κάτωθι:

Η αυστηροποίηση των ελέγχων: Ο νόμος προβλέπει αυστηρότερες διαδικασίες για την ταυτοποίηση των πελατών και την παρακολούθηση των οικονομικών συναλλαγών. Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, οι δικηγόροι, οι λογιστές και άλλοι επαγγελματίες υποχρεούνται να αναφέρουν ύποπτες δραστηριότητες στις αρχές (BtE, 2021).

Η ενίσχυση της συνεργασίας: Μέσω του νομοθετήματος προωθείται η συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών και των διεθνών οργανισμών. Αυτό περιλαμβάνει την ανταλλαγή πληροφοριών και την υποστήριξη σε διεθνείς έρευνες και διώξεις (BtE, 2021).

Οι αυστηροποίηση των ποινικών κυρώσεων: Εισάγονται αυστηρότερες ποινές για όσους εμπλέκονται σε υποθέσεις «ξέπλυματος βρώμικου χρήματος». Αυτό περιλαμβάνει αυξημένες ποινές φυλάκισης και χρηματικά πρόστιμα (BtE, 2021).

Η κατάσχεση και δήμευση περιουσιακών στοιχείων: Ο νόμος δίνει στις αρχές τη δυνατότητα να δεσμεύουν και να κατασχέσουν περιουσιακά στοιχεία που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες. Αυτό περιλαμβάνει τραπεζικούς λογαριασμούς, ακίνητα και άλλες περιουσίες (BtE, 2021).

Ο Ν. 4186/2021 αποτελεί κρίσιμο εργαλείο στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στην Ελλάδα. Η ενίσχυση των ελέγχων, η βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των αρχών, οι αυστηρότερες ποινές και η δυνατότητα κατάσχεσης

περιουσιακών στοιχείων συμβάλλουν σημαντικά στη δημιουργία ενός πιο διαφανούς και αποτελεσματικού συστήματος αντιμετώπισης του οικονομικού εγκλήματος.

Τέλος, σημειώνεται ότι θα υπάρξει αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του ελληνικού νομοθετικού πλαισίου στο τελευταίο κεφάλαιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

3. Η διεθνής αντιμετώπιση φαινομένου

Τα διεθνή μέτρα συμμόρφωσης κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (AML) διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο ως προς την προστασία της ακεραιότητας του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος και την πρόληψη παράνομων χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων. Τα εν λόγω μέτρα έχουν σχεδιαστεί με σκοπό τον εντοπισμό, την πρόληψη και τον περιορισμό παράνομων συναλλαγών που μπορούν να απειλήσουν την οικονομική σταθερότητα και την εθνική ασφάλεια (FCA, 2024).

Το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας δεν περιορίζονται από γεωγραφικά όρια. Οι εγκληματίες και οι τρομοκράτες συχνά εκμεταλλεύονται τη διασύνδεση των παγκόσμιων χρηματοπιστωτικών συστημάτων για να μετακινήσουν κεφάλαια πέρα από τα σύνορα. Ως αποτέλεσμα, οι διασυνοριακοί κανονισμοί AML είναι ζωτικής σημασίας για την πρόληψη και τον εντοπισμό παράνομων οικονομικών δραστηριοτήτων, καθώς θεσπίζουν κατευθυντήριες γραμμές και απαιτήσεις για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται διεθνώς. Αυτοί οι κανονισμοί αντιμετωπίζουν ζητήματα όπως η νομοθεσία περί νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, οι απαιτήσεις αναφοράς AML, η αξιολόγηση κινδύνου, η δέουσα επιμέλεια, τα προγράμματα κατάρτισης και οι μηχανισμοί παρακολούθησης (EIB, 2020).

Η διεθνής και στενή συνεργασία μεταξύ των χωρών κρίνεται απαραίτητη στις προσπάθειες καταπολέμησης του φαινομένου, αφού με αυτόν τον τρόπο επιτρέπεται η ανταλλαγή πληροφοριών και πρακτικών για την αποτελεσματική στόχευση των ερευνών και τη διακοπή των εγκληματικών δικτύων. Οργανισμοί όπως η Ειδική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF) διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη θέσπιση παγκόσμιων προτύπων συμμόρφωσης για την καταπολέμηση της χρήσης και την προώθηση της ρυθμιστικής συνεργασίας (FATF). Ενισχύοντας τους διασυνοριακούς κανονισμούς AML, οι χώρες μπορούν να ευθυγραμμίσουν τα πλαίσιά τους, να κλείσουν τα ρυθμιστικά κενά και να εξασφαλίσουν τη συνεπή εφαρμογή προληπτικών μέτρων. Αυτή η ευθυγράμμιση συμβάλλει στη μείωση των ευκαιριών για τους εγκληματίες και τους τρομοκράτες να εκμεταλλεύονται τις διαφορές δικαιοδοσίας και τους αδύναμους μηχανισμούς επιβολής. Η ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας στις προσπάθειες AML είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση της ακεραιότητας του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος και τη διασφάλιση της εθνικής ασφάλειας (FCA, 2024).

Διεθνώς, η προσπάθεια για ανάπτυξη και εφαρμογή αποτελεσματικών ελέγχων κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες χαρακτηρίζεται από μια προσπάθεια εξισορρόπησης, αφενός, των συμφερόντων της εκάστοτε κυβέρνησης και αφετέρου των συμφερόντων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Η παγκόσμια συνεργασία για την καταπολέμηση του «ξέπλυματος βρώμικου χρήματος» ξεκίνησε στα τέλη της δεκαετίας του 1980 και σήμερα απαρτίζεται από μία μεγάλη ομάδα διεθνών οργανισμών οι οποίοι εμπλέκονται σε διάφορες πτυχές του συντονισμού της ανάπτυξης νόμων και κανονισμών για την καταπολέμηση του φαινομένου. Επιπρόσθετα, οι εν λόγω οργανισμοί συμμετέχουν στη διαπραγμάτευση διμερών και πολυμερών συμφωνιών για συνεργασία, ανταλλάσσουν πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία για την υποστήριξη σχετικών ερευνών, αξιολογούν περιφερειακές απειλές και παρέχουν συμβουλές για συγκεκριμένες πολιτικές και διοικητικές αλλαγές. Ορισμένοι από τους οργανισμούς που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στις διαμόρφωση διεθνών πολιτικών για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι: το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα (UNODC), η Ειδική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF), η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης της Καραϊβικής (CFATF), η Διαμερικανική Επιτροπή Ελέγχου Ναρκωτικών του Οργανισμού Αμερικανικών Κρατών (OAS-CICAD), η Διαμερικανική Τράπεζα Ανάπτυξης (IDB), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο της Ευρώπης, ο Ασιατικός Όμιλος Ειρηνικού για το Ξέπλυμα Χρήματος (APG), ο Όμιλος Υπεράκτιας Τραπεζικής Εποπτείας (OGBS), η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (BCBS), η Interpol, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τελωνείων (WCO) και η Ομάδα Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (Egmont Group). (Myers, 1998) Στο υπόλοιπο μέρος του παρόντος κεφαλαίου περιγράφονται συνοπτικά οι κύριες δραστηριότητες και τα επιτεύγματα από αυτές τις διάφορες πολυμερείς προσπάθειες που καταβάλλουν οι ανωτέρω διεθνείς οργανισμοί.

3.1. Η Ειδική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF)

Η διαδικασία απόκρυψης της προέλευσης των παράνομα αποκτηθέντων χρημάτων («ξέπλυμα βρώμικου χρήματος»), είναι ένα κρίσιμο ζήτημα στο παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Η Ειδική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF) είναι ένας διακυβερνητικός οργανισμός που διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλων συναφών απειλών (MINDEV).

Η FATF ιδρύθηκε το 1989 από τις χώρες της Ομάδας των Επτά, δηλαδή από τον Καναδά, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, την Ιαπωνία, το Ηνωμένο Βασίλειο και τις Ηνωμένες Πολιτείες, για την ανάπτυξη πολιτικών ως προς την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Με έδρα το Παρίσι, περιλαμβάνει πλέον 40 μέλη, που περιλαμβάνουν τα περισσότερα από τα μεγαλύτερα χρηματοοικονομικά κέντρα του κόσμου (FATF). Η κύρια εντολή της FATF είναι να θέτει πρότυπα και να προωθεί την αποτελεσματική εφαρμογή νομικών, ρυθμιστικών και επιχειρησιακών μέτρων για την

καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλων συγγενών εγκλημάτων για την ακεραιότητα του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος (FATF).

Η FATF αναπτύσσει και προωθεί διεθνή πρότυπα, όπως είναι οι συστάσεις της FATF, για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, αξιολογεί και παρακολουθεί τα κράτη-μέλη για να εξασφαλίσει τη συμμόρφωση τους με τα πρότυπα της, προσδιορίζει και αναλύει τις μεθόδους και τις τάσεις του φαινομένου και ενισχύει τη διεθνή συνεργασία για την καταπολέμηση των οικονομικών εγκλημάτων. Η Ομάδα παρακολουθεί συνεχώς τον τρόπο με τον οποίο οι εγκληματίες και οι τρομοκράτες συγκεντρώνουν, χρησιμοποιούν και μετακινούν κεφάλαια.. Ακόμη, δημοσιεύει τακτικά σχετικές εκθέσεις με σκοπό να κινητοποιήσει τους αρμόδιους φορείς των χωρών-μελών (FATF).

Οι συστάσεις της FATF, που εκδόθηκαν αρχικά το 1990 και αναθεωρήθηκαν πολλές φορές έκτοτε, αποτελούν τη ραχοκοκαλιά των παγκόσμιων προσπαθειών για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Αυτές οι συστάσεις παρέχουν ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο μέτρων που πρέπει να εφαρμόσουν οι χώρες για την καταπολέμηση αυτών των εγκλημάτων. Οι 40 συστάσεις χωρίζονται σε επτά διακριτούς τομείς, οι οποίοι είναι: οι πολιτικές και συντονισμός AML/CFT, το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» και η κατάσχεση, η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και η χρηματοδότηση της διάδοσης, τα προληπτικά μέτρα, η διαφάνεια και η πραγματική ιδιοκτησία νομικών προσώπων και ρυθμίσεων, οι εξουσίες και οι αρμοδιότητες των αρμόδιων αρχών και άλλα θεσμικά μέτρα και τέλος η διεθνής συνεργασία (FATF). Οι συστάσεις της FATF διασφαλίζουν μια συντονισμένη παγκόσμια απάντηση για την πρόληψη του οργανωμένου εγκλήματος, της διαφθοράς και της τρομοκρατίας. Βοηθούν τις αρχές να κυνηγήσουν τα χρήματα των εγκληματιών που διακινούν παράνομα ναρκωτικά, κάνουν εμπορία ανθρώπων και διαπράττουν άλλα εγκλήματα. Ο εν λόγω οργανισμός εργάζεται επίσης για να σταματήσει τη χρηματοδότηση για όπλα μαζικής καταστροφής και ενισχύει συνεχώς τα παγκόσμια πρότυπά της για την αντιμετώπιση νέων κινδύνων, όπως η ρύθμιση των εικονικών περιουσιακών στοιχείων, τα οποία έχουν εξαπλωθεί καθώς τα κρυπτονομίσματα αποκτούν δημοτικότητα (FATF).

Σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση των συστάσεων της FATF έχουν διαδραματίσει οι Συμφωνίες του Παλέρμο, οι οποίες έχουν επηρεάσει σημαντικά την Ομάδα, ιδιαίτερα στους τομείς της ποινικοποίησης, της δήμευσης και της διεθνούς συνεργασίας. Η υιοθέτηση των προτύπων της FATF έχει υπάρξει ευρέως διαδεδομένη, με περισσότερες από 200 δικαιοδοσίες σε όλο τον κόσμο να δεσμεύονται να εφαρμόσουν αυτά τα μέτρα. Επιπρόσθετα, η FATF διενεργεί αμοιβαίες αξιολογήσεις για να αξιολογήσει τη συμμόρφωση των χωρών με τις συστάσεις της. Αυτές οι αξιολογήσεις είναι ζωτικής σημασίας για τον εντοπισμό αδυναμιών και για την ενθάρρυνση βελτιώσεων (FATF, 2020).

Πολλές αναπτυσσόμενες χώρες αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις στην εφαρμογή των προτύπων της FATF λόγω περιορισμένων πόρων, έλλειψης εμπειρογνομosύνης και ανεπαρκούς πολιτικής βούλησης. Για παράδειγμα, οι χώρες στην υποσαχάρια Αφρική συχνά παλεύουν με αδύναμα ρυθμιστικά πλαίσια και έλλειψη αποτελεσματικών

μηχανισμών επιβολής. Οι προσπάθειες διεθνούς βοήθειας και ανάπτυξης ικανοτήτων είναι ζωτικής σημασίας για τη βελτίωση της συμμόρφωσης σε αυτές τις περιοχές (Europol, 2021).

Τελικά, οι ολοκληρωμένες συστάσεις της FATF παρέχουν ένα σχέδιο για τις χώρες ώστε να αναπτύξουν ισχυρά καθεστώτα κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ενώ οι Συμφωνίες του Παλέρμο τονίζουν τη σημασία της διεθνούς συνεργασίας και της ποινικοποίησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Παρά τις προκλήσεις, οι συνεχείς προσπάθειες και η διεθνής συνεργασία είναι απαραίτητες για την αποτελεσματική καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την προστασία της ακεραιότητας του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος.

3.2. Το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα (UNODC)

Το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα (UNODC) ιδρύθηκε το 1997 ως Γραφείο για τον Έλεγχο Ναρκωτικών και την Πρόληψη του Εγκλήματος, συνδυάζοντας το Διεθνές Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για τον Έλεγχο των Ναρκωτικών (UNDCP) και το Τμήμα Πρόληψης του Εγκλήματος και Ποινικής Δικαιοσύνης του Γραφείου των Ηνωμένων Εθνών στη Βιέννη, υιοθετώντας την τρέχουσα ονομασία από το 2002 (UN, *Renewing the United Nations : a programme for reform : report of the Secretary-General.*, 1997). Η ύπαρξη του οργανισμού αποσκοπεί στην καταπολέμηση της διακίνησης και της κατάχρησης παράνομων ναρκωτικών, στην πρόληψη του εγκλήματος και στην εφαρμογή της ποινικής δικαιοσύνης, στην καταπολέμηση της διεθνούς τρομοκρατίας και της πολιτικής διαφθοράς (UNODC).

Το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα ανήκει σε ένα ευρύτερο δίκτυο (Δίκτυο του Προγράμματος Πρόληψης του Εγκλήματος και Ποινικής Δικαιοσύνης των Ηνωμένων Εθνών) που αποτελείται από έναν αριθμό διαπεριφερειακών και περιφερειακών ιδρυμάτων σε όλο τον κόσμο, καθώς και εξειδικευμένα κέντρα. το οποίο αναπτύχθηκε για να βοηθήσει τη διεθνή κοινότητα στην ενίσχυση της συνεργασίας στον κρίσιμο τομέα της πρόληψης του εγκλήματος και της ποινικής δικαιοσύνης. Τα στοιχεία του παρέχουν ποικίλες υπηρεσίες, όπως ανταλλαγή πληροφοριών, έρευνα, κατάρτιση και δημόσια εκπαίδευση (UNODC).

Το συγκεκριμένο γραφείο (UNODC) ιδρύθηκε για να βοηθήσει τον ΟΗΕ να αντιμετωπίσει καλύτερα τα αλληλένδετα ζητήματα της παράνομης διακίνησης και κατάχρησης ναρκωτικών, της πρόληψης του εγκλήματος και της ποινικής δικαιοσύνης, της διεθνούς τρομοκρατίας και της πολιτικής διαφθοράς. Αυτοί οι στόχοι επιδιώκονται μέσω των εξής βασικών λειτουργιών: της έρευνας, της καθοδήγησης και της υποστήριξης προς τις κυβερνήσεις ως προς την υιοθέτηση και εφαρμογή διαφόρων συμβάσεων, συνθηκών και πρωτοκόλλων που σχετίζονται με το έγκλημα, τα ναρκωτικά, την τρομοκρατία και τη

διαφθορά, καθώς και παρέχοντας τεχνική/οικονομική βοήθεια στα κράτη προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις σχετικές προκλήσεις σε αυτούς τους τομείς (UNODC).

Το εν λόγω γραφείο στοχεύει μακροπρόθεσμα να εξοπλίσει καλύτερα τις κυβερνήσεις για να χειριστούν ζητήματα που σχετίζονται με τα ναρκωτικά, το έγκλημα, την τρομοκρατία και τη διαφθορά, να μεγιστοποιήσει τη γνώση σχετικά με αυτά τα θέματα μεταξύ των κυβερνητικών ιδρυμάτων και υπηρεσιών, καθώς και να ενισχύσει την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμη ως προς αυτά σε παγκόσμιο, εθνικό και κοινοτικό επίπεδο. Τα κύρια θέματα με τα οποία ασχολείται το UNODC είναι: η εναλλακτική ανάπτυξη, η καταπολέμηση της διαφθοράς, η ποινική δικαιοσύνη, η μεταρρύθμιση των φυλακών και πρόληψη του εγκλήματος, η πρόληψη των ναρκωτικών, η θεραπεία και η φροντίδα ατόμων που νοσούν από HIV, η εμπορία ανθρώπων και το λαθρεμπόριο μεταναστών, το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος», το οργανωμένο έγκλημα, η πειρατεία και η πρόληψη της τρομοκρατίας (UN).

Επίσης, το Γραφείο δημοσιεύει την Παγκόσμια Έκθεση για τα Ναρκωτικά, η οποία είναι μια ετήσια έκδοση που παρουσιάζει μια ολοκληρωμένη αξιολόγηση του διεθνούς προβλήματος των ναρκωτικών, με λεπτομερείς πληροφορίες για την κατάσταση των παράνομων ναρκωτικών. Παρέχει εκτιμήσεις και πληροφορίες σχετικά με τις τάσεις στην παραγωγή, διακίνηση και χρήση οπίου/ηρωίνης, κόκας/κοκαΐνης, κάνναβης και διεγερτικών τύπου αμφεταμίνης. Η έκθεση, βασισμένη σε δεδομένα και εκτιμήσεις που συλλέχθηκαν ή προετοιμάστηκαν από τις κυβερνήσεις, το UNODC και άλλους διεθνείς οργανισμούς, επιχειρεί να εντοπίσει τις τάσεις στην εξέλιξη των παγκόσμιων αγορών παράνομων ναρκωτικών. Μέσω της Παγκόσμιας Έκθεσης για τα Ναρκωτικά, το UNODC στοχεύει να βελτιώσει την κατανόηση των παγκόσμιων τάσεων παράνομων ναρκωτικών από τα κράτη μέλη και να αυξήσει την επίγνωσή τους για την ανάγκη για πιο συστηματική συλλογή και αναφορά δεδομένων σχετικά με τα παράνομα ναρκωτικά (UNODC, 2024).

Τέλος, η Ετήσια Έκθεση του 2023 καταγράφει τις συνεχείς προσπάθειες του UNODC να βοηθήσει τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν τις πιεστικές παγκόσμιες προκλήσεις που σχετίζονται με τα ναρκωτικά, το έγκλημα, τη διαφθορά και την τρομοκρατία καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Αυτή η έκθεση προσφέρει πληροφορίες για τις στρατηγικές κατευθύνσεις και τους πρωταρχικούς στόχους του Γραφείου και εμβαθύνει στα πιο σημαντικά γεγονότα και ορόσημα του περασμένου έτους που έχουν διαμορφώσει τις δραστηριότητες, τις στρατηγικές και το επιχειρησιακό του πλαίσιο. Το έγγραφο περιγράφει το έργο του UNODC σε διάφορους στρατηγικούς και θεματικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του παγκόσμιου προβλήματος των ναρκωτικών, του οργανωμένου εγκλήματος, της διαφθοράς και της τρομοκρατίας, καθώς και των πρωτοβουλιών του για την πρόληψη του εγκλήματος και την ποινική δικαιοσύνη. Υπογραμμίζει επίσης τις ερευνητικές πρωτοβουλίες και το κανονιστικό έργο του UNODC, που συνεχίζουν να ενημερώνουν τις παγκόσμιες πρακτικές και πολιτικές (UNODC, 2024).

3.3. Η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης της Καραϊβικής (CFATF)

Η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης της Καραϊβικής (CFATF- Caribbean Financial Action Task Force) είναι ένας οργανισμός που αποτελεί από 24 πολιτείες-μέλη της Λεκάνης της Καραϊβικής, της Κεντρικής και Νότιας Αμερικής, οι οποίες έχουν συμφωνήσει να εφαρμόσουν κοινά μέτρα για την αντιμετώπιση του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος». Ιδρύθηκε ως αποτέλεσμα συνεδριάσεων που συγκλήθηκαν στην Αρούμπα τον Μάιο του 1990 και στην Τζαμάικα τον Νοέμβριο του 1992. Στην Αρούμπα, εκπρόσωποι χωρών του δυτικού ημισφαιρίου, ιδίως από την Καραϊβική και την Κεντρική Αμερική, συνήλθαν για να αναπτύξουν μια κοινή προσέγγιση ως προς την αντιμετώπιση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Αποτέλεσμα αυτών των συνεδριάσεων ήταν η διατύπωση δεκαεννέα συστάσεων που συνιστούν αυτή την κοινή προσέγγιση και που έχουν ιδιαίτερη σημασία για την περιοχή, ενώ ήταν συμπληρωματικές των αρχικών σαράντα συστάσεων της Ειδικής Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF) που συστάθηκε από την Ομάδα των Επτά στη Σύνοδο Κορυφής του Παρισιού το 1989 (CFATF).

Ο οργανισμός CFATF έχει ως κύριο στόχο την αποτελεσματική εφαρμογή και συμμόρφωση με τις συστάσεις της FATF για την πρόληψη και τον έλεγχο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την αντιμετώπιση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και της διάδοσης όπλων. Τα μέλη της Ομάδας CFATF είναι τα εξής: Αντίγκουα και Μπαρμπούντα, Αγκουίλα, Αρούμπα, Μπαχάμες, Μπαρμπάντος, Μπελίζ, Βερμούδες, Βρετανικές Παρθένοι Νήσοι, Νήσοι Κέιμαν, Κουρασάο, Δομίνικα, Γρενάδα, Γουιάνα, Δημοκρατία της Αϊτής, Τζαμάικα, Μονσεράτ, St. Kitts and Nevis, Αγία Λουκία, St. Maarten, Άγιος Βικέντιος και Γρεναδίνες, Σουρινάμ, Τα νησιά Τερκς και Κάικος, Τρινιδάδ και Τομπάγκο και Βενεζουέλα. Τα συνεργαζόμενα και υποστηρικτικά Έθνη του εν λόγω οργανισμού είναι μέλη της FATF και ως εκ τούτου έχουν δεσμευτεί στη Σύμβαση του ΟΗΕ του 1988 κατά της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών και στην εφαρμογή των 40 συστάσεων της FATF σχετικά με μέτρα κατά του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος». Στις συνεργαζόμενες χώρες περιλαμβάνονται ο Καναδάς, η Γαλλία, το Μεξικό, το Βασίλειο της Ολλανδίας, η Ισπανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Αυτά τα έθνη αναγνωρίζουν τη σχέση μεταξύ του έργου και των στόχων τόσο της FATF όσο και της CFATF. Ως εκ τούτου, δεσμεύονται να συνεισφέρουν στο έργο ή/και στους πόρους της CFATF, όπως επιτρέπεται από τους αντίστοιχους εθνικούς νόμους και πολιτικές τους (CFATF).

Επιπλέον, από το Φεβρουάριο του 1996, η CFATF διεξάγει διάφορες ασκήσεις τυπολογίας για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σε συνεργασία με την FATF και άλλους οργανισμούς με σκοπό την αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τους συνακόλουθους κινδύνους του φαινομένου. Αυτές οι ασκήσεις επιτρέπουν την ανταλλαγή πληροφοριών που συγκεντρώνονται από διάφορους φορείς που εμπλέκονται στην καταπολέμηση του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος». Τέλος η εν λόγω ομάδα συνεργάζεται στενά με πολλούς διεθνείς οργανισμούς, ορισμένοι από τους οποίους είναι: η

Παγκόσμια Τράπεζα, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα κ.α. (CFATF).

3.4. Η Διαμερικανική Επιτροπή Ελέγχου Ναρκωτικών του Οργανισμού Αμερικανικών Κρατών (OAS-CICAD)

Η Διαμερικανική Επιτροπή Ελέγχου Ναρκωτικών (γνωστή με το ακρωνύμιο της στην ισπανική γλώσσα, CICAD) είναι το συμβουλευτικό και συμβουλευτικό όργανο του Οργανισμού Αμερικανικών Κρατών (OAS) για το ζήτημα των ναρκωτικών. Λειτουργεί ως φόρουμ για τα κράτη μέλη του OAS για να συζητήσουν και να βρουν λύσεις στο πρόβλημα των ναρκωτικών και τους παρέχει τεχνική βοήθεια ως προς την αντιμετώπιση του εν λόγω προβλήματος. Από την ίδρυσή της το 1986, η CICAD και η Εκτελεστική Γραμματεία της έχουν ανταποκριθεί στις διαρκώς μεταβαλλόμενες προκλήσεις του ελέγχου των ναρκωτικών, επεκτείνοντας τις προσπάθειές του για την προώθηση της περιφερειακής συνεργασίας και συντονισμού μεταξύ των κρατών- μελών του (OAS).

Τον Δεκέμβριο του 2020, τα κράτη μέλη ενέκριναν τη νέα στρατηγική το αντίστοιχο πενταετές σχέδιο δράσης 2021-2025 της Επιτροπής. Μέσω της στρατηγικής τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν τη σημασία των προσπαθειών που καταβάλλονται για την αντιμετώπιση του παγκόσμιου προβλήματος των ναρκωτικών, συμπεριλαμβανομένης της επικύρωσης και εφαρμογής των σχετικών διεθνών συμβάσεων, και ταυτόχρονα, αναγνωρίζουν την ανάγκη ενίσχυσης των σχετικών πολιτικών, στρατηγικών και δράσεων. Το σχέδιο δράσης για τα Ναρκωτικά (2021-2025) αποτελεί έναν οδηγό για την εφαρμογή της στρατηγικής, υποστηρίζει τα κράτη μέλη και επαναλαμβάνει τη δέσμευσή τους ως προς την αντιμετώπιση του παγκόσμιου προβλήματος των ναρκωτικών στο πλαίσιο των διεθνών συμβάσεων για τον έλεγχο των ναρκωτικών και άλλων σχετικών διεθνών πράξεων, με πλήρη σεβασμό των αρχών του διεθνούς δικαίου και του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (OAS).

Τέλος, η Επιτροπή CICAD συνεργάζεται στενά με εταίρους οργανισμούς όπως το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα, το Διεθνές Συμβούλιο Ελέγχου Ναρκωτικών, τον Παναμερικανικό Οργανισμό Υγείας, την Κοινότητα της Καραϊβικής, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας και το Περιφερειακό Σύστημα Ασφαλείας (OAS).

3.5. Η Διαμερικανική Τράπεζα Ανάπτυξης (IDB)

Η Διαμερικανική Τράπεζα Ανάπτυξης (IDB- Inter-American Development Bank) είναι ένα διεθνές χρηματοδοτικό ίδρυμα ανάπτυξης με έδρα την Ουάσιγκτον, D.C., Ηνωμένες

Πολιτείες της Αμερικής και λειτουργεί ως η μεγαλύτερη πηγή αναπτυξιακής χρηματοδότησης για τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική. Ιδρύθηκε το 1959 και υποστηρίζει την οικονομική ανάπτυξη της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής, την κοινωνική ανάπτυξη και την περιφερειακή ολοκλήρωση δανείζοντας σε κυβερνήσεις και κυβερνητικούς φορείς, συμπεριλαμβανομένων κρατικών εταιρειών. Η Τράπεζα ανήκει σε 48 κυρίαρχα κράτη, τα οποία είναι μέτοχοι και μέλη της, αλλά μόνο οι 26 χώρες που δανείζονται μπορούν να λάβουν δάνεια. (IDB).

Στο πλαίσιο των εργασιών της εφαρμόζει μέτρα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και συνεργάζεται με διεθνείς οργανισμούς όπως είναι η FATF (OECD, 2024).

3.6. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι το εκτελεστικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), υπεύθυνο για τις νομοθετικές, την εφαρμογή αποφάσεων, την τήρηση των συνθηκών της ΕΕ και τη διαχείριση των καθημερινών υποθέσεων της Ένωσης. Ένα από τα βασικά της καθήκοντα είναι η καταπολέμηση του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, με την ανάπτυξη και την εφαρμογή σχετικών πολιτικών και νομοθεσιών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνεργάζεται στενά με τα κράτη-μέλη για να διασφαλίσει ότι οι νόμοι και οι κανονισμοί κατά του φαινομένου είναι συνεπείς και αποτελεσματικοί σε όλη την Ένωση (ΕΕ).

Οι οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας επικεντρώνονται σε μια ολοκληρωμένη και συντονισμένη προσέγγιση που περιλαμβάνει τη νομοθεσία, την εποπτεία και τη συνεργασία. Αναλυτικότερα, η Επιτροπή έχει θεσπίσει αρκετές οδηγίες κατά του συγκεκριμένου εγκλήματος, με πιο πρόσφατη την Έκτη Οδηγία για την Καταπολέμηση του Ξεπλύματος Χρήματος (6AMLD). Αυτή η οδηγία ενισχύει τις προηγούμενες νομοθεσίες με την εισαγωγή αυστηρότερων κανόνων για τη διαφάνεια και τη συνεργασία μεταξύ των κρατών-μελών, καθώς και με την επέκταση των υποχρεώσεων αναφοράς για τους επαγγελματίες που ασχολούνται με οικονομικές συναλλαγές (EUR-LEX, 2024)

Επιπρόσθετα, η Επιτροπή παρακολουθεί στενά την εφαρμογή των οδηγιών από τα κράτη-μέλη και παρέχει καθοδήγηση και υποστήριξη για την ενίσχυση των εθνικών συστημάτων κατά του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος». Αυτό περιλαμβάνει την αξιολόγηση της συμμόρφωσης των κρατών-μελών, την έκδοση συστάσεων και την έναρξη διαδικασιών παράβασης σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης. Τέλος, συμμετέχει σε διεθνείς ομάδες εργασίας, συνεργάζεται με την Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF) και την ενθάρρυνση της ανταλλαγής πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των αρμόδιων αρχών (ΕΕ).

Να σημειωθεί ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διεξάγει τακτικές αξιολογήσεις κινδύνων για να εντοπίσει τις τρέχουσες και αναδυόμενες απειλές που αφορούν το εν λόγω έγκλημα και οι οποίες αξιολογήσεις βοηθούν στην ανάπτυξη στοχευμένων πολιτικών και παρεμβάσεων, συνεργάζεται με τα κράτη-μέλη για την ανάπτυξη εθνικών στρατηγικών κατά του φαινομένου και παρέχει συμβουλές πολιτικής και ανάπτυξης κανονιστικών πλαισίων για την προώθηση της διαφάνειας στις οικονομικές συναλλαγές (ΕC).

Τέλος, η Επιτροπή παρέχει επιχειρησιακή υποστήριξη στις εθνικές αρχές μέσω της χρηματοδότησης έργων και προγραμμάτων που στοχεύουν στην ενίσχυση των δυνατοτήτων ανίχνευσης και διερεύνησης περιπτώσεων «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος», μέσω της ανάπτυξης τεχνολογιών και της παροχή εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Αυτή η διαδικασία εξασφαλίζει την τήρηση των διεθνών προτύπων και την προσαρμογή των στρατηγικών όπου είναι απαραίτητο (ΕC).

Οι οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το ξέπλυμα χρήματος αποτελούν κρίσιμο μέρος των διεθνών προσπαθειών για την καταπολέμηση των οικονομικών εγκλημάτων. Με την ανάπτυξη νομοθεσίας, την εποπτεία και την προώθηση της διεθνούς συνεργασίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμβάλλει σημαντικά στην ενίσχυση των δυνατοτήτων των κρατών-μελών να εντοπίζουν, να αποτρέπουν και να διώκουν τις δραστηριότητες ξεπλύματος χρήματος. Οι περιπτώσεις της Danske Bank και της Deutsche Bank αναδεικνύουν τη θετική επίδραση των παρεμβάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, δείχνοντας ότι με τη σωστή υποστήριξη και συνεργασία, ακόμη και τα πιο ριζωμένα δίκτυα ξεπλύματος χρήματος μπορούν να αποσυναρμολογηθούν.

3.7. Το Συμβούλιο της Ευρώπης

Το Συμβούλιο της Ευρώπης, ιδρυθέν το 1949, είναι ένας από τους κορυφαίους διεθνείς οργανισμούς που προωθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου στην Ευρώπη. Αποτελείται από 46 κράτη-μέλη και παίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη νομικών και πολιτικών πλαισίων για την καταπολέμηση του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Το Συμβούλιο της Ευρώπης, μέσω της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων για την Αξιολόγηση των Μέτρων κατά του Ξεπλύματος Χρήματος και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας (The Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism - MONEYVAL), συμβάλλει ουσιαστικά στην ενίσχυση των νομικών συστημάτων και της συνεργασίας μεταξύ των κρατών-μελών (COE).

Οι οδηγίες του Συμβουλίου της Ευρώπης για το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» επικεντρώνονται στην ανάπτυξη και εφαρμογή αποτελεσματικών πολιτικών και μηχανισμών για την αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου. Οι κύριες δράσεις περιλαμβάνουν:

Διεθνή Πρότυπα και Νομικά Πλαίσια: Το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει αναπτύξει τη Σύμβαση της Βαρσοβίας (CETS No. 198) για τη νομιμοποίηση προϊόντων εγκλήματος, την ανίχνευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Αυτή η σύμβαση προσφέρει ένα ολοκληρωμένο νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» και την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας (COE, 2005).

Αξιολόγηση και Παρακολούθηση: Η MONEYVAL είναι υπεύθυνη για την αξιολόγηση της συμμόρφωσης των κρατών-μελών με τα διεθνή πρότυπα κατά του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η MONEYVAL διεξάγει τακτικές αξιολογήσεις, παρέχει συστάσεις για βελτιώσεις και παρακολουθεί την πρόοδο των κρατών-μελών στην εφαρμογή αυτών των συστάσεων (COE).

Τεχνική Βοήθεια και Ανάπτυξη Ικανοτήτων: Το Συμβούλιο παρέχει τεχνική βοήθεια και υποστήριξη στα κράτη-μέλη για την ενίσχυση των ικανοτήτων τους στην καταπολέμηση του εν λόγω εγκλήματος. Αυτό περιλαμβάνει εκπαιδευτικά προγράμματα, σεμινάρια και την ανάπτυξη οδηγιών και εργαλείων για την ανίχνευση και διερεύνηση υποθέσεων ξεπλύματος χρήματος (COE, 2005).

Με την ανάπτυξη διεθνών προτύπων, την παροχή τεχνικής βοήθειας και την προώθηση της διεθνούς συνεργασίας, το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει συμβάλει σημαντικά στην ενίσχυση των δυνατοτήτων των κρατών-μελών να εντοπίζουν, να αποτρέπουν και να διώκουν τις δραστηριότητες νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

3.8. Η Ομάδα Ασίας/Ειρηνικού για το Ξέπλυμα Χρήματος (APG)

Η Ομάδα Ασίας/Ειρηνικού για το Ξέπλυμα Χρήματος (APG) είναι ένας διακυβερνητικός οργανισμός που αποτελείται από 42 μέλη. Ο στόχος του APG είναι να διασφαλίσει ότι τα μεμονωμένα μέλη εφαρμόζουν αποτελεσματικά τα διεθνή πρότυπα κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και κατά της χρηματοδότησης των όπλων μαζικής καταστροφής (APG).

Το 1993 ιδρύθηκε ένα περιφερειακό γραφείο με αρμοδιότητες στην ευρύτερη περιοχή της Ασίας και του Ειρηνικού με την ονομασία «FATF-Asia Secretariat», το οποίο χρηματοδοτήθηκε από την κυβέρνηση της Αυστραλίας. Σε συνεργασία με τη Γραμματεία της Κοινοπολιτείας και άλλους διεθνείς φορείς, η Γραμματεία της FATF-Ασίας συνεργάστηκε με χώρες της περιοχής - με χρηματοδότηση από την κυβέρνηση της Αυστραλίας και υποστήριξη από τη FATF και τη Γραμματεία της Κοινοπολιτείας- για να δημιουργήσει περιφερειακή δέσμευση για την εφαρμογή της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, σχετικές πολιτικές και πρωτοβουλίες και να εξασφαλιστεί συμφωνία για τη σύσταση ενός πιο μόνιμου περιφερειακού φορέα για την καταπολέμηση του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» (APG).

Η APG έχει αναπτυχθεί σημαντικά από το 1997 και αποτελεί μέρος ενός παγκόσμιου δικτύου παρόμοιων φορέων, που αναφέρονται ως Περιφερειακά Φορείς Οικονομικής Δράσης (FSRBs) και είναι το μεγαλύτερο όσον αφορά τον αριθμό των μελών και το γεωγραφικό μέγεθος. Επίσης, διαθέτει μεγάλο αριθμό παρατηρητών που συμμετέχουν στα προγράμματα και τις δραστηριότητές του. Μερικοί από τους βασικούς διεθνείς οργανισμούς που υποστηρίζουν την APG είναι το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, η Παγκόσμια Τράπεζα, ο ΟΟΣΑ, το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα, η Αντιτρομοκρατική Εκτελεστική Διεύθυνση του ΟΗΕ, η Ασιατική Τράπεζα Ανάπτυξης, η Γραμματεία της Κοινοπολιτείας, η Interpol και η Ομάδα Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (Egmont Group) (APG).

Η APG έχει πέντε κύριες λειτουργίες:

1. Αμοιβαίες αξιολογήσεις: Αξιολογεί τα επίπεδα συμμόρφωσης των δικαιοδοσιών μελών της με τα παγκόσμια πρότυπα AML/CFT μέσω ενός προγράμματος αμοιβαίας αξιολόγησης (ομότιμη αξιολόγηση) (APG).
2. Τεχνική βοήθεια και εκπαίδευση: Η Γραμματεία της APG συντονίζει τη διμερή τεχνική βοήθεια και την εκπαίδευση των φορέων χορηγών στην περιοχή Ασίας/Ειρηνικού για τις δικαιοδοσίες-μέλη της, προκειμένου να βελτιωθεί η συμμόρφωση με τα παγκόσμια πρότυπα (APG).
3. Έρευνα τυπολογιών: Η έρευνα και η ανάλυση των μεθόδων και τάσεων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας είναι μια βασική λειτουργία του APG για να βοηθήσει τους πολιτικούς και νομοθέτες, καθώς και τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου και το ευρύ κοινό να εντοπίσουν και να ανταποκριθούν σε νέες και αναδυόμενες τάσεις, μεθόδους, κινδύνους και ευπάθειες· (APG).
4. Παγκόσμια δέσμευση: Η APG συμβάλλει στην ανάπτυξη διεθνών πολιτικών για την καταπολέμηση της ξένης εκμετάλλευσης και συνεργάζεται ενεργά με το παγκόσμιο δίκτυο των FSRB. Επίσης, συμμετέχει σε ορισμένες ομάδες εργασίας της FATF και στις συνεδριάσεις της ολομέλειάς της (APG).
5. Δέσμευση του ιδιωτικού τομέα: Η δέσμευση του ιδιωτικού τομέα είναι κρίσιμη για τους συνολικούς στόχους της Ομάδας. Η APG συνεργάζεται ενεργά με χρηματοπιστωτικά και μη χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ΜΚΟ, εκπαιδευτικά κέντρα και πανεπιστήμια στην Ασία-Ειρηνικό για την καλύτερη ενημέρωση του ευρύτερου κοινού και των ειδικών σχετικά με παγκόσμια ζητήματα που σχετίζονται με το ξέπλυμα χρήματος, τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και τη χρηματοδότηση της διάδοσης (APG).

Τέλος, η Ομάδα APG βοηθά επίσης τα μέλη της να δημιουργήσουν εθνικούς μηχανισμούς συντονισμού για την καλύτερη αξιοποίηση των πόρων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (APG).

3.9. Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (BCBS)

Η Επιτροπή της Βασιλείας - που αρχικά ονομάστηκε Επιτροπή Τραπεζικών Κανονισμών και Εποπτικών Πρακτικών - ιδρύθηκε από τους Διοικητές των κεντρικών τραπεζών της Ομάδας των Δέκα χωρών (G10-Group of Ten) στα τέλη του 1974 μετά από σοβαρές διαταραχές στις διεθνείς αγορές συναλλάγματος και τραπεζών (κυρίως την αποτυχία του Bankhaus Herstatt στη Δυτική Γερμανία). Η εν λόγω επιτροπή, με έδρα την Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών στη Βασιλεία, ιδρύθηκε για να ενισχύσει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα μέσω της βελτίωσης της ποιότητας της τραπεζικής εποπτείας παγκοσμίως και να χρησιμεύσει ως φόρουμ τακτικής συνεργασίας μεταξύ των χωρών μελών της σε θέματα τραπεζικής εποπτείας. Η πρώτη συνεδρίαση της Επιτροπής πραγματοποιήθηκε τον Φεβρουάριο του 1975 και έκτοτε πραγματοποιούνται τακτικά συνεδριάσεις τρεις ή τέσσερις φορές το χρόνο (BIS).

Από την ίδρυσή της, η Επιτροπή της Βασιλείας έχει επεκτείνει τα μέλη της σε 45 ιδρύματα από 28 δικαιοδοσίες. Ξεκινώντας με το Concordat της Βασιλείας, που εκδόθηκε για πρώτη φορά το 1975 και αναθεωρήθηκε πολλές φορές έκτοτε, η Επιτροπή έχει καθιερώσει μια σειρά διεθνών προτύπων για τη ρύθμιση των τραπεζών, κυρίως τις σημαντικές δημοσιεύσεις των συμφωνιών για την κεφαλαιακή επάρκεια που είναι κοινώς γνωστές ως Basel I, Basel II. και, πιο πρόσφατα, η Βασιλεία III (BIS).

Στην αρχή, ένας σημαντικός στόχος των εργασιών της Επιτροπής ήταν να καλυφθούν τα κενά στη διεθνή εποπτική κάλυψη, ώστε κανένα τραπεζικό ίδρυμα να μη διαφεύγει της εποπτείας, και η εποπτεία να είναι επαρκής και συνεπής μεταξύ των μελών. Ένα πρώτο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση ήταν η εφημερίδα που εκδόθηκε το 1975 και έγινε γνωστή ως «Concordat». Το Concordat καθόρισε αρχές για τον επιμερισμό της εποπτικής ευθύνης για τα ξένα υποκαταστήματα, τις θυγατρικές και τις κοινοπραξίες τραπεζών μεταξύ των εποπτικών αρχών υποδοχής και μητρικής (ή έδρας). Τον Μάιο του 1983, το Concordat αναθεωρήθηκε και επανεκδόθηκε ως Αρχές για την εποπτεία των ξένων ιδρυμάτων τραπεζών (BIS).

Τον Απρίλιο του 1990, εκδόθηκε ένα συμπλήρωμα στο Concordat του 1983. Αυτό το συμπλήρωμα αποσκοπούσε στη βελτίωση της διασυννοριακής ροής προληπτικών πληροφοριών μεταξύ των τραπεζικών εποπτικών αρχών. Τον Ιούλιο του 1992, ορισμένες αρχές του Concordat αναδιατυπώθηκαν και δημοσιεύθηκαν ως τα ελάχιστα πρότυπα για την εποπτεία των διεθνών τραπεζικών ομίλων και των διασυννοριακών τους εγκαταστάσεων. Αυτά τα πρότυπα κοινοποιήθηκαν σε άλλες τραπεζικές εποπτικές αρχές, οι οποίες κλήθηκαν να τα εγκρίνουν. Ακόμη, τον Οκτώβριο του 1996, η Επιτροπή δημοσίευσε μια

έκθεση σχετικά με την εποπτεία της διασυνοριακής τραπεζικής, που συντάχθηκε από μια κοινή ομάδα εργασίας που περιλάμβανε εποπτικές αρχές εκτός της δικαιοδοσίας της και υπεράκτια κέντρα. Το έγγραφο παρουσίαζε προτάσεις για την υπέρβαση των εμποδίων στην αποτελεσματική ενοποιημένη εποπτεία των διασυνοριακών εργασιών των διεθνών τραπεζών. Στη συνέχεια, η εν λόγω έκθεση, που εγκρίθηκε από επόπτες από 140 χώρες, βοήθησε στη δημιουργία σχέσεων μεταξύ των εποπτικών αρχών στις χώρες καταγωγής και υποδοχής (BIS).

Η συμμετοχή εποπτικών αρχών εκτός της Ομάδας των Δέκα χωρών (G10-Group of Ten) έπαιξε επίσης ζωτικό ρόλο στη διαμόρφωση των βασικών αρχών της Επιτροπής για αποτελεσματική τραπεζική εποπτεία το επόμενο έτος. Η ώθηση για αυτό το έγγραφο προήλθε από μια έκθεση του 1996 των υπουργών Οικονομικών της Ομάδας των Επτά χωρών (G10-Group of Seven) που ζητούσε αποτελεσματική εποπτεία σε όλες τις σημαντικές χρηματοπιστωτικές αγορές, συμπεριλαμβανομένων εκείνων των αναδυόμενων οικονομιών της αγοράς. Όταν δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά τον Σεπτέμβριο του 1997, το έγγραφο καθόρισε 25 βασικές αρχές που η Επιτροπή της Βασιλείας πίστευε ότι θα έπρεπε να υπάρχουν για να είναι αποτελεσματικό ένα σύστημα εποπτείας. Μετά από πολλές αναθεωρήσεις, με πιο πρόσφατη τον Σεπτέμβριο του 2012, το έγγραφο περιλαμβάνει πλέον 29 αρχές, που καλύπτουν τις εποπτικές εξουσίες, την ανάγκη για έγκαιρη παρέμβαση και έγκαιρες εποπτικές ενέργειες, τις εποπτικές προσδοκίες των τραπεζών και τη συμμόρφωση με τα εποπτικά πρότυπα (BIS).

Ακόμη, οι αναθεωρήσεις των οδηγιών της Επιτροπής θέτουν αρχές και συστάσεις για ανταλλαγή πληροφοριών και συνεργασία σε σχέση με τις διαδικασίες που σχετίζονται με την αδειοδότηση μιας τράπεζας, τη συνεχή εποπτεία, και τις ενέργειες επιβολής της Βασιλείας III. Τέλος, παρέχονται πιθανοί μηχανισμοί για τη διευκόλυνση αυτής της συνεργασίας στο δικαιοδοτικό και διεθνές πλαίσιο (BIS).

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Επιτροπή Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας έχει εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη διαχείριση κινδύνων που σχετίζονται με το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, με οδηγούς για την αλληλεπίδραση και τη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων εποπτικών αρχών. Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές προορίζονται να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα της εποπτείας της διαχείρισης κινδύνων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, όντας συνεπείς και συμπληρωματικές με τους στόχους και τους στόχους των προτύπων που εκδόθηκαν από την Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF) και τις αρχές και κατευθυντήριες γραμμές που δημοσιεύθηκαν από την Επιτροπή της Βασιλείας (BIS).

3.10. Ο Όμιλος Υπεράκτιας Τραπεζικής Εποπτείας (OGBS)

Μετά το πρώτο Διεθνές Συνέδριο Τραπεζικών Εποπτικών Αρχών που πραγματοποιήθηκε στο Λονδίνο το 1979, η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (BCB- Basel

Committee on Banking Supervision) αποφάσισε ότι θα ήταν σκόπιμο να ξεκινήσει να πραγματοποιείται, ανά περιόδους, συνάντηση μεταξύ των εποπτικών αρχών τραπεζών που εκπροσωπούν μικρότερες υπερπόντιες δικαιοδοσίες. Στα τέλη της δεκαετίας του 1970 είχε σημειωθεί σημαντική επέκταση της διεθνούς τραπεζικής δραστηριότητας, με πολλά δάνεια να χορηγούνται στο εξωτερικό για φορολογικούς λόγους. Ως αποτέλεσμα, τα κράτη-μέλη της Επιτροπής της Βασιλείας ανησύχησαν ότι οι τράπεζες για τις οποίες ήταν υπεύθυνες διέτρεχαν κίνδυνο, καθώς υπήρχε φόβος ότι οι σχετιζόμενες θυγατρικές ή τα εμπλεκόμενα υποκαταστήματά τους δεν υπόκεινται σε επαρκές επίπεδο εποπτείας (GIFCS).

Ο Όμιλος Υπεράκτιας Τραπεζικής Εποπτείας (OGBS-Offshore Group of Banking Supervisors) ιδρύθηκε με πρωτοβουλία της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (BCBS). Ουσιαστικά, αποτελεί την ένωση των αρμόδιων αρχών που ασχολούνται με την εποπτεία τραπεζών και συναφών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που πραγματοποιούν κυρίως διασυνοριακές συναλλαγές. Ενώ διατηρεί στενή σχέση συνεργασίας με την BCBS, ο Όμιλος έχει έκτοτε εξελιχθεί σε ένα σώμα που εκπροσωπεί τα συμφέροντα των δικαιοδοσιών μελών στην τραπεζική εποπτεία, τις πρακτικές καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, την εποπτεία κεφαλαίων και δραστηριοτήτων κινητών αξιών και τη ρύθμιση των παρόχων υπηρεσιών εμπιστοσύνης και εταιρείας (TCSPs) (GIFCS).

Στα μέσα της δεκαετίας του 1990 η Ομάδα έγινε Παρατηρητής της FATF. Είναι μέλος της Περιφερειακής Συμβουλευτικής Ομάδας της FSB για την Ευρώπη και μέλος της Συμβουλευτικής Ομάδας της Βασιλείας. Σήμερα ο Όμιλος συμμετέχει κυρίως σε πρωτοβουλίες με την BCBS, την FATF και το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (GIFCS).

3.11. Η Interpol

Η Interpol είναι ο μεγαλύτερος διεθνής οργανισμός αστυνομικής συνεργασίας στον κόσμο, με 194 χώρες-μέλη. Ιδρυθείσα το 1923, η έχει ως στόχο τη διευκόλυνση της διασυνοριακής αστυνομικής συνεργασίας και την καταπολέμηση όλων των μορφών εγκληματικότητας. Οι οδηγίες της για το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» είναι κρίσιμες για την προστασία της διεθνούς οικονομικής τάξης και την εξάρθρωση των εγκληματικών δικτύων που εκμεταλλεύονται τα κενά στους χρηματοπιστωτικούς κανονισμούς (Interpol).

Η Interpol εφαρμόζει μια πολυεπίπεδη προσέγγιση για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, η οποία περιλαμβάνει την ανάπτυξη διεθνών προτύπων, την παροχή τεχνικής βοήθειας, και την προώθηση της διεθνούς συνεργασίας. Επίσης, συναναστρέφεται με βασικούς ενδιαφερόμενους φορείς για να ενισχύσει τις συλλογικές προσπάθειες κατά του οικονομικού εγκλήματος και της διαφθοράς. Αυτά τα ενδιαφερόμενα μέρη περιλαμβάνουν την Ειδική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF), τους Περιφερειακούς Φορείς τύπου FATF (FSRBs), την Ομάδα Μονάδων Χρηματοοικονομικών

Πληροφοριών Egmont Group, υπηρεσίες επιβολής του νόμου, αστυνομικούς οργανισμούς και το χρηματοπιστωτικό τομέα (Interpol).

Ακόμη, η Interpol συνεργάζεται στενά με άλλους διεθνείς οργανισμούς όπως η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF) για την ανάπτυξη και εφαρμογή παγκόσμιων προτύπων κατά του φαινομένου. Αυτά τα πρότυπα βοηθούν τα κράτη-μέλη να δημιουργήσουν συνεπή και αποτελεσματικά νομικά πλαίσια για την αντιμετώπιση του. Μία ακόμη ενέργεια που πραγματοποιεί είναι η παροχή τεχνικής βοήθειας και εκπαίδευσης σε αστυνομικές και άλλες αρμόδιες αρχές. Αυτό περιλαμβάνει σεμινάρια, εκπαιδευτικά προγράμματα και την ανάπτυξη εξειδικευμένων εργαλείων για την ανίχνευση και διερεύνηση περιπτώσεων νομιμοποίησης προϊόντων εγκλήματος. Τέλος, η εν λόγω οργάνωση διαχειρίζεται βάσεις δεδομένων και πλατφόρμες για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου σε παγκόσμιο επίπεδο, ενθαρρύνει τη διεθνή συνεργασία μέσω της ίδρυσης ειδικών ομάδων εργασίας και της διοργάνωσης συνεδρίων και συναντήσεων (Interpol).

Το λειτουργικό πλαίσιο της Interpol για την καταπολέμηση του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» βασίζεται σε μια συντονισμένη και στρατηγική προσέγγιση, που απαιτεί τη διενέργεια αναλύσεων και αξιολογήσεων απειλών για να εντοπίσει τις τρέχουσες και αναδυόμενες τάσεις του εγκληματικού φαινομένου. Αυτές οι πληροφορίες χρησιμοποιούνται για την ανάπτυξη στρατηγικών και την καθοδήγηση των επιχειρησιακών δράσεων. Αξιοσημείωτη είναι και η συνεργασία της με τα κράτη-μέλη για την ανάπτυξη πολιτικών και στρατηγικών που ευθυγραμμίζονται με τα διεθνή πρότυπα κατά του ξεπλύματος χρήματος (Interpol).

Επίπρόσθετα, παρέχει επιχειρησιακή υποστήριξη στις χώρες-μέλη της μέσω της παροχής πόρων για την ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη περιπτώσεων «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος». Αυτή η υποστήριξη περιλαμβάνει την αποστολή εμπειρογνομόνων, την παροχή πληροφοριών και την ανάπτυξη κοινών επιχειρησιακών πρωτοβουλιών. Τέλος, η Interpol παρακολουθεί και αξιολογεί συνεχώς την αποτελεσματικότητα των πρωτοβουλιών της κατά του εν λόγω εγκλήματος. Αυτή η διαδικασία επιτρέπει την προσαρμογή των στρατηγικών και παρέχει πολύτιμα δεδομένα για την περαιτέρω βελτίωση των δράσεων της (Interpol).

Οι οδηγίες της Interpol για το έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των παγκόσμιων προσπαθειών για την καταπολέμηση των οικονομικών εγκλημάτων που σχετίζονται με τα ναρκωτικά, τη διαφθορά και το οργανωμένο έγκλημα. Θέτοντας διεθνή πρότυπα, παρέχοντας τεχνική βοήθεια και προωθώντας τη διεθνή συνεργασία, η Interpol έχει συμβάλει σημαντικά στην ενίσχυση των δυνατοτήτων των αρχών επιβολής του νόμου να εντοπίζουν, να αποτρέπουν και να διώκουν τις δραστηριότητες ξεπλύματος χρήματος (Interpol).

3.12. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τελωνείων (WCO)

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τελωνείων (World Customs Organization -WCO) ιδρύθηκε το 1952 ως Συμβούλιο Τελωνειακής Συνεργασίας, και αποσκοπεί στη βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των τελωνειακών διοικήσεων παγκοσμίως. Με 183 κράτη-μέλη, ο εν λόγω οργανισμός παρέχει μια πλατφόρμα διεθνούς συνεργασίας και ανάπτυξης παγκόσμιων προτύπων στις τελωνειακές διαδικασίες (WCO).

Οι οδηγίες του WCO για το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» είναι κρίσιμες για την προστασία της παγκόσμιας οικονομίας και τη διασφάλιση της ακεραιότητας του διεθνούς εμπορίου. Η προσέγγιση του Οργανισμού για την καταπολέμηση του φαινομένου εστιάζει στην ανάπτυξη διεθνών προτύπων, στην παροχή τεχνικής βοήθειας και στην προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών-μελών (WCO). Πιο συγκεκριμένα, συνεργάζεται με διεθνείς οργανισμούς όπως η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF) για την ανάπτυξη και εφαρμογή παγκόσμιων προτύπων κατά του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος». Ένα από τα κύρια εργαλεία του φορέα είναι το Τελωνειακό Δίκτυο Επιβολής, το οποίο διευκολύνει τη συλλογή, ανάλυση και διάδοση πληροφοριών σχετικά με τελωνειακές παραβάσεις, συμπεριλαμβανομένου της νομιμοποίησης προϊόντων εγκλήματος (WCO).

Επιπρόσθετα, αναγνωρίζοντας ότι προκειμένου να είναι αποτελεσματικές οι προσπάθειες κατά του φαινομένου απαιτούνται εξειδικευμένες δεξιότητες και γνώσεις, ο WCO παρέχει τεχνική βοήθεια και εκπαίδευση στις τελωνειακές διοικήσεις. Αυτό περιλαμβάνει εργαστήρια, σεμινάρια και την αποστολή εμπειρογνομόνων για να βοηθήσουν τις χώρες να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν ισχυρά συστήματα κατά του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος». Ακόμη, προωθεί τη διεθνή συνεργασία μέσω διαφόρων μηχανισμών, όπως η ίδρυση Περιφερειακών Γραφείων Συνεργασίας Πληροφοριών (RILOs). Αυτά τα γραφεία διευκολύνουν την ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών-μελών. Τέλος, συνεργάζεται με άλλους διεθνείς φορείς, όπως η Interpol και η Europol (WCO).

Άλλες ενέργειες που πραγματοποιεί ο WCO στο πλαίσιο αντιμετώπισης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι οι αξιολογήσεις απειλών για να κατανοήσει την έκταση και τη φύση των δραστηριοτήτων «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» στο τελωνειακό πλαίσιο, η συνεργασία με τα κράτη-μέλη για την ανάπτυξη πολιτικών που ευθυγραμμίζονται με τα διεθνή πρότυπα κατά του φαινομένου και η παρακολούθηση και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των πρωτοβουλιών που έχουν παρθεί ανά διαστήματα. Αυτό επιτρέπει στον WCO να προσαρμόζει τις στρατηγικές του και να παρέχει ανατροφοδότηση στα κράτη-μέλη σχετικά με την πρόοδο τους και τις περιοχές που χρειάζονται βελτίωση (WCO).

Οι οδηγίες του WCO για το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» αποτελούν αναπόσπαστο μέρος

των παγκόσμιων προσπάθειών για την καταπολέμηση των οικονομικών εγκλημάτων που σχετίζονται με τα ναρκωτικά, τη διαφθορά και το οργανωμένο έγκλημα. Θέτοντας διεθνή πρότυπα, παρέχοντας τεχνική βοήθεια και προωθώντας τη διεθνή συνεργασία, ο WCO έχει συμβάλει σημαντικά στην ενίσχυση των δυνατοτήτων των τελωνειακών διοικήσεων να εντοπίζουν, να αποτρέπουν και να διώκουν τις δραστηριότητες του εν λόγω εγκλήματος (WCO, 2023) .

3.13. Η Ομάδα Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών Egmont Group

Η Ομάδα Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (Egmont Group of Financial Intelligence Units) είναι ένας διεθνής οργανισμός που διευκολύνει τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των εθνικών μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών (ΜΧΠ) για τη διερεύνηση και την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Οι εθνικές ΜΧΠ συλλέγουν πληροφορίες για ύποπτες ή ασυνήθιστες χρηματοοικονομικές δραστηριότητες και είναι υπεύθυνες για την επεξεργασία και την ανάλυση των πληροφοριών που λαμβάνονται. Οι εν λόγω μονάδες συνήθως δεν είναι οι ίδιες υπηρεσίες επιβολής του νόμου και τα πορίσματα τους κοινοποιούνται στις αρμόδιες αρχές επιβολής του νόμου (Pullella, 2020). Ο Όμιλος Egmont ιδρύθηκε το 1995 ως ένα άτυπο δίκτυο 24 εθνικών ΜΧΠ, που πήρε το όνομά του από το Egmont Palace στις Βρυξέλλες, όπου έλαβε χώρα η ιδρυτική συνάντηση της ομάδας. Η Γραμματεία του Ομίλου Egmont ίδρυσε τη μόνιμη έδρα της στην Οτάβα του Καναδά στις 15 Φεβρουαρίου 2008 (DFC, 2008).

Ο Όμιλος Egmont παρέχει υποστήριξη στις ΜΧΠ-μέλη μέσω της διεύρυνσης και της συστηματοποίησης της διεθνούς συνεργασίας για την αμοιβαία ανταλλαγή πληροφοριών, μέσω της προσφοράς εκπαίδευσης και της προώθησης ανταλλαγών προσωπικού για τη βελτίωση της τεχνογνωσίας και των ικανοτήτων του προσωπικού που απασχολείται από ΜΧΠ, μέσω της ενίσχυσης της καλύτερης και ασφαλούς επικοινωνίας μεταξύ των μελών μέσω της εφαρμογής τεχνολογίας, όπως το Egmont Secure Web, μέσω της προώθησης της λειτουργικής αυτονομίας των ΜΧΠ κ.α. (FINCEN).

Το στρατηγικό σχέδιο του Ομίλου για την περίοδο 2022-2027 σκιαγραφεί τους θεματικούς τομείς δράσης που παρέχουν το πλαίσιο μέσω του οποίου θα συντονιστούν οι δραστηριότητες του Ομίλου Egmont τα επόμενα πέντε χρόνια. Συγκεκριμένα το πλάνο περιγράφει τρόπους για να βελτιωθεί το πλαίσιο για αποτελεσματική ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ ΜΧΠ, για να ενισχυθεί η συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς εταίρους, για να αναπτυχθούν και να προωθηθούν γνώσεις σχετικά με νέες ή αναδυόμενες μεθόδους και τάσεις αντιμετώπισης του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» και τέλος να ενισχυθεί η υποστήριξη προς τα μέλη της Ομάδας και τις υποψήφιες ΜΧΠ (FINCEN).

4. Μελέτες περιπτώσεων από το χρηματοπιστωτικό τομέα

4.1. Η σχέση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων με το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Στο σύγχρονο περιβάλλον της παγκόσμιας οικονομίας, οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί διατρέχουν μεγάλο κίνδυνο, εάν σκεφτεί κανείς ότι πρόσωπα υπεράνω πάσης υποψίας, όπως δικαστές και υψηλά κυβερνητικά στελέχη, εμπλέκονται σε υποθέσεις νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Ως εκ τούτου οι τράπεζες, δεδομένης της ρευστότητας των συνθηκών λειτουργίας τους και των συνακόλουθων προκλήσεων που καλούνται να αντιμετωπίσουν, οφείλουν να παραμένουν σε πλήρη εγρήγορση, έχοντας κατά νου ότι με το παγκοσμιοποιημένο επιχειρηματικό περιβάλλον στο οποίο λειτουργούν, τα δεδομένα μπορούν να αλλάξουν πολύ γρήγορα (Mugarura, 2015).

Οι επιπτώσεις του «ξέπλυματος βρώμικου χρήματος» είναι τόσο σημαντικές ώστε σύμφωνα με το κείμενο της Οδηγίας 2005/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 26ης Οκτωβρίου 2005 έχει διατυπωθεί από κράτη-μέλη της Ένωσης η άποψη ότι «οι μαζικές ροές βρώμικου χρήματος μπορούν να βλάψουν τη σταθερότητα και τη φήμη του χρηματοπιστωτικού τομέα και να απειλήσουν την ενιαία αγορά» (EUR-lex, 2005). Ωστόσο, η άμεση επίδραση του φαινομένου μερικές φορές αμφισβητείται, καθώς δεν έχει άμεσα θύματα και χαρακτηρίζεται από ορισμένους ως «έγκλημα χωρίς θύματα» (Unger, 2013).

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να έχει διάφορες αρνητικές επιπτώσεις - οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές. Οι οικονομικές επιπτώσεις, για παράδειγμα, αφορούν τον αθέμιτο ανταγωνισμό μεταξύ νόμιμων και παράνομων επιχειρήσεων, τη στρέβλωση των τιμών, τις αρνητικές επιπτώσεις στις επενδύσεις και την περιθωριοποίηση των νομοταγών επιχειρηματιών. Βραχυπρόθεσμα, το «ξέπλυμα χρήματος» στρεβλώνει τις τιμές, τα ποσοστά κατανάλωσης, τις αποταμιεύσεις και τις επενδύσεις, αυξάνει την αστάθεια των εισαγωγών/εξαγωγών, τη ζήτηση χρήματος και τους τόκους και τις συναλλαγματικές ισοτιμίες. και μεταβάλλει τη διαθεσιμότητα της πίστωσης. Επομένως, επηρεάζει αρνητικά τη συνολική λειτουργία μιας νόμιμης οικονομίας (McCarthy, 2013). Από την άλλη πλευρά, μακροπρόθεσμα θέτει σε κίνδυνο την επιβίωση του χρηματοπιστωτικού τομέα των χωρών υποδοχής – όχι μόνο λόγω των κινδύνων που εγκυμονεί όσον αφορά τη σταθερότητα και τη ρευστότητα, αλλά και από την άποψη της φήμης και της κερδοφορίας. Αυτό, με τη σειρά του, απειλεί τη συνέχιση των ροών άμεσων ξένων επενδύσεων στη χώρα και τις στερεί ως μέσο ανάπτυξης. Η στέρηση της πρόσβασης στις χρηματοπιστωτικές αγορές από πιθανούς παραβάτες βοηθά αυτές αγορές να διατηρήσουν τη φήμη της ακεραιότητάς τους, η οποία ενισχύει τη σταθερότητά τους και ως εκ τούτου την ελκυστικότητά τους (Unger, 2013).

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά το χρηματοπιστωτικό τομέα, η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να οδηγήσει στην πλήρη αποτυχία τραπεζών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Για παράδειγμα, εάν ένα μεγάλο χρηματικό ποσό μεταφερθεί σε μια τράπεζα και στη συνέχεια, λίγο αργότερα, τα χρήματα αυτά μεταφερθούν σε άλλη τράπεζα -- η ρευστότητα αυτή μπορεί να αποτελέσει πρόβλημα για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία της τράπεζας. Δηλαδή, εάν ένας μεγάλος αριθμός ατόμων αρχίσει να αποσύρει τις καταθέσεις τους λόγω του ότι έμαθε ότι ο τραπεζικός οργανισμός εμπλέκεται σε περιστατικό «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος», τότε αυτός μπορεί να χρεοκοπήσει (Qureshi, 2017). Παρόλες τις αρνητικές συνέπειες του φαινομένου στο χρηματοπιστωτικό κλάδο, υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις όπου τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα παραβιάζουν εις γνώσει τους το νόμο, αφού η πιθανότητα απόκτησης αξιοσημείωτων κερδών είναι σημαντική. Σύμφωνα με τον Slawotsky, η εμπλοκή των τραπεζών σε υποθέσεις νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι «τόσο επικερδής που ορισμένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα γνωρίζουν ότι παραβιάζουν το νόμο και συνεχίζουν να το κάνουν» (Slawotsky, 2013).

Ουσιαστικά όλες οι οικονομίες εξαρτώνται από την ύπαρξη διαφάνειας στις συναλλαγές του χρηματοπιστωτικού τους τομέα. Επομένως, δραστηριότητες «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» διακυβεύουν την ακεραιότητα ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος και συνεπώς διακινδυνεύει το οικονομικό σύστημα ενός κράτους (Nowotny, 2013). Η ανθεκτικότητα και η σταθερότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων και η εμπιστοσύνη προς το χρηματοπιστωτικό σύστημα θα μπορούσαν να τεθούν σε σοβαρό κίνδυνο από τις προσπάθειες των εγκληματιών που προσπαθούν να συγκαλύψουν και να διοχετεύσουν στην επίσημη οικονομία παράνομα χρήματα (EUR-lex, 2005).

Σε περιστατικά «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος», οι τράπεζες θεωρούνται ιδιαίτερα ευάλωτες από άποψης χειραγώγησης και ως εκ τούτου πολλές από τις προσπάθειες για την καταπολέμηση του φαινομένου επικεντρώνονται στις σχετικές διαδικασίες που ακολουθούν και στο κανονιστικό πλαίσιο που εφαρμόζουν (Gilmore, Dirty Money: The Evolution of International Measures to Counter Money Laundering and the Financing of Terrorism, 1999). Στο πλαίσιο της εγχώριας αγοράς, οι χρηματοοικονομικές ροές είναι ενσωματωμένες και διασυννοριακές από τη φύση τους και τα χρήματα δύναται να ρέουν γρήγορα, αν όχι άμεσα, από το ένα κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο άλλο. Με αυτόν τον τρόπο επιτρέπεται στους εγκληματίες να μετακινούν κεφάλαια μεταξύ των χωρών, αποφεύγοντας έτσι τον εντοπισμό τους από τις αρχές, εκμεταλλευόμενοι τους κανόνες του εθνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος (Commission, 2022).

Δεδομένης της άμεσης σύνδεσης του εγκληματικού φαινομένου και των χρηματοπιστωτικών οργανισμών κρίνεται απαραίτητη η συμμετοχή των τελευταίων στα μέτρα που λαμβάνονται για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Για νομικούς λόγους και για λόγους φήμης, πλέον οι τράπεζες βρίσκονται σε επαγρύπνηση και καταβάλουν σημαντικές προσπάθειες ώστε να αποτρέψουν τη χρήση των υπηρεσιών και των εγκαταστάσεων τους ως μέσο «ξεπλύματος» ή μεταφοράς προϊόντων εγκληματικών πράξεων (Proctor, 2015). Ο τραπεζικός κλάδος αναγνωρίζει ότι η υπάρχουσα απειλή του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας είναι πραγματική και υποστηρίζει οποιεσδήποτε πρωτοβουλίες για τη

βελτίωση της αποτελεσματικότητας του υφιστάμενου καθεστώτος καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της τρομοκρατίας. Επιπρόσθετα, αναγνωρίζει ότι το καθεστώς πρέπει να επανεξετάζεται περιστασιακά και να προσαρμόζεται σε νέες τάσεις και μεθόδους (τυπολογίες), τεχνολογικές εξελίξεις και, ειδικότερα, νέες απειλές (Ganguli & Ernoult, 2012).

Τα τελευταία χρόνια έχουν υπάρξει αρκετά σκάνδαλα «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος», τα οποία έχουν αναστατώσει τις παγκόσμιες χρηματοπιστωτικές αγορές, εστιάζοντας την προσοχή των αρμόδιων εποπτικών αρχών σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που έχουν «κλείσει τα μάτια» σε συναλλαγές υψηλού κινδύνου (Nelson, Beissner, Wieland, & Westphal, 2021). Οι τράπεζες παρέχουν τρία σημαντικά πλεονεκτήματα σε σύγκριση με άλλες οδούς νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες: ευκολία, προσβασιμότητα και ασφάλεια. Χρησιμοποιώντας τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, οι εγκληματίες μπορούν να αποκτήσουν πρόσβαση στο διεθνές σύστημα πληρωμών και εξασφαλίζουν την εύκολη μετακίνηση χρημάτων ηλεκτρονικά αντί να τα μεταφέρουν ως φυσικό νόμισμα. Γι' αυτό το λόγο το Συμβούλιο της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ περιγράφει τους τραπεζικούς οργανισμούς και τους υπαλλήλους τους ως την ισχυρότερη γραμμή άμυνας κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (Johnson & Lim, 2002).

Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί δέχονται μετρητά από τη νόμιμη οικονομία με τη μορφή καταθέσεων, από κανονικές καθημερινές συναλλαγές. Όμως, μπορούν να δέχονται παράνομα κεφάλαια από την παράνομη οικονομία (υποθέτοντας ότι αυτά τα κεφάλαια δεν αναφέρονται ως ύποπτες συναλλαγές). Αυτές οι παράνομες καταθέσεις εισέρχονται στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και υπό τις οδηγίες του «άγνωστου» πλυντηρίου μεταφέρονται μέσω στρωμάτων σύνθετων χρηματοοικονομικών συναλλαγών και τελικά ενσωματώνονται στη νόμιμη οικονομία. Αυτό, για παράδειγμα, μπορεί να περιλαμβάνει τη μεταφορά των κεφαλαίων offshore. Η διαδικασία «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» περιλαμβάνει πολλά διαφορετικά χαρακτηριστικά του τραπεζικού συστήματος, που κυμαίνονται από τις εξωχρηματιστηριακές καταθέσεις έως τη χρήση του διεθνούς συστήματος πληρωμών (Johnson & Lim, 2002). Για καλύτερη κατανόηση του αναγνώστη της παρούσας διπλωματικής εργασίας, ως προς το ρόλο που διαδραματίζει το χρηματοπιστωτικό σύστημα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της τρομοκρατίας, παρατίθενται ορισμένες χαρακτηριστικές περιπτώσεις όπου χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί έχουν εμπλακεί σε υποθέσεις «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος».

4.2. Η υπόθεση της Danske Bank

Το σκάνδαλο της Danske Bank αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες και πιο σοκαριστικές περιπτώσεις «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» στην ιστορία του παγκόσμιου τραπεζικού συστήματος. Η εν λόγω υπόθεση αποκαλύφθηκε το 2018 όταν ένας εσωτερικός πληροφοριοδότης έφερε στο φως τις παράνομες δραστηριότητες της τράπεζας (Rabinowitz, 2022). Η Danske Bank αποτελεί τη μεγαλύτερη τράπεζα της Δανίας, με έδρα την

Κοπεγχάγη, προσφέροντας σε διεθνές επίπεδο προϊόντα και υπηρεσίες σε ιδιώτες και σε εταιρικούς πελάτες (DanskeBank).

Κατά την περίοδο 2008-2019, λειτουργούσε υποκατάστημα με έδρα στο Ταλίν της Εσθονίας, μέσω του οποίου προσέφερε τραπεζικές υπηρεσίες. Ειδικότερα, η Danske Bank Estonia είχε μια κερδοφόρα επιχειρηματική γραμμή που εξυπηρετούσε πελάτες μη κατοίκους, γνωστοί ως NRP. Η Danske Bank Estonia προσέλκυσε πελάτες NRP διασφαλίζοντας ότι θα μπορούσαν να μεταφέρουν μεγάλα χρηματικά ποσά μέσω της Danske Bank Estonia με ελάχιστη, έως καθόλου, επίβλεψη. Επιπρόσθετα, αποδείχθηκε ότι οι υπάλληλοι της Danske Bank Estonia συνωμότησαν με πελάτες NRP για να προστατεύσουν την αληθινή φύση των συναλλαγών τους, μεταξύ άλλων χρησιμοποιώντας εταιρείες κέλυφος που απέκρυψαν την πραγματική ιδιοκτησία των κεφαλαίων. Σύμφωνα με δικαστικά έγγραφα που προσκομίστηκαν στην αμερικάνικη δικαιοσύνη, η Danske Bank εξαπάτησε τράπεζες των ΗΠΑ σχετικά με τους πελάτες της Danske Bank Estonia και τους ελέγχους κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες για να διευκολύνει την πρόσβαση πελατών υψηλού κινδύνου -οι οποίοι διέμεναν εκτός Εσθονίας, συμπεριλαμβανομένης της Ρωσίας- στο χρηματοπιστωτικό σύστημα των ΗΠΑ. Ειδικότερα, η Danske Bank Estonia επεξεργάστηκε 160 δισεκατομμύρια δολάρια μέσω τραπεζών των ΗΠΑ για λογαριασμό των NRP πελατών. Οι συναλλαγές αυτές προέρχονταν από διάφορες χώρες, όπως η Ρωσία, η Δημοκρατία του Αζερμπαϊτζάν, και η Μολδαβία και χρησιμοποιούσαν περίπλοκες δομές για να αποκρύψουν την πραγματική προέλευση των χρημάτων (Williams, 2022)

Κατά το Φεβρουάριο του 2014, ως αποτέλεσμα εσωτερικών ελέγχων, πληροφοριών από ρυθμιστικές αρχές και ενός εσωτερικού πληροφοριοδότη, η Danske Bank εντόπισε ότι ορισμένοι πελάτες NRP εμπλέκονταν σε εξαιρετικά ύποπτες και δυνητικά εγκληματικές συναλλαγές, συμπεριλαμβανομένων συναλλαγών μέσω τραπεζών των ΗΠΑ. Επίσης, της έγινε σαφές ότι το πρόγραμμα και οι διαδικασίες της Danske Bank Estonia για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες δεν πληρούσαν τα πρότυπα της Danske Bank και δεν ήταν κατάλληλες για την αντιμετώπιση των κινδύνων που συνδέονται με τους NRP πελάτες. Όμως, αντί να αντιμετωπίσει το πρόβλημα που είχε προκύψει, η Danske Bank είπε ψέματα για την κατάσταση του προγράμματος συμμόρφωσης της Danske Bank Estonia ως προς τα μέτρα καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και απέκρυψε στοιχεία σχετικά με τους πελάτες της Danske Bank Estonia και το προφίλ κινδύνου τους (Williams, 2022).

Στη συνέχεια, όταν οι αμερικάνικες τράπεζες ζήτησαν από τη Danske Bank και την Danske Bank Estonia να τους παρασχεθούν πληροφορίες για το άνοιγμα και την τήρηση λογαριασμών, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών σχετικά με τους ελέγχους κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, την παρακολούθηση συναλλαγών και τους πελάτες, η Danske Bank γνώριζε ότι έπρεπε να παραδώσει πλήρεις και ακριβείς φακέλους διαφορετικά δεν θα συνεχιζόταν η συναλλακτική σχέση με το αμερικανικό τραπεζικό σύστημα (Williams, 2022). Ως αποτέλεσμα, αποκαλύφθηκε η εμπλοκή του τραπεζικού υποκαταστήματος σε υπόθεση «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος».

Η Danske Bank παραδέχτηκε ότι απέτυχε να εφαρμόσει αποτελεσματικά μέτρα κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και ότι δεν κατάφερε να εντοπίσει και να σταματήσει τις παράνομες ροές χρημάτων, παρά τις εσωτερικές και εξωτερικές προειδοποιήσεις. Ένας από τους βασικούς λόγους για αυτήν την αποτυχία ήταν οι ανεπαρκείς εσωτερικοί έλεγχοι και οι διαδικασίες δέουσας επιμέλειας που εφαρμόστηκαν από την τράπεζα. Επιπλέον, η τράπεζα φέρεται να αγνόησε πολλές από τις προειδοποιήσεις που έλαβε σχετικά με τις ύποπτες συναλλαγές. Η αποτυχία της Danske Bank να αποτρέψει το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» είχε σοβαρές συνέπειες. Οι ρυθμιστικές αρχές της Δανίας και της Εσθονίας επέβαλαν αυστηρές κυρώσεις στην τράπεζα, ενώ οι έρευνες συνεχίστηκαν σε πολλές άλλες χώρες. Η τράπεζα αναγκάστηκε να πληρώσει πρόστιμα πολλών δισεκατομμυρίων δολαρίων και υπέστη σοβαρές ζημιές στη φήμη της. Πολλά από τα υψηλόβαθμα στελέχη της τράπεζας αναγκάστηκαν να παραιτηθούν, ενώ η τράπεζα αναγκάστηκε να αναθεωρήσει και να βελτιώσει τις πολιτικές και τις διαδικασίες της για την πρόληψη του «ξέπλυντος βρώμικου χρήματος» (Bruun&Hjejle, 2018) (Williams, 2022).

Το σκάνδαλο της Danske Bank ανέδειξε τις αδυναμίες του παγκόσμιου τραπεζικού συστήματος και την ανάγκη για αυστηρότερη εποπτεία και κανονισμούς. Η υπόθεση αυτή έδειξε πώς οι διεθνείς τράπεζες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παράνομη μεταφορά κεφαλαίων και την υπονόμευση της οικονομικής σταθερότητας (Neate & Rankin, 2018).

4.3. Η υπόθεση της HSBC

Το 2012, η HSBC, μία από τις μεγαλύτερες τράπεζες στον κόσμο, βρέθηκε αντιμέτωπη με σοβαρές κατηγορίες που αφορούσαν τη διευκόλυνση «ξέπλυντος βρώμικου χρήματος» από καρτέλ ναρκωτικών και χώρες που υπόκεινται σε κυρώσεις, όπως το Ιράν. Συγκεκριμένα, αποκαλύφθηκε ότι η HSBC είχε επιτρέψει τη μεταφορά περισσότερων από 881 εκατομμυρίων δολαρίων από το Μεξικό στις ΗΠΑ, παραβλέποντας τις προειδοποιήσεις που σχετίζονταν με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η τράπεζα διατηρούσε λογαριασμούς πελατών που συνδέονταν με τρομοκρατικές οργανώσεις και εγκληματικές δραστηριότητες, και δεν εφάρμοσε επαρκείς διαδικασίες δέουσας επιμέλειας για να εντοπίσει και να αποτρέψει αυτές τις παράνομες δραστηριότητες (Levin & Coburn, 2012).

Σύμφωνα με δικαστικά έγγραφα, από το 2006 έως το 2010, η HSBC Bank USA υποστέλεχσε σοβαρά το τμήμα συμμόρφωσης του οργανισμού και απέτυχε να εφαρμόσει ένα αποτελεσματικό πρόγραμμα ικανό να παρακολουθεί επαρκώς ύποπτες συναλλαγές και δραστηριότητες των υποκαταστημάτων του ομίλου της HSBC, και ειδικότερα το υποκατάστημα της HSBC Mexico, όπου εξυπηρετούσε το μεγαλύτερο ποσοστό Μεξικανών πελατών των ΗΠΑ. Ως αποτέλεσμα, δεν κατάφερε να παρακολουθήσει συναλλαγές δισεκατομμυρίων δολαρίων (φυσικό χρήμα) ή «τραπεζογραμματίων» που διαχειριζόταν το συγκεκριμένο υποκατάστημα και παρά τα στοιχεία ότι δεν τηρούνταν τα μέτρα κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες που σχετίζονται με την επιχειρηματική δραστηριότητα στο Μεξικό, τουλάχιστον από το 2006 έως το 2009, η HSBC Bank USA βαθμολόγησε το Μεξικό ως «τυποποιημένο» κίνδυνο, δηλαδή με τη χαμηλότερη

κατηγορία κινδύνου. Πιο συγκεκριμένα, η HSBC Bank USA απέτυχε να παρακολουθήσει πάνω από 670 δισεκατομμύρια δολάρια σε τραπεζικά εμβάσματα και πάνω από 9,4 δισεκατομμύρια δολάρια σε αγορές φυσικών δολαρίων ΗΠΑ από την HSBC Mexico κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, όταν οι χαλαροί έλεγχοι του τμήματος συμμόρφωσης της HSBC Mexico την έκαναν το προτιμώμενο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα για ναρκωτικά καρτέλ και «ξέπλυμα βρώμικου» χρήματος» (DOJ, 2012).

Ένα σημαντικό μέρος των εσόδων από το λαθρεμπόριο ναρκωτικών συμμετείχε στο Black Market Peso Exchange (BMPE), ένα σύνθετο σύστημα «ξέπλυματος βρώμικου χρήματος» που έχει σχεδιαστεί για να μεταφέρει τα έσοδα από την πώληση παράνομων ναρκωτικών στις Ηνωμένες Πολιτείες σε καρτέλ ναρκωτικών εκτός των Ηνωμένων Πολιτειών. Σύμφωνα με σχετικά έγγραφα, αρχής γενομένης από το 2008, μια έρευνα που διεξήχθη από την Task Force El Dorado της ICE Homeland Security Investigation (HSI's), σε συνεργασία με το Γραφείο του Εισαγγελέα των ΗΠΑ για την Ανατολική Περιφέρεια της Νέας Υόρκης, εντόπισε πολλούς λογαριασμούς της HSBC Mexico που σχετίζονταν με τη δραστηριότητα BMPE και αποκαλύφθηκε ότι οι έμποροι ναρκωτικών κατέθεταν εκατοντάδες χιλιάδες δολάρια σε χύμα αμερικανικό νόμισμα κάθε μέρα σε λογαριασμούς του εν λόγω υποκαταστήματος. Το 2009, η έρευνα είχε ως αποτέλεσμα τη σύλληψη, την έκδοση και την καταδίκη πολλών ατόμων που χρησιμοποιούσαν παράνομα λογαριασμούς HSBC Mexico για την προώθηση της δραστηριότητας της BMPE (Levin & Coburn, 2012).

Αξίζει να σημειωθεί ότι από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 έως τον Σεπτέμβριο του 2006, ο Όμιλος HSBC επέτρεψε τη διεκπεραίωση περίπου 660 εκατομμυρίων δολαρίων σε απαγορευμένες συναλλαγές μέσω χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων των ΗΠΑ, συμπεριλαμβανομένης της HSBC Bank USA. Ο Όμιλος HSBC συναλλασσόταν με κράτη που υπόκεινται σε κυρώσεις όπως το Ιράν, η Κούβα, το Σουδάν, η Λιβύη και η Βιρμανία, παραλείποντας τα ονόματα των πελατών από τα μηνύματα πληρωμής σε δολάρια ΗΠΑ που αποστέλλονταν στην HSBC Bank USA και σε άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εντός των Ηνωμένων Πολιτειών. Ακόμη, η τράπεζα συνεργάστηκε με τουλάχιστον ένα νομικό πρόσωπο για τη μορφοποίηση των μηνυμάτων πληρωμής, γεγονός που εμπόδισε τα φίλτρα της τράπεζας να μπλοκάρουν απαγορευμένες πληρωμές (DOJ, 2012). Επιπλέον, η HSBC φέρεται να διευκόλυνε τη μεταφορά χρημάτων από χώρες που υπόκεινται σε διεθνείς κυρώσεις, όπως το Ιράν, παραβιάζοντας τις αμερικανικές και διεθνείς κυρώσεις. Αυτή η παραβίαση είχε ενίσχυσε την οικονομική δυνατότητα των κυβερνήσεων και των οργανώσεων που υπόκεινται σε κυρώσεις, επιτρέποντάς τους να συνεχίσουν τις παράνομες δραστηριότητές τους (BBC, 2012).

Η αποτυχία της HSBC να εφαρμόσει επαρκή μέτρα κατά του «ξέπλυματος βρώμικου χρήματος» είχε σοβαρές συνέπειες για την τράπεζα και το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Ο χρηματοπιστωτικός οργανισμός υποχρεώθηκε να αναθεωρήσει τις πολιτικές του και να εφαρμόσει αυστηρότερα μέτρα ελέγχου για την αποτροπή της νομιμοποίησης εσόδων από τις παράνομες δραστηριότητες. Παρά το πρόστιμο και την αυστηρότερη εποπτεία, η τράπεζα συνέχισε να αντιμετωπίζει προβλήματα συμμόρφωσης, υπογραμμίζοντας τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα κατά τη διαχείριση λειτουργικών κινδύνων (Mollenkamp, 2012).

4.4. Η υπόθεση της NatWest

Η περίπτωση της NatWest αποτελεί ένα από τα πιο πρόσφατα παραδείγματα αποτυχίας εφαρμογής των μέτρων κατά του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» από μια μεγάλη τράπεζα. Η NatWest είναι θυγατρική της NatWest Group PLC, μιας βρετανικής τραπεζικής εταιρείας χαρτοφυλακίου, της οποίας οι θυγατρικές προσφέρουν μια ποικιλία τραπεζικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της λιανικής και εμπορικής τραπεζικής (DOJ, 2021).

Η υπόθεση αυτή αναδείχθηκε το 2021, όταν η NatWest τιμωρήθηκε με πρόστιμο ύψους 264 εκατομμυρίων λιρών για σοβαρές παραλείψεις στο σύστημά της κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Συγκεκριμένα, η εταιρεία Fowler Oldfield (πελάτης της τράπεζας) κατέθεσε σε τραπεζικά υποκαταστήματα της NatWest περισσότερα από 365 εκατομμύρια λίρες σε μετρητά σε διάστημα πέντε ετών, παρά τα προβλεπόμενα ετήσια έσοδά της που ήταν μόλις 15 εκατομμύρια λίρες. Η NatWest παραδέχθηκε ότι απέτυχε να αναγνωρίσει και να διερευνήσει τις ύποπτες καταθέσεις, επιτρέποντας στην εταιρεία να συνεχίσει τις παράνομες δραστηριότητές της για χρόνια, παρά τις πολλές προειδοποιήσεις και ενδείξεις που θα μπορούσαν να είχαν εντοπίσει την παράνομη δραστηριότητα νωρίτερα. Σύμφωνα με τα στοιχεία της υπόθεσης που δημοσιοποιήθηκαν, οι καταθέσεις σε μετρητά ήταν σχεδόν καθημερινές και συχνά περιλάμβαναν μεγάλες ποσότητες χαρτονομισμάτων (DOJ, 2021).

Η απόφαση του δικαστηρίου να επιβάλει ένα τόσο υψηλό πρόστιμο στην NatWest είχε ως στόχο να στείλει ένα ισχυρό μήνυμα στην τραπεζική βιομηχανία για τη σημασία της συμμόρφωσης με τους κανονισμούς κατά του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος». Το πρόστιμο αντανάκλα τη σοβαρότητα των παραβάσεων και την ανάγκη για αυστηρότερη εποπτεία και λογοδοσία από τις τράπεζες και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Επιπλέον, η υπόθεση αυτή κατέδειξε την ανάγκη για συνεχή εκπαίδευση και ενίσχυση των μηχανισμών αναφοράς ύποπτων δραστηριοτήτων από το προσωπικό των τραπεζών (BBC, 2021).

Τέλος, η υπόθεση της NatWest ανέδειξε το ρόλο της ευαισθητοποίησης του προσωπικού των τραπεζών στη μάχη κατά του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος». Η έλλειψη κατάλληλης εκπαίδευσης και η αδυναμία των τραπεζικών υπαλλήλων να αναγνωρίσουν ύποπτες συναλλαγές συνέβαλαν στην αποτυχία της τράπεζας να αποτρέψει τις παράνομες δραστηριότητες. Αυτό τονίζει την ανάγκη για συχνή ενημέρωση των τραπεζικών υπαλλήλων σχετικά με τις τελευταίες τεχνικές και τακτικές που χρησιμοποιούνται από τους εγκληματίες για το ξέπλυμα χρήματος (NatWestGroup, 2021).

4.5. Η υπόθεση της 1MDB και ο ρόλος της Goldman Sachs

Η περίπτωση της 1MDB (1Malaysia Development Berhad) αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες και πιο πολυσύνθετες περιπτώσεις «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» στην

παγκόσμια ιστορία. Αυτή η υπόθεση ξεκίνησε το 2009 με τη δημιουργία του επενδυτικού ταμείου IMDB από την κυβέρνηση της Μαλαισίας με σκοπό την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης μέσω στρατηγικών επενδύσεων και παγκόσμιων συνεργασιών. Ωστόσο, με την πάροδο του χρόνου, το ταμείο αυτό έγινε κέντρο μιας διεθνούς απάτης, με τα ίχνη των παράνομων δραστηριοτήτων να οδηγούν σε πολλές χώρες και πολυάριθμα οικονομικά ιδρύματα. Η αποκάλυψη του σκανδάλου άρχισε το 2015, όταν δημοσιογράφοι και ερευνητές ανέφεραν ότι δισεκατομμύρια δολάρια είχαν εξαφανιστεί από το ταμείο. Οι έρευνες έδειξαν ότι περίπου 4,5 δισεκατομμύρια δολάρια είχαν κλαπεί και ξεπλυθεί μέσω περίπλοκων δικτύων εταιρειών, τραπεζών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων σε πολλές χώρες, όπως η Ελβετία, οι ΗΠΑ, και η Σιγκαπούρη (Hope & Wright , 2018).

Ένας από τους κεντρικούς χαρακτήρες του σκανδάλου ήταν ο Μαλαισιανός επιχειρηματίας Jho Low, ο οποίος φέρεται να ήταν ο εγkéφαλος πίσω από την εκτροπή των κεφαλαίων του IMDB. Ο Low χρησιμοποίησε τα παράνομα αποκτηθέντα κεφάλαια για προσωπικές πολυτελείς αγορές, όπως ακίνητα, έργα τέχνης, και τη χρηματοδότηση της ταινίας του Χόλιγουντ "The Wolf of Wall Street" (Hope & Wright , 2018). Παράλληλα, ο τότε πρωθυπουργός της Μαλαισίας, Najib Razak, κατηγορήθηκε για την εμπλοκή του στην υπόθεση, καθώς μεγάλα ποσά κατέληξαν στους προσωπικούς του λογαριασμούς, κάτι που ο ίδιος αρνήθηκε, υποστηρίζοντας ότι ήταν δωρεά από τη Σαουδική Αραβία. Τον Ιούλιο του 2015 η κυβέρνηση της Μαλαισίας σχημάτισε μια ειδική ομάδα εργασίας για να διερευνήσει τους ισχυρισμούς και το γραφείο του IMDB δέχτηκε έφοδο. Τον Αύγουστο του 2016, η Μαλαισιανή Επιτροπή Καταπολέμησης της Διαφθοράς κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα χρήματα στους λογαριασμούς του Najib προέρχονται από δωρεές. Τελικά, κατόπιν εκτεταμένης έρευνας, η εμπλοκή του τότε πρωθυπουργού στο «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» αποδείχθηκε και ο Najib συνελήφθη και καταδικάστηκε το 2020 (DOJ, 2021).

Η Goldman Sachs, η οποία αποτελεί μία από τις πιο γνωστές διεθνείς επενδυτικές τράπεζες σε παγκόσμιο επίπεδο, ερευνήθηκε από τις αρμόδιες ρυθμιστικές αρχές σε τουλάχιστον 14 χώρες ως προς το ρόλο που διαδραμάτισε στην έκδοση ομολόγων της IMDB. Από τις συγκεκριμένες συναλλαγές η τράπεζα κέρδισε 600 εκατομμύρια δολάρια σε αμοιβές και εξασφάλισε μεγάλα μπόνους για ορισμένα από τα στελέχη της. Επιπρόσθετα, αποδείχθηκε ότι είχε γνώση ότι κάποια μέλη της πρώην κυβέρνησης της Μαλαισίας και στελέχη της IMDB της είπαν ψέματα για το πώς θα χρησιμοποιηθούν τα έσοδα από τις πωλήσεις των ομολόγων. Το 2020 η Goldman συμφώνησε να συμβιβαστεί με το Υπουργείο Δικαιοσύνης των ΗΠΑ για 2,9 δισεκατομμύρια δολάρια και η μονάδα της στη Μαλαισία ομολόγησε την ενοχή της ως προς την κατηγορία της διαφθοράς (DOJ, 2020)

Ακόμη, ο Tim Leissner, πρώην συνεργάτης της Goldman, ομολόγησε την ενοχή του το 2018 για συνωμοσία σε «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» και παραβίαση του νόμου κατά της δωροδοκίας και συμφώνησε να συνεργαστεί με τους εισαγγελείς. Ο Roger Ng, πρώην κορυφαίος επενδυτικός τραπεζίτης της Goldman για τη Μαλαισία, δήλωσε αθώος για παρόμοιες κατηγορίες. Καταδικάστηκε σε 10 χρόνια φυλάκιση στις Ηνωμένες Πολιτείες νωρίτερα αυτό το έτος και μεταφέρθηκε στη Μαλαισία για να βοηθήσει στις τοπικές έρευνες (DOJ, 2020).

Οι επιπτώσεις του σκανδάλου ήταν καταστροφικές για τη Μαλαισία, καθώς η χώρα βρέθηκε αντιμέτωπη με σοβαρά οικονομικά και πολιτικά προβλήματα. Η διεθνής κοινότητα αντέδρασε έντονα, με πολλές χώρες να ξεκινούν έρευνες και να επιβάλλουν κυρώσεις. Οι αμερικανικές αρχές, μέσω του Προγράμματος Ανάκτησης Περιουσιακών Στοιχείων (Kleptocracy Asset Recovery Initiative), κατάφεραν να ανακτήσουν εκατοντάδες εκατομμύρια δολάρια από τα παράνομα αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία (DOJ, 2021).

Η υπόθεση 1MDB ανέδειξε τις αδυναμίες του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος και την ανάγκη για αυστηρότερη εποπτεία και κανονισμούς. Οι τράπεζες και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που εμπλέκονταν στην υπόθεση κατηγορήθηκαν για αποτυχία στην εφαρμογή των διαδικασιών κατά του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» και την αγνόηση των προειδοποιήσεων/ Επιπλέον, το σκάνδαλο υπογράμμισε την ανάγκη για διακρατική συνεργασία και συντονισμό ως προς την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της διαφθοράς (Palma, 2019).

4.6. Η υπόθεση της Wachovia Bank

Το 2010 η Wachovia Bank, μία από τις μεγαλύτερες τράπεζες των ΗΠΑ, βρέθηκε αντιμέτωπη με κατηγορίες για τη διευκόλυνση «ξεπλύματος χρημάτων» από μεξικανικά καρτέλ ναρκωτικών. Η υπόθεση αυτή ξεκίνησε το 2006, όταν οι αρχές άρχισαν να ερευνούν τις δραστηριότητες της Wachovia, μετά από αναφορές ότι η τράπεζα είχε δεχθεί μεγάλες ποσότητες χρημάτων από πελάτες στο Μεξικό χωρίς να εφαρμόσει επαρκείς διαδικασίες δέουσας επιμέλειας. Η έρευνα αποκάλυψε ότι το τραπεζικό ίδρυμα είχε επεξεργαστεί περισσότερα από 378,4 δισεκατομμύρια δολάρια σε συναλλαγές που σχετίζονταν με μεξικανικά καρτέλ ναρκωτικών, μέσω της διευκόλυνσης μεταφορών χρημάτων και της επεξεργασίας επιταγών (UNODC, 2010). Εν τέλει, η τράπεζα συμφώνησε να πληρώσει πρόστιμο ύψους 160 εκατομμυρίων δολαρίων στο πλαίσιο μιας συμφωνίας με τις αμερικανικές αρχές, προκειμένου να αποφύγει ποινικές διώξεις (Reuters, 2010).

Ένα από τα πιο ανησυχητικά ευρήματα ήταν ότι η τράπεζα επέτρεπε τη μεταφορά μεγάλων ποσοτήτων μετρητών μέσω των θυρίδων της στο Μεξικό και τις ΗΠΑ, παραβλέποντας τα προειδοποιητικά σημάδια και τις ανησυχίες που προέκυπταν από την ασυνήθιστη δραστηριότητα. Οι εσωτερικοί έλεγχοι και οι διαδικασίες ανίχνευσης ύποπτων συναλλαγών ήταν ανεπαρκείς, γεγονός που επέτρεψε στα καρτέλ να συνεχίσουν τις δραστηριότητές τους χωρίς να εντοπιστούν (Reuters, 2010) (UNODC, 2010).

Η αποτυχία της Wachovia να εφαρμόσει αποτελεσματικά μέτρα κατά του ξεπλύματος χρήματος είχε σοβαρές συνέπειες για την τράπεζα και την ευρύτερη χρηματοπιστωτική κοινότητα. Οι αμερικανικές αρχές επέβαλαν αυστηρές κυρώσεις στην τράπεζα, ενώ η ίδια αναγκάστηκε να ενισχύσει τις πολιτικές της και να βελτιώσει τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου. Επιπλέον, η υπόθεση αυτή συνέβαλε στην αύξηση της συνειδητοποίησης σχετικά με τους κινδύνους και τις προκλήσεις του ξεπλύματος χρήματος στον χρηματοπιστωτικό

τομέα (Reuters, 2010). Σε τελική ανάλυση, η εν λόγω υπόθεση υπογραμμίζει την ανάγκη για διαφάνεια, λογοδοσία και αυστηρή εποπτεία στον τραπεζικό κλάδο.

5. Αξιολόγηση των μέτρων για την καταπολέμηση του φαινομένου – Συμπεράσματα

Προκειμένου να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα των μέτρων που έχει λάβει η Ελλάδα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας κρίνεται απαραίτητο να παρατεθούν και να συγκριθούν τα πορίσματα των τεσσάρων σχετικών αξιολογήσεων που έχουν γίνει από την Ειδική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF) (FATF). Οι εν λόγω αξιολογήσεις αποτελούν εις βάθος εκθέσεις που αναλύουν την εφαρμογή και την αποτελεσματικότητα των μέτρων για την καταπολέμηση του συγκεκριμένου οικονομικού εγκλήματος, συντάσσονται από ομοτίμους, όπου μέλη από διαφορετικές χώρες αξιολογούν μια άλλη χώρα και ουσιαστικά αξιολογούνται το νομοθετικό και το θεσμικό πλαίσιο που εφαρμόζει έκαστο κράτος-μέλος για να αντιμετωπίσει το εν λόγω φαινόμενο (FATF, Mutual Evaluations).

5.1. 1^η Αξιολόγηση FATF– 29.06.2007

Η πρώτη αξιολόγηση του νομοθετικού πλαισίου της Ελλάδας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας βασίστηκε στις Σαράντα Συστάσεις (2003) και στις Εννέα Ειδικές Συστάσεις για Χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (2001) της Ειδικής Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF), Επιπρόσθετα, η αξιολόγηση διενεργήθηκε από μέλη της Ομάδας, όπως εμπειρογνώμονες σε θέματα ποινικού δικαίου, επιβολής του νόμου και ρυθμιστικών θεμάτων και τα ευρήματα της ήταν αποτέλεσμα επεξεργασίας των νόμων και των κανονισμών που παρέχονται από την Ελλάδα, καθώς και πληροφοριών που έλαβε η ομάδα αξιολόγησης κατά την επιτόπια επίσκεψή της στη χώρα (FATF, 2007).

Κατά την επιτόπια αξιολόγηση η ομάδα της FATF συναντήθηκε με υπαλλήλους και εκπροσώπους από το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα και εξετάστηκαν το θεσμικό πλαίσιο, οι σχετικοί νόμοι, οι κανονισμοί, οι κατευθυντήριες γραμμές και άλλες απαιτήσεις για την καταπολέμηση του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» και τα ρυθμιστικά και άλλα συστήματα που ισχύουν για την αποτροπή του εν λόγω εγκλήματος μέσω των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και καθορισμένων μη χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων και επαγγελματιών. Επιπρόσθετα, εξετάστηκαν η ικανότητα, η εφαρμογή και η αποτελεσματικότητα όλων αυτών των συστημάτων (FATF, 2007).

Στην εν λόγω αξιολόγηση η Ελλάδα χαρακτηρίστηκε ως ευάλωτη για τη διάπραξη εγκλημάτων «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος». Η γεωπολιτική της θέση, τα μακρά παράκτια σύνορά της και τα πολλά νησιά της την καθιστούν ευάλωτη σε παράνομες δραστηριότητες. Ειδικότερα, οι έρευνες επιβολής του νόμου έδειξαν ότι η χώρα είναι ευάλωτη στη διακίνηση ναρκωτικών, στην εμπορία ανθρώπων και στη λαθρομετανάστευση (που προκαλούν επίσης πλαστογραφία εγγράφων ως δευτερεύον έγκλημα), στην πορνεία, στο λαθρεμπόριο τσιγάρων και σε άλλες μορφές λαθρεμπορίου, σε μεγάλης κλίμακας φοροδιαφυγή και σε σοβαρή απάτη ή κλοπή και σε παράνομες δραστηριότητες τζόγου (FATF, 2007). Ως ένας άλλος παράγοντας κινδύνου που καταγράφηκε ήταν η χρήση των μετρητών κατά τη διενέργεια συναλλαγών, η οποία διευκολύνει την παραοικονομία και το «ξέπλυμα χρήματος». Ένας άλλος πιθανός τομέας ανησυχίας είναι η παρουσία μεγάλου αριθμού υποκαταστημάτων offshore εταιρειών που εμπλέκονταν με την αγορά ακινήτων και σκαφών (FATF, 2007).

Η μελέτη που εκπόνησε το 2006, για εθνικούς σκοπούς, το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, για την οποία χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα της περιόδου 1995-2000, παρουσίασε ότι τα έσοδα που προέρχονται από την παράνομη πορνεία, τη διακίνηση ναρκωτικών, το λαθρεμπόριο τσιγάρων και το λαθρεμπόριο αλκοόλ ανερχόταν περίπου σε 1,6 δισεκατομμύρια ευρώ (δηλαδή το 1% του ΑΕΠ της χώρας για το 2000). Δεδομένου ότι η εν λόγω μελέτη συμπεριελάμβανε μόνο τέσσερις τύπους εγκληματικής δραστηριότητας, ότι βασίστηκε σε αξίες του έτους 2000, και ότι τα εν λόγω είδη εγκληματικότητας εξακολουθούν να παραμένουν σοβαρά ποινικά ζητήματα στην Ελλάδα, τα παράνομα έσοδα από όλα τα εγκλήματα αναμένονταν πολύ υψηλότερα. Τέλος, σύμφωνα με την έκθεση της FATF, η ευαισθητοποίηση του ιδιωτικού τομέα σε θέματα νομιμοποίησης προϊόντων εγκλήματος, με εξαίρεση των τραπεζικό κλάδο, κρίνεται ιδιαίτερα χαμηλή (FATF, 2007). Ως προς την ποινική αντιμετώπιση του φαινομένου, η έκθεση της FATF κατέγραψε μεταξύ άλλων τα κάτωθι:

- Η νομιμοποίηση εσόδων ποινικοποιήθηκε αρχικά από το Ν. 2145/1993 «περί καταστολής της νομιμοποίησης εισοδημάτων από εγκληματικές δραστηριότητες», ο οποίος στη συνέχεια αντικαταστάθηκε με τον Ν. 2331/1995 «Περί Πρόληψης και Καταπολέμησης των Νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες». Ο νόμος τέθηκε σε ισχύ τον Αύγουστο του 1995 και έκτοτε έχει τροποποιηθεί πολλές φορές, με σημαντικότερες αυτές που έγιναν στον Ν. 3424/2005. Με τον εν λόγω νόμο διευρύνθηκε το πεδίο εφαρμογής του και διευκρινίστηκαν ορισμένες πτυχές του ορισμού της νομιμοποίησης των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Σύμφωνα με τις ελληνικές αρχές, ο εθνικός νομοθέτης δε χρησιμοποίησε τον ακριβή όρο «ξέπλυμα» αλλά τον όρο «νομιμοποίηση παράνομων προϊόντων», όροι που φαίνεται να περιγράφουν την ίδια κατάσταση. Ο ορισμός και το εύρος των αδικημάτων σε γενικές γραμμές συνάδει με αυτά που αναφέρονται στις Συμβάσεις της Βιέννη και του Πατέρμο, και καλύπτουν συγκεκριμένα την αγορά, την απόκρυψη, την παραλαβή, την κατοχή, τη χρήση, τη μετατροπή ή τη μεταβίβαση των εσόδων που προέρχονται από κλειστό κατάλογο «εγκληματικών δραστηριοτήτων» (FATF, 2007).

- Η τροποποιήσεις που έχουν πραγματοποιηθεί επί του σχετικού νόμου φαίνεται να απαιτούν ουσιαστικά τη δίωξη του βασικού αδικήματος προκειμένου να επιτευχθεί καταδίκη και για «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος». Με κριτικό τρόπο, στην αξιολόγηση αναφέρεται ότι ο εισαγγελέας θα έπρεπε να αποδείξει πρώτα όλα τα στοιχεία του βασικού αδικήματος και σε δεύτερο χρόνο να υπάρξει καταδίκη για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Επιπρόσθετα, καταγράφηκαν ζητήματα ως προς διάπραξη του δεύτερου αδικήματος («ξέπλυμα βρώμικου χρήματος») στην Ελλάδα ενώ το βασικό αδίκημα έχει διαπραχθεί στο εξωτερικό, καθώς για ορισμένους εισαγγελείς το αδίκημα του «ξεπλύματος» δεν θα ίσχυε εάν τα έσοδα προέρχονταν από συμπεριφορά που συνέβη στην αλλοδαπή και η οποία, εάν τελούνταν στην ημεδαπή, δε συνιστούσε ποινικό αδίκημα στο ελληνικό δίκαιο (έλλειψη διττού αξιοποίνου). Αυτή τη θέση δεν συμμεριζόταν όλοι οι εισαγγελείς: καθώς ορισμένοι θεώρησαν ότι εάν η νομιμοποίηση παράνομων προϊόντων ήταν αδίκημα και στις δύο χώρες, ήταν επαρκές για να υπάρξει καταδίκη και για τα δύο αδικήματα (FATF, 2007).
- Η έννοια του «αυτοξεπλύματος» ήταν από τα ζητήματα που κατέγραψε η ομάδα αξιολόγησης. Το σχετικό άρθρο του νόμου προέβλεπε ότι η ποινική ευθύνη για το βασικό αδίκημα δεν αποκλείει την τιμωρία του δράστη για την πράξη του «ξεπλύματος». Για να τιμωρηθεί όμως ο παραβάτης του βασικού αδικήματος ως δράστης ή υποκινητής της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η τελευταία πράξη πρέπει να ήταν μέρος της συνολικής του εγκληματικής δράσης. Από τη διατύπωση του άρθρου («μέρος του συνολικού του σχεδίου εγκληματικής δράσης») προκύπτουν ασάφειες ως προς την ερμηνεία του, πρόβλημα το οποίο οι αρμόδιες αρχές αναγνωρίζουν. Αξίζει να σημειωθεί ότι δεν υπάρχει καμία θεμελιώδης αρχή του εσωτερικού δικαίου που απαγορεύει το «αυτοξέπλυμα» (FATF, 2007).
- Στο ελληνικό δίκαιο δεν προβλέπεται το αδίκημα της «συνωμοσίας» και τα αδικήματα που παραπέμπουν σε «εγκληματική οργάνωση» δεν περιλαμβάνουν την περίπτωση του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος». Ακόμη, δεν υφίσταται ποινική ευθύνη για τα πρόσωπα που ιδρύουν ή αποκτούν μια επιχείρηση ή σχηματίζουν έναν οργανισμό που στοχεύει να διαπράξει το αδίκημα της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων. Αναλυτικότερα, το σχετικό άρθρο δεν καλύπτει συγκεκριμένα «νομικά πρόσωπα» αλλά μόνο επιχειρήσεις και οργανισμούς. Ωστόσο, οι εμπλεκόμενες «επιχειρήσεις» στην Ελλάδα περιλαμβάνουν νομικά πρόσωπα. Ως αποτέλεσμα, εφόσον δεν υφίσταται νομική ευθύνη δε μπορούν να κατασχεθούν τα έσοδα που κατέχονται σε μια εταιρεία εκτός εάν ο νόμιμος εκπρόσωπος κριθεί ένοχος για το σχετικό αδίκημα του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» (FATF, 2007).

Σε γενικές γραμμές η ομάδα αξιολόγησης έκρινε ότι οι θεσμοί της Ελλάδας χαρακτηρίζονται από ανεπάρκεια ως προς την κατανόηση των κινδύνων που ενέχουν η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και το μεγαλύτερο μέρος του χρηματοπιστωτικού συστήματος παρουσιάζει έλλειψη δέσμευσης για την εφαρμογή των μέτρων καταπολέμησης του φαινομένου. Επιπρόσθετα, επισημάνθηκε η υπερφόρτωση και η αντιγραφή μέτρων για την αντιμετώπιση του εγκλήματος, με αποτέλεσμα να παρεμποδίζεται η έγκαιρη επιβολή του νόμου (FATF, 2007).

Τελικά, φαίνεται ότι το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες δεν εφαρμόζεται αποτελεσματικά στην Ελλάδα. Οι διατάξεις σχετικά με τη δήμευση προϊόντων από εγκληματικές δραστηριότητες θεωρήθηκαν ότι δε συμμορφώνονται πλήρως με τα διεθνή πρότυπα και υφίστανται αμφιβολίες ως προς τη δομή και τις αρμόδιες των συσχετιζόμενων εποπτικών αρχών. Σε σχέση με την εποπτεία του χρηματοπιστωτικού κλάδου κατεγράφησαν ελλείψεις και σε πιο σοβαρό βαθμό σημειώθηκαν στον τομέα των κινητών αξιών. Επίσης, θεωρήθηκαν ανύπαρκτα τα μέτρα για την καταπολέμηση του «ξεπλύματος» στον ασφαλιστικό κλάδο. Σε κάθε περίπτωση η χώρα κρίθηκε ότι πρέπει να θέσει σε ισχύ ολοκληρωμένες υποχρεώσεις για την καταπολέμηση του φαινομένου και να συμμορφωθεί με τα πρότυπα της FATF (FATF, 2007).

5.2. 2^η Αξιολόγηση FATF– 19.02.2010

Το 2010, κατόπιν σχετικού αιτήματος της Ελλάδας, η FATF δημοσίευσε μια ενδιάμεση έκθεση παρακολούθησης, στην οποία παρουσιαζόταν η πρόοδος που έχει σημειωθεί στη χώρα μετά την έκθεση του 2007. Η χώρα κατά την αρχική αξιολόγηση είχε βαθμολογηθεί ως εν μέρει συμμορφωμένη ή μη συμμορφωμένη σε 13 από τις 16 βασικές συστάσεις για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και λόγω αυτών των ελλείψεων υποβλήθηκε σε ταχεία διαδικασία ενισχυμένης παρακολούθησης από τον Οκτώβριο του 2007 (FATF, 2010).

Ορισμένα αξιοσημείωτα θέματα που αναδύονται από την εν λόγω αξιολόγηση είναι τα εξής:

- Η Ελλάδα έχει περιορισμένη δυνατότητα δέσμευσης κεφαλαίων που προορίζονται για τρομοκρατικές ενέργειες εκτός του συστήματος καταχώρισης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ως εκ τούτου θα πρέπει να γίνει σχετική μεταβολή στο υφιστάμενο πλαίσιο και να εισήχθη σχετική πρόβλεψη (FATF, 2010).
- Η υφιστάμενη διαδικασία για την κοινοποίηση των οντοτήτων από το αρμόδιο υπουργείο και από το χρηματοοικονομικό τομέα στους καταλόγους των Ηνωμένων Εθνών διαρκεί πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα με αποτέλεσμα τα λοιπά μέρη να μην προλαβαίνουν να συμμορφωθούν εγκαίρως ως προς δέσμευση περιουσιακών

στοιχείων τρομοκρατών. Το σχετικό άρθρο του Ν. 3691/2008 ορίζει νέες διαδικασίες για την κοινοποίηση των οντοτήτων και στοχεύει στην επιτάχυνση της διαδικασίας, Ωστόσο, να σημειωθεί ότι η Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (ΜΧΠ) είναι υποχρεωμένη να προωθεί τις ενημερωμένες λίστες μόνο στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ενώ η κοινοποίηση αυτών των πληροφοριών σε άλλους φορείς είναι προαιρετική. Η Τράπεζα της Ελλάδος έχει επισημάνει ότι εκτός από τη βελτίωση του μηχανισμού άμεσης ειδοποίησης της ΜΧΠ, θα πρέπει να ειδοποιούνται και ατομικά οι αξιωματικοί συμμόρφωσης των εποπτευόμενων οντοτήτων (FATF, 2010).

- Δεν υπάρχουν κυρώσεις για μη τήρηση αιτημάτων δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων. Αν και ο νόμος του 2008 περιέχει σχετική πρόβλεψη δεν είναι σαφές πώς τέτοιες κυρώσεις ισχύουν σε περίπτωση μη τήρησης αιτημάτων δέσμευσης. Ωστόσο η υποχρεωτική κοινοποίηση προς εμπλεκόμενους που αναφέρθηκε προηγουμένως· επιβεβαιώνει την άποψη οι αρχές θα μπορούσαν να επιβάλλουν κυρώσεις σε περίπτωση μη συμμόρφωσης (FATF, 2010).
- Η ελληνική νομοθεσία δεν προέβλεπε με ποιον τρόπο ένα πρόσωπο ή μία οντότητα που έχει υποστεί δέσμευση κεφαλαίων μπορεί να προσβάλει την εν λόγω απόφαση πριν της εκδίκαση της υπόθεσής του. Η εν λόγω πρόβλεψη προστέθηκε με άρθρο του Ν. 3691/2008, σύμφωνα με το οποίο ένα φυσικό πρόσωπο ή μία νομική οντότητα μπορεί να προσβάλει τη σχετική απόφαση ενώπιον του δικαστηρίου εντός 30 ημερών από την έκδοσή της (FATF, 2010).
- Οι ελληνικές αρχές μέχρι τότε δε μπορούσαν να δεσμεύουν περιουσιακά στοιχεία τρομοκρατών χωρίς να ξεκινήσει πρώτα ποινική έρευνα εις βάρος τους, ενέργεια η οποία μεταβλήθηκε μέσω του νόμου το 2008, και πλέον δεν υφίσταται η εν λόγω προϋπόθεση (FATF, 2010).
- Η εφαρμογή του Ν. 3691/2008 συμπεριέλαβε τον έλεγχο των καζίνο που λειτουργούν σε πλοία υπό ελληνική σημαία αλλά δεν εφαρμόζεται έλεγχος στα διαδικτυακά καζίνο. Ακόμη, οι δικηγόροι φαίνεται να εμπίπτουν στην κατηγορία των «συμβολαιογράφων και άλλων ανεξάρτητων νομικών επαγγελματιών» στο σχετικό άρθρο του νόμου αν και δεν αναφέρονται στον ορισμό ως ξεχωριστά κατηγορία της αναφέρουσας οντότητας. Παρατηρούνται δηλαδή στο νόμο αρκετές τεχνικές ελλείψεις.

Φαίνεται ότι η Ελλάδα έχει φτάσει σε ένα καλό επίπεδο συμμόρφωσης με τις περισσότερες βασικές συστάσεις. Επίσης, η αναφορά ύποπτων συναλλαγών έχει αντιμετωπιστεί μέχρι ένα σημείο και η χώρα έχει βελτιωθεί ως προς αυτή της σύσταση. Ακόμη, καταγράφεται θετική

εξέλιξη στον τομέα της εποπτείας της συναλλακτικής δραστηριότητας των πολιτών της χώρας, αν και η αποτελεσματικότητα της δεν έχει αποδειχθεί πλήρως και απαιτείται περαιτέρω πρόοδος, ειδικά στον ασφαλιστικό και στον επενδυτικό κλάδο (FATF, 2010). Όμως, ως βασικό ζήτημα συμμόρφωσης παραμένει η λειτουργία της Μονάδας Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών, όπου εξακολουθεί να παρουσιάζει σημαντικές αδυναμίες και μικρή πρόοδο (FATF, 2010).

Σε γενικές γραμμές, η εν λόγω έκθεση αναφέρει ότι η υιοθέτηση του νέου νόμου για το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» (Ν. 3691/2008) οδήγησε σε σημαντική πρόοδο όσον αφορά τη συμμόρφωση της Ελλάδας με τα πρότυπα της FATF. Όλες οι εποπτικές αρχές φαίνεται να έχουν αναπτύξει ολοκληρωμένους κανονισμούς που στοχεύουν στην καταπολέμηση του φαινομένου και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εφαρμόζουν πλέον σχετικά μέτρα αντιμετώπισης του εγκλήματος, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Ειδικής Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης. Ακόμη, καταγράφεται πλέον η ύπαρξη αρμόδιων εποπτικών αρχών που υπόκεινται σε νομοθετικά οριζόμενες υποχρεώσεις για την καταπολέμηση του εγκλήματος (FATF, 2010).

5.3. 3^η Αξιολόγηση FATF– 28.10.2011

Τον Οκτώβριο του 2011, η FATF αναγνώρισε ότι η Ελλάδα είχε σημειώσει σημαντική πρόοδο για την αντιμετώπιση των ελλείψεων που εντοπίστηκαν στην Έκθεση Αμοιβαίας Αξιολόγησης του 2007. Επιπρόσθετα, συμφωνήθηκε ότι η Ελλάδα θα υπέβαλε έκθεση για τυχόν περαιτέρω βελτιώσεις στο σύστημα καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας σε διετή βάση. Στην έκθεση παρακολούθησης που δημοσιεύτηκε από τη Ειδική Ομάδα τον Οκτώβριο του 2011 διατυπώθηκε η άποψη ότι η Ελλάδα έχει λάβει επαρκή μέτρα για την αποκατάσταση των ελλείψεων που εντοπίστηκαν επί συγκεκριμένων συστάσεων και ότι όλες οι βασικές συστάσεις βρίσκονται σε ικανοποιητικό επίπεδο (FATF, 2011) .

Στην εν λόγω αξιολόγηση κρίθηκε ότι η Ελλάδα έχει εκπληρώσει τις δεσμεύσεις της ως προς το σχέδιο δράσης της σχετικά με τις στρατηγικές ελλείψεις επί της καταπολέμησης του «ξέπλυματος βρώμικου χρήματος», που η FATF είχε εντοπίσει το Φεβρουάριο του 2010. Συνεπώς, έπανε να βρίσκεται υπό καθεστώς παρακολούθησης αλλά θα συνέχιζε να συνεργάζεται με την Ομάδα για περαιτέρω ενίσχυση του σχετικού νομοθετικού και θεσμικού πλαισίου (FATF, 2011).

Αξίζει να σημειώνουμε τα κάτωθι ευρήματα:

Η Ελλάδα έχει επικαιροποιήσει όλες τις απαραίτητες διατάξεις του σχετικού νόμου για την ενίσχυση του καθεστώτος κατάσχεσης και ως εκ τούτου επιλύθηκαν όλες οι τεχνικές ελλείψεις. Ωστόσο, ενώ έχουν περάσει 3 χρόνια από την υιοθέτηση του νομικού πλαισίου, υπάρχουν λίγα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία που να αποδεικνύουν βελτιωμένη αποτελεσματικότητα του νόμου. Προκειμένου να λυθεί το ζήτημα της συγκέντρωσης στατιστικών στοιχείων ο αρμόδιος υπουργός εξέδωσε υπουργική απόφαση με στόχο την

αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος και την εισαγωγή νέων, αυστηρότερων κανόνων και χρονοδιαγραμμάτων για την έγκαιρη συλλογή δεδομένων κατάσχεσης (FATF, 2011).

- Με το Ν. 3691/2008 καταργήθηκε το τραπεζικό απόρρητο κατά τη διάρκεια ερευνών και ελέγχων από τη Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών, γεγονός που θεωρείται πολύ θετικό για τη συμμόρφωση της χώρας με τις συστάσεις της FATF (FATF, 2011).
- Παρατηρείται έλλειψη προσωπικού κατάλληλα εκπαιδευμένου για ζητήματα καταπολέμησης του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» σε καίριους θεσμούς (βλέπε Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς) και εντοπίζεται μεγάλος βαθμός γραφειοκρατίας, με αποτέλεσμα να καθυστερεί η διερεύνηση σχετικών αναφορών για ύποπτες συναλλαγές (FATF, 2011).
- Η Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών, (ΜΧΠ) έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο όσον αφορά όλες τις ελλείψεις που είχαν εντοπιστεί στις προηγούμενες εκθέσεις, όμως παρόλα αυτά χαρακτηρίστηκε ως ανεπαρκής και διατυπώθηκε η άποψη ότι έπρεπε να ανοικοδομηθεί από την αρχή (FATF, 2011).
- Η απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος το Μάρτιο του 2009, όπως τροποποιήθηκε τον Αύγουστο του 2010, προσδιορίζει τα κριτήρια ταυτοποίησης και επαλήθευσης πελατών, προβλέπει την τήρηση αρχείων και τη διενέργεια αναφορών ύποπτων συναλλαγών, ενώ με μια νέα απόφαση που εκδόθηκε τον Νοέμβριο του 2009 αντιμετωπίζει το ζήτημα των κυρώσεων και άλλων διορθωτικών μέτρων που ισχύουν για την παράβαση των υποχρεώσεων που ορίζονται από την πρώτη απόφαση. Οι αποφάσεις αυτές τροποποιήθηκαν τον Αύγουστο του 2010 για να αντιμετωπιστούν συγκεκριμένα οι υποχρεώσεις που αφορούν τη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων (FATF, 2011).
- Βάσει νόμου ή θεσμικών κανόνων ορίστηκαν συγκεκριμένοι κανονισμοί επί της τήρησης ανώνυμων λογαριασμών ή λογαριασμών σε εικονικά ονόματα, της υποχρέωσης αναγνώρισης του πελάτη και επαλήθευσης της ταυτότητας του, του προσδιορισμού και της επαλήθευσης της πραγματικής ιδιοκτησίας, του προσδιορισμού του εάν ο πελάτης ενεργεί για λογαριασμό άλλου προσώπου κ.α. (FATF, 2011).

Συμπερασματικά, η αξιολόγηση αναφέρει ότι ο υφιστάμενος νόμος για τη νομιμοποίηση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότησης της τρομοκρατίας ενισχύει σημαντικά το ελληνικό καθεστώς όσον αφορά ζητήματα που σχετίζονται με την

αντιμετώπιση των περισσότερων από τις αδυναμίες που εντοπίστηκαν στην προηγούμενη ενδιάμεση αξιολόγηση. Καταγράφεται βελτίωση σε θέματα που αφορούν υφιστάμενους πελάτες και απαιτήσεις εξακρίβωσης της φύσης και του σκοπού της επιχειρηματικής σχέσης. Ακόμη, οι εν λόγω προϋποθέσεις ταυτοποίησης επεκτάθηκαν και στους ασφαλιστικούς διαμεσολαβητές, έλλειψη που είχε επισημανθεί στις προηγούμενες αξιολογήσεις. Συνολικά, η Ελλάδα θεωρήθηκε ότι έχει συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις της FATF σε ικανοποιητικό επίπεδο.

5.4. 4^η Αξιολόγηση FATF– 03.09.2019

Το 2018 ολοκληρώθηκε η πρώτη συνολική εθνική αξιολόγηση της Ελλάδας για τους κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Σύμφωνα με την Ειδική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF) αξιολογήθηκε το ελληνικό σύστημα ως προς την αντιμετώπιση του συγκεκριμένου αδικήματος και κρίθηκε ότι η χώρα διαθέτει ένα ιδιαίτερα ισχυρό νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση αυτών των εγκλημάτων, το οποίο χρειάζεται μόνο μικρές βελτιώσεις για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της Ειδικής Ομάδας (FATF, 2019).

Σύμφωνα, με την τελική αξιολόγηση οι ελληνικές αρχές συνεργάζονται αποτελεσματικά, κάνοντας καλή χρήση της οικονομικής ευφυΐας. Επιπρόσθετα, η Ελλάδα χρησιμοποιεί αποτελεσματικά εργαλεία για να εμποδίσει τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και να δεσμεύσει τα περιουσιακά στοιχεία των εγκληματιών, αλλά πιθανές νομοθετικές καθυστερήσεις μπορούν να αποτρέψουν την αποτελεσματική δίωξη του εν λόγω εγκλήματος. Ακόμη, σημειώνεται ότι η χώρα θα πρέπει να δώσει προτεραιότητα στη διερεύνηση και τη δίωξη του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» ως μεμονωμένο αδίκημα (FATF, 2019).

Να σημειωθεί ότι σύμφωνα με την εν λόγω αξιολόγηση οι ελληνικές αρχές συνεργάζονται ενεργά με ξένους ομολόγους τόσο για την ανταλλαγή πληροφοριών όσο και για τη διερεύνηση εθνικών υποθέσεων. Επιπλέον, ο ελληνικός τραπεζικός τομέας κατανοεί την πιθανή έκθεσή του σε συναλλαγές που σχετίζονται με το έγκλημα ή την τρομοκρατία και θεωρείται ότι εποπτεύεται αποτελεσματικά. Ένα πρόβλημα που εντοπίζεται στο υφιστάμενο νομικό πλαίσιο αφορά την καθοδήγηση επαγγελματιών όπως είναι οι δικηγόροι, οι φορολογικοί σύμβουλοι και άλλες μη χρηματοοικονομικές οντότητες, που δεν κατανοούν πλήρως τους σχετικούς κινδύνους που καλούνται να αντιμετωπίσουν. Ως εκ τούτου η εποπτεία αυτών των επαγγελματιών είναι συχνά ασυνεπής (FATF, 2019).

Ενώ οι αρμόδιες εποπτικές αρχές έχουν πρόσβαση σε μια βάση δεδομένων με ενημερωμένες πληροφορίες για την πραγματική ιδιοκτησία νομικών προσώπων, είναι δύσκολο να αποκτηθούν έγκαιρες και ακριβείς πληροφορίες ιδιοκτησίας σχετικά με την ελληνική ναυτιλιακή βιομηχανία, η οποία χρησιμοποιεί συχνά μερίδια υψηλού κινδύνου και πολύπλοκες δομές περιλαμβανομένων τοποθεσιών ανοικτής θάλασσας. Τέλος, ενώ η χώρα λαμβάνει αποτελεσματική δράση σε πολλούς τομείς, πρέπει να ενισχύσει την

προσέγγιση τη βάσει κινδύνου για την εποπτεία και την εφαρμογή προληπτικών μέτρων ως προς τη δίωξη του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» και τη δήμευση και την πρόληψη της κατάχρησης νομικών δομών και μη κυβερνητικών οργανισμών (FATF, 2019).

Κάποια σημαντικά ευρήματα της τελικής αξιολόγησης είναι τα κάτωθι:

- Οι ελληνικές αρχές γενικά κατανοούν τα τρωτά σημεία της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και γι' αυτό το λόγο υιοθέτησαν το εθνικό σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση του φαινομένου. Γενικά οι στόχοι των περισσότερων ελληνικών αρχών είναι συνεπείς με τους αναγνωρισμένους κινδύνους του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» (FATF, 2019).
- Οι αρχές χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τις προσφερόμενες χρηματοοικονομικές πληροφορίες και άλλες πληροφορίες για να αναπτύξουν αποδεικτικά στοιχεία και να εντοπίσουν έσοδα σε έρευνες για νομιμοποίηση προϊόντων εγκληματικής δραστηριότητας (FATF, 2019).
- Οι αρμόδιες αρχές της χώρας κάνουν αποτελεσματική χρήση εργαλείων για την κατάσχεση και τη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων, στερώντας από τους εγκληματίες παράνομα έσοδα και διατηρώντας περιουσιακά στοιχεία για μελλοντική κατάσχεση. Ωστόσο, παρατηρείται καθυστέρηση ως προς τη δίωξη των εν λόγω αδικημάτων και η διαδικασία έφεσης αποτρέπει την αποτελεσματική δήμευση σε πολλές περιπτώσεις (FATF, 2019).
- Η Ελλάδα δεν έχει διεξαγάγει μια ολοκληρωμένη αξιολόγηση του κινδύνου της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και ειδικά σε θέματα που σχετίζονται με την παρουσία πολλών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την έλλειψη εποπτείας βάσει κινδύνου επί των ΜΚΟ (FATF, 2019).
- Οι εποπτικές αρχές στον χρηματοπιστωτικό τομέα έχουν καλή κατανόηση των σχετικών κινδύνων και εφαρμόζουν βάσει κινδύνου την προσέγγιση της εποπτείας τους. Ωστόσο, η έλλειψη επαρκών πόρων έχει εμποδίσει την ικανότητά τους να χρησιμοποιούν μία πλήρη σειρά εποπτικών εργαλείων (FATF, 2019)

Γενικά, οι ελληνικές αρχές επιδεικνύουν ισχυρή δέσμευση για τη διεθνή συνεργασία και σε επιχειρησιακό επίπεδο, ιδίως τα τελωνεία, επιδεικνύουν γενικά αποτελεσματική συνεργασία με διεθνείς εταίρους. Ωστόσο, οι καθυστερήσεις στις δικαστικές διαδικασίες επηρεάζουν αρνητικά την ικανότητα της Ελλάδας να παρέχουν ή να επιδιώκουν με συνέπεια έγκαιρα μέτρα κατά του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος». Τέλος, παρατηρείται

έλλειψη στατιστικών στοιχείων προκειμένου η χώρα να μπορεί να αξιολογήσει και να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα ως προς το εν λόγω αδίκημα.

5.5. Συμπεράσματα

Το ποινικό σύστημα της Ελλάδας έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο ως προς την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ειδικά τα τελευταία χρόνια με την υιοθέτηση και εφαρμογή σύγχρονων νομοθετικών μέτρων. Οι νόμοι 4557/2018, 4734/2020, και 4816/2021, μεταξύ άλλων, έχουν ενισχύσει το νομικό πλαίσιο και έχουν προσδώσει στις αρμόδιες αρχές μεγαλύτερες εξουσίες για τον εντοπισμό και την δίωξη των εμπλεκόμενων σε τέτοιες δραστηριότητες

Η Ελλάδα έχει αναγνωρίσει την ανάγκη για αυστηρή συμμόρφωση με τα διεθνή πρότυπα, όπως αυτά που καθορίζονται από τη FATF και ως αποτέλεσμα οι πρόσφατες νομοθετικές μεταρρυθμίσεις αντανakλούν τις συστάσεις της Ειδικής Ομάδας και περιλαμβάνουν μέτρα για την ενίσχυση της διαφάνειας των οικονομικών συναλλαγών και την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η προσαρμογή των εθνικών νόμων με τα διεθνή πρότυπα έχει βελτιώσει την ικανότητα της Ελλάδας να ανιχνεύει και να προλαμβάνει περιστατικά ξεπλύματος.

Επιπρόσθετα, οι εισαγγελικές αρχές και οι υπηρεσίες δίωξης οικονομικού εγκλήματος στην Ελλάδα έχουν αποκτήσει νέες δυνατότητες και εργαλεία για τη διερεύνηση υποθέσεων νομιμοποίησης εσόδων. Η εφαρμογή της τεχνολογίας και η συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς έχουν ενισχύσει την αποτελεσματικότητα των ερευνών. Συγκεκριμένα, η χρήση συστημάτων παρακολούθησης τραπεζικών συναλλαγών και η ανταλλαγή πληροφοριών με ξένες αρχές έχουν αποδειχθεί κρίσιμες για την επιτυχία των επιχειρήσεων δίωξης.

Όμως, παρά την πρόοδο, υπάρχουν ακόμα προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν. Η γραφειοκρατία και η αργή δικαστική διαδικασία αποτελούν σημαντικά εμπόδια στην αποτελεσματική δίωξη των υποθέσεων νομιμοποίησης εσόδων. Επιπλέον, η έλλειψη επαρκούς εκπαίδευσης και πόρων για τις αρμόδιες αρχές μπορεί να επηρεάσει την ικανότητα του συστήματος να ανταποκριθεί γρήγορα και αποτελεσματικά σε νέες απειλές .

Η συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα είναι επίσης καθοριστική. Οι τράπεζες, οι ασφαλιστικές εταιρείες και άλλοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην ανίχνευση ύποπτων συναλλαγών. Η εφαρμογή αυστηρών διαδικασιών αναγνώρισης πελατών και η υποχρέωση αναφοράς ύποπτων δραστηριοτήτων στις αρχές έχουν συμβάλει σημαντικά στη βελτίωση της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας του ποινικού συστήματος .

Μάρθα Γλαντζή, Η αποτελεσματικότητα του ποινικού συστήματος ως προς την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (Money Laundering): ιστορική αναδρομή του ελληνικού νομοθετικού πλαισίου, διεθνής αντιμετώπιση του φαινομένου και μελέτες περιπτώσεων από το χρηματοπιστωτικό τομέα

Η αποτελεσματικότητα του ποινικού συστήματος για την καταπολέμηση του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» εξαρτάται επίσης από την κοινωνική και πολιτική βούληση για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Η διαφθορά σε κυβερνητικά και δικαστικά επίπεδα μπορεί να υπονομεύσει τις προσπάθειες για την αντιμετώπιση του οικονομικού εγκλήματος. Επομένως, η συνεχής προσπάθεια για τη βελτίωση της διαφάνειας και της λογοδοσίας στον δημόσιο τομέα είναι απαραίτητη.

Συνοψίζοντας, το ποινικό σύστημα της Ελλάδας έχει κάνει σημαντικά βήματα προς την αποτελεσματική καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Οι νομοθετικές μεταρρυθμίσεις, η βελτίωση των διαδικασιών επιβολής του νόμου, και η ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας έχουν συμβάλει στη δημιουργία ενός ισχυρού πλαισίου για την πρόληψη και δίωξη του οικονομικού εγκλήματος. Ωστόσο, παραμένουν προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν για να επιτευχθεί πλήρης αποτελεσματικότητα.

Βιβλιογραφία

- Alldridge, P. (2003). *Money Laundering Law: Forfeiture, Confiscation, Civil Recovery, Criminal Laundering and Taxation of the Proceeds of Crime*. North America: Hart Publishing.
- AMLUAΕ. (χ.χ.). *Socio-economic impact of money laundering*. Ανάκτηση 05 2024, από AMLUAΕ: <https://amluae.com/socio-economic-impact-of-money-laundering/>
- APG. (χ.χ.). *APG HISTORY AND BACKGROUND*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από Asia/Pacific Group: <https://apgml.org/about-us/page.aspx?p=91ce25ec-db8a-424c-9018-8bd1f6869162>
- ASEAN. (χ.χ.). *International Economic Crime, Money Laundering*. Ανάκτηση 05 08, 2024, από Association of Southeast Asian Nations: <https://asean.org/our-communities/asean-political-security-community/peaceful-secure-and-stable-region/international-economic-crime-money-laundering/>
- Bardin, P., Bouveret, A., Jackson, G., & Markevych, M. (2023, 09 04). *Money Laundering Poses a Risk to Financial Sector Stability*. Ανάκτηση 05 08, 2024, από IMF BLOG: <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2023/09/04/money-laundering-poses-a-risk-to-financial-sector-stability>
- BBC. (2012, 12 11). *HSBC to pay \$1.9bn in US money laundering penalties*. Ανάκτηση 05 22, 2024, από BBC: <https://www.bbc.com/news/business-20673466>
- BBC. (2021, 12 13). *NatWest fined £265m after bin bags of cash laundered*. Ανάκτηση 05 22, 2024, από BBC: <https://www.bbc.co.uk/news/business-59629711>
- Biersteker, T. ..., & Eckert, S. (2007). *Countering the Financing of Terrorism*. London: Routledge.
- BIS. (χ.χ.). *Basel Committee finalises AML/CFT guidelines on supervisory cooperation*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από Basel Committee on Banking Supervision : <https://www.bis.org/press/p200702.htm>
- BIS. (χ.χ.). *History of the Basel Committee*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από Bank for International Settlements: <https://www.bis.org/bcbs/history.htm>
- Britannica. (χ.χ.). *Organized crime*. Ανάκτηση 05 2024, από Britannica: <https://www.britannica.com/topic/organized-crime>
- Britton, P. (2022, 05 11). *What Are The Three Stages Of Money Laundering?* Ανάκτηση 05 08, 2024, από Britton Time: <https://brittontime.com/2021/04/09/what-are-the-three-stages-of-money-laundering/>
- Bruun&Hjejle. (2018, 09 19). *Report on the Non-Resident Portfolio at Danske Bank's Estonian branch*. Ανάκτηση από Danske Bank: <https://danskebank.com/-/media/danske-bank-com/file-cloud/2018/9/report-on-the-non-resident-portfolio-at-danske-banks-estonian-branch.pdf>
- CFATF. (χ.χ.). *About CFATF*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από Caribbean Financial Action Task Force: <https://cfatf-gafic.org/what-is-the-cfatf>
- Chen, J. (2024, 04 11). *What Is Money Laundering?* Ανάκτηση 05 08, 2024, από Investopedia: <https://www.investopedia.com/terms/m/moneylaundering.asp>
- Clarke, R. V. (1983). Situational Crime Prevention: Its Theoretical Basis and Practical Scope. *Crime and Justice*, 225-256.

- Clarke, R. V., & Webb, B. (1999). *Hot Products: understanding, anticipating and reducing demand for stolen goods*. London: Policing and Reducing Crime Unit.
- CoE. (1991, 06 10). *ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 10ης Ιουνίου 1991 για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από EUR-lex: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:31991L0308&from=EN>
- CoE. (2001, 06 26). *ΑΠΟΦΑΣΗ-ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 26ης Ιουνίου 2001 για το ξέπλυμα χρήματος, τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό, τη δέσμευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των οργάνων και των προϊόντων του εγκλήματος*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από EUR-lex: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32001F0500>
- CoE. (2001, 12 04). *ΟΔΗΓΙΑ 2001/97/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 4ης Δεκεμβρίου 2001 για την τροποποίηση της οδηγίας 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων απο*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από EUR-lex: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:57ce32a4-2d5b-48f6-adb0-c1c4c7f7a192.0003.02/DOC_1&format=PDF
- CoE. (2003, 07 22). *ΑΠΟΦΑΣΗ-ΠΛΑΙΣΙΟ 2003/577/ΔΕΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 22ας Ιουλίου 2003*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από EUR-lex: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003F0577>
- CoE. (2005, 02 24). *ΑΠΟΦΑΣΗ-ΠΛΑΙΣΙΟ 2005/212/ΔΕΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 24ης Φεβρουαρίου 2005*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από EUR-lex: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:068:0049:0051:EL:PDF>
- COE. (2005, 05 16). *Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and on the Financing of Terrorism **. Ανάκτηση 05 2024, 2024, από Council of Europe: <https://rm.coe.int/168008371f>
- CoE. (2005, 05 16). *Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από Council of Europe: <https://rm.coe.int/16808c3f55>
- CoE. (2005, 10 26). *ΟΔΗΓΙΑ 2005/60/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 26ης Οκτωβρίου 2005 σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση τ*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από EUR-lex: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32005L0060&from=RO>
- CoE. (2006, 08 01). *ΟΔΗΓΙΑ 2006/70/ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 1ης Αυγούστου 2006 για τη θέσπιση μέτρων εφαρμογής της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τον ορισμό του «πολιτικώς εκτεθειμένου προσώπου» και τα τεχνικά κριτήρ*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από EUR-lex: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006L0070>
- CoE. (2009, 02 26). *ΑΠΟΦΑΣΗ-ΠΛΑΙΣΙΟ 2009/299/ΔΕΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 26ης Φεβρουαρίου 2009*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από EUR-lex: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32009F0299>

- CoE. (2014, 04 03). *ΟΔΗΓΙΑ 2014/42/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 3ης Απριλίου 2014*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από EUR-lex: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0042>
- CoE. (2015, 05 20). *ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2015/849 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 20ής Μαΐου 2015*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από EUR-lex: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015L0849>
- CoE. (2017, 07 05). *ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2017/1371 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 5ης Ιουλίου 2017*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από EUR-lex: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017L1371>
- CoE. (2018, 05 30). *ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2018/843 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 30ής Μαΐου 2018*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από EUR-lex: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L0843>
- CoE. (2018, 10 23). *ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2018/1673 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 23ης Οκτωβρίου 2018*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από EUR-lex: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L1673>
- CoE. (2019, 12 18). *ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2019/2177 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 18ης Δεκεμβρίου 2019*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από EUR-lex: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L2177>
- COE. (χ.χ.). *MONEYVAL*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από Council of Europe: <https://www.coe.int/en/web/moneyval>
- COE. (χ.χ.). *Who we are*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από The Council of Europe: <https://www.coe.int/en/web/about-us/who-we-are>
- Commission, E. (2022). *REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL - on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities*. Brussels: European Commission.
- Compin, F. (2008). The role of accounting in money laundering and money dirtying. *Critical Perspectives on Accounting*, 591-602.
- DanskeBank. (χ.χ.). *Danske Bank-Products*. Ανάκτηση 05 22, 2024, από Danske Bank: <https://danskebank.dk/en>
- DFC. (2008, 02 15). *Minister of Finance opens the permanent headquarters of the secretariat of the Egmont Group*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από Department of Finance Canada: <https://web.archive.org/web/20090925141558/http://www.fin.gc.ca/n08/08-014-eng.asp>
- DOJ. (2012, 12 11). *HSBC Holdings Plc. and HSBC Bank USA N.A. Admit to Anti-MoneyLaundering and Sanctions Violations, Forfeit \$1.256 Billion in Deferred Prosecution Agreement*. Ανάκτηση 05 22, 2024, από U.S. Department of Justice: <https://www.justice.gov/opa/pr/hsbc-holdings-plc-and-hsbc-bank-usa-na-admit-anti-money-laundering-and-sanctions-violations>
- DOJ. (2020, 10 22). *Goldman Sachs Charged in Foreign Bribery Case and Agrees to Pay Over \$2.9 Billion*. Ανάκτηση 05 22, 2024, από U.S. Department of Justice: <https://www.justice.gov/opa/pr/goldman-sachs-charged-foreign-bribery-case-and-agrees-pay-over-29-billion>

- DOJ. (2021, 08 05). *Over \$1 Billion in Misappropriated IMDB Funds Now Repatriated to Malaysia*. Ανάκτηση από U.S. Department of Justice: <https://www.justice.gov/opa/pr/over-1-billion-misappropriated-1mdb-funds-now-repatriated-malaysia>
- DOJ. (2021, 12 21). *NatWest Markets Pleads Guilty to Fraud in U.S. Treasury Markets*. Ανάκτηση 05 24, 2024, από U.S. Department of Justice: <https://www.justice.gov/opa/pr/natwest-markets-pleads-guilty-fraud-us-treasury-markets>
- DOJ. (2021, 12 21). *NatWest Markets Pleads Guilty to Fraud in U.S. Treasury Markets*. Ανάκτηση 05 22, 2024, από U.S. Department of Justice: <https://www.justice.gov/opa/press-release/file/1457981/dl>
- Drezewski, R., Sepielak, J., & Filipkowski, W. (2012). System supporting money laundering detection. *Digital Investigation Volume 9, Issue 1*, 8-21.
- Duyne, P. C. (1998). Money-Laundering: Pavlov's Dog and Beyond. *The Howard Journal Vol 37 No 4*, 359-374.
- e-nomothesia. (χ.χ.). Νόμος 2145/1993 - ΦΕΚ 88/Α/28-5-1993 (Κωδικοποιημένος). Ανάκτηση 06 07, 2024, από e-nomothesia: <https://www.e-nomothesia.gr/kat-dikasteria-dikaiousune/n-2145-1993.html>
- e-nomothesia. (χ.χ.). Νόμος 3932/2011 - ΦΕΚ 49/Α/10-3-2011. Ανάκτηση 06 07, 2024, από e-nomothesia: https://www.e-nomothesia.gr/kat-egklema-organomeno/n-3932-2011.html#google_vignette
- EC. (2018, 07 19). *Παραβάσεις: Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παραπέμπει την Ελλάδα, την Ιρλανδία και τη Ρουμανία στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για μη εφαρμογή των κανόνων κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από Ευρωπαϊκή Επιτροπή: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/el/ip_18_4491/IP_18_4491_EL.pdf
- EC. (χ.χ.). *About the European Commission*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από European Commission: https://commission.europa.eu/about-european-commission_en
- EC. (χ.χ.). *Anti-Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism Authority (AMLA)*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από European Commission: https://finance.ec.europa.eu/financial-crime/amla_en
- EC. (χ.χ.). *Capacity building and technical assistance*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από European Commission: https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/financing/capacity-building-and-technical-assistance_en
- EC. (χ.χ.). *International Cooperation and Coordination*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από European Commission: https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/maritime/international-cooperation-and-coordination_en
- ECA. (2021). *Οι προσπάθειες της ΕΕ για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος στον τραπεζικό τομέα είναι κατακερματισμένες και η υλοποίηση της οικείας πολιτικής ανεπαρκής*. Λουξεμβούργο: Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο.
- EIB. (2020, 12). *Anti-Money Laundering and Combating Financing of Terrorism Framework*. Ανάκτηση 05 24, 2024, από European Investment Bank: https://www.eif.org/news_centre/publications/eib-group-aml-cft-framework-en.pdf
- Ericson, R. (2006). Ten Uncertainties of Risk-Management Approaches to Security. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice* , 345-356.

- EUR-lex. (2005, 10 26). *Directive - 2005/60 - EN - EUR-Lex*. Ανάκτηση 05 21, 2024, από Europa: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32005L0060>
- EUR-LEX. (2024, 02 29). *Interinstitutional File: 2021/0240 (COD)*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από Council of the European Union: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CONSIL:ST_7204_2024_INIT&qid=1717340376710
- Europol. (2021, 12 06). *From suspicion to action - Converting financial intelligence into greater operational impact*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από Europol: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/ql-01-17-932-en-c_pf_final.pdf
- Europol. (χ.χ.). *Economic Crime*. Ανάκτηση 05 2024, από Europol: <https://www.europol.europa.eu/crime-areas/economic-crime>
- Europol. (χ.χ.). *Money Laundering*. Ανάκτηση 05 2024, από Europol: <https://www.europol.europa.eu/crime-areas/economic-crime/money-laundering>
- FATF. (2007, 06 29). *Mutual Evaluation of Greece*. Ανάκτηση 06 14, 2024, από FATF: <https://www.fatf-gafi.org/content/fatf-gafi/en/publications/Mutualevaluations/Mutualevaluationofgreece.html>
- FATF. (2007, 06 29). *Third Mutual Evaluation on Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism - Greece*. Ανάκτηση 06 14, 2024, από FATF: <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/mer/MER%20Greece.pdf.coredownload.pdf>
- FATF. (2010, 02 19). *Interim follow-up report to the Mutual Evaluation of Greece*. Ανάκτηση 06 14, 2024, από FATF: <https://www.fatf-gafi.org/content/fatf-gafi/en/publications/Mutualevaluations/Interimfollow-upreporttothemutualevaluationofgreece.html>
- FATF. (2010, 02 19). *Mutual Evaluation-Interim Follow-up Report-Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism-GREECE*. Ανάκτηση 06 14, 2024, από FATF: <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/mer/Interim%20FoR%20Greece.pdf.coredownload.pdf>
- FATF. (2011, 10 28). *Follow-up Report to the Mutual Evaluation Report of Greece*. Ανάκτηση 06 14, 2024, από FATF: <https://www.fatf-gafi.org/content/fatf-gafi/en/publications/Mutualevaluations/Follow-upreporttothemutualevaluationreportofgreece.html>
- FATF. (2011, 10 28). *Mutual Evaluation Tenth Follow-Up Report - Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism -Greece*. Ανάκτηση 06 14, 2024, από FATF: <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/fur/FoR%20Greece.pdf.coredownload.pdf>
- FATF. (2019, 09 03). *Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures - - Greece - Mutual Evaluation Report*. Ανάκτηση 06 14, 2024, από FATF: <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/mer/MER-Greece-2019.pdf.coredownload.inline.pdf>
- FATF. (2019, 09 03). *Greece's measures to combat money laundering and terrorist financing*. Ανάκτηση 06 14, 2024, από FATF: <https://www.fatf-gafi.org/content/fatf-gafi/en/publications/Mutualevaluations/Mer-greece-2019.html>

- FATF. (2020). *FATF Annual Report 2019-2020*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από Financial Action Task Force: <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/annual-reports/FATF-annual-report-2019-2020.pdf.coredownload.inline.pdf>
- FATF. (n.d.). *FATF Recommendations*. Retrieved 05 31, 2024, from Financial Action Task Force: <https://www.fatf-gafi.org/en/topics/fatf-recommendations.html>
- FATF. (χ.χ.). *Countries*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από Financial Action Task Force: <https://www.fatf-gafi.org/en/countries.html>
- FATF. (χ.χ.). *FATF Recommendations*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από Financial Action Task Force: <https://www.fatf-gafi.org/en/topics/fatf-recommendations.html>
- FATF. (χ.χ.). *Financial Action Task Force*. Ανάκτηση 05 08, 2024, από Financial Action Task Force: <https://www.fatf-gafi.org/en/home.html>
- FATF. (χ.χ.). *Mutual evaluations and follow-up reports*. Ανάκτηση 06 14, 2024, από FATF: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Mutualevaluations.html>
- FATF. (χ.χ.). *Mutual Evaluations*. Ανάκτηση 06 14, 2024, από FATF: <https://www.fatf-gafi.org/en/topics/mutual-evaluations.html>
- FATF. (χ.χ.). *The FATF*. Ανάκτηση 05 24, 2024, από Financial Action Task Force: <https://www.fatf-gafi.org/en/the-fatf.html>
- FATF. (χ.χ.). *What we do*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από Financial Action Task Force: <https://www.fatf-gafi.org/en/the-fatf/what-we-do.html>
- Favarel-Garrigues, G., Godefroy, T., & Lascoumes, P. (2011). Reluctant partners? Banks in the fight against money laundering and terrorism financing in France. *Security Dialogue* 42(2), 179-196.
- FCA. (2024, 03 08). *The Art of Disguise: Common Money Laundering Techniques Revealed*. Ανάκτηση 05 08, 2024, από Financial Crime Academy: <https://financialcrimeacademy.org/common-money-laundering-techniques/>
- FCA. (2024, 03 12). *Exploring the Similarities and Differences Between Money Laundering and Terrorist Financing*. Ανάκτηση 05 08, 2024, από Financial Crime Academy: <https://financialcrimeacademy.org/similarities-and-differences-between-money-laundering-and-terrorism-financing/>
- FCA. (2024, 03 24). *Ensuring Global Integrity: International AML Compliance Explained*. Ανάκτηση 05 24, 2024, από Financial Crime Academy: <https://financialcrimeacademy.org/international-aml-compliance/>
- FINCEN. (χ.χ.). *The Egmont Group of Financial Intelligence Units*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από Financial Crimes Enforcement Network: <https://www.fincen.gov/resources/international/egmont-group-financial-intelligence-units>
- FIUB. (χ.χ.). *Types of Suspicious Activities or Transactions*. Ανάκτηση 05 08, 2024, από Financial Intelligence Unit Belize: <https://fiubelize.org/types-of-suspicious-activities-or-transactions/>
- Ganguli, I., & Ernoult, J. (2012, 12). *Combating Proliferation Financing: A European Banking Perspective*. Ανάκτηση 05 21, 2024, από European Association of Public Banks.
- GIFCS. (χ.χ.). *History*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από Group of International Finance Centre Supervisors: <https://www.groupgifs.org/about/history>

- Gilmore, W. C. (1999). *Dirty Money: The Evolution of International Measures to Counter Money Laundering and the Financing of Terrorism*. Strasbourg : Council of Europe Publishing.
- Gilmore, W. C. (1999). *Dirty Money: The Evolution of Money Laundering Counter-measures*. Council of Europe Publishing. Στρασβούργο: Council of Europe Publishing.
- Hel.FIU. (χ.χ.). N.3691/2008 Πρόληψη και Καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Ανάκτηση 06 07, 2024, από Τμήμα Διεθνών Σχέσεων και Μελετών: <http://hellenic-fiu.gr/images/stories/files/laws/3691-upload%2007.07.2017.pdf>
- Heng, Y.-K., & McDonagh, K. (2009). *Risk, Global Governance and Security - The Other War on Terror*. London: Routledge.
- History. (2019, 06 07). *ISIS*. Ανάκτηση 05 08, 2024, από History: <https://www.history.com/topics/21st-century/isis>
- Hope, B., & Wright , T. (2018). *Billion Dollar Whale: The Man Who Fooled Wall Street, Hollywood, and the World*. New York: Hachette Books.
- Huber, W. D. (2017). Forensic Accounting, fraud theory, and the end of the fraud triangle. *Journal of Theoretical Accounting Research*, 12(2), 28-48.
- Ibitola, J. (2023, 10 31). *The Role of Shell Companies in Money Laundering*. Ανάκτηση 05 08, 2024, από Flagright: <https://www.flagright.com/post/the-role-of-shell-companies-in-money-laundering>
- ICAS. (2019, 01 11). *AML Awareness: Three stages of money laundering*. Ανάκτηση 05 09, 2024, από ICAS: <https://www.icas.com/professional-resources/anti-money-laundering-resources/latest-developments/aml-awareness-three-stages-of-money-laundering>
- IDB. (χ.χ.). *About the IDB*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από Inter-American Development Bank.: <https://www.iadb.org/en/who-we-are/about-idb>
- IF. (2017, 09 22). *BAE Systems reveals common characters involved in money laundering*. Ανάκτηση 05 08, 2024, από International Finance: <https://internationalfinance.com/banking/bae-systems-reveals-common-characters-involved-money-laundering/>
- IMF. (χ.χ.). *Anti-money laundering and combating the financing of terrorism*. Ανάκτηση 05 09, 2024, από International Monetary Fund: <https://www.imf.org/en/Topics/Financial-Integrity/amlcft>
- IMF. (χ.χ.). *The IMF and the fight against money laundering and terrorism financing* . Ανάκτηση 05 08, 2024, από International Monetary Fund: <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2023/Fight-against-money-laundering-and-terrorism-financing>
- Interpol. (χ.χ.). *How our history started*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από Interpol: <https://www.interpol.int/en/Who-we-are/Our-history/How-our-history-started>
- Interpol. (χ.χ.). *Money laundering*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από Interpol: <https://www.interpol.int/en/Crimes/Financial-crime/Money-laundering>
- Interpol. (χ.χ.). *Our role in fighting financial crime*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από Interpol: <https://www.interpol.int/en/Crimes/Financial-crime/Our-role-in-fighting-financial-crime>

- Johnson, J., & Lim, Y. (2002). Money Laundering: Has the Financial Action Task Force Made Any Difference? *Journal of Financial Crime*, 10, 7-22.
- Levi, M. (2002, 07). Money Laundering and Its Regulation. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 582, 181-194.
- Levi, M., & Reuter, P. (2006). Money Laundering. *Crime and Justice*, 289-375.
- Levin, C., & Coburn, T. (2012, 07 12). *U.S. Vulnerabilities to Money Laundering, Drugs, and Terrorist Financing: HSBC Case History*. Ανάκτηση 05 22, 2024, από Homeland Security & Governmental Affairs: <https://www.hsgac.senate.gov/wp-content/uploads/imo/media/doc/EXHIBITS%201-99%20for%20July%2017%202012%20HSBC%20HearingUR7.pdf>
- Lord, N., & Levi, M. (2023). Economic crime, economic criminology, and serious crimes for economic gain: On the conceptual and disciplinary (dis)order of the object of study. *Journal of Economic Criminology*.
- Marciano, A. (1999). Money Laundering: the Economics of Regulation. *European Journal of Law and Economics*, 225–240.
- McCarthy, K. J. (2013). Why do some states tolerate money laundering? On the competition for illegal money. Στο B. Unger, *Research Handbook on Money Laundering* (σσ. 127-142). London: Edward Elgar Publishing Limited.
- MINDEV. (χ.χ.). *ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ FINANCIAL ACTION TASK FORCE (FATF) ΜΕ ΤΗ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ ΟΠΛΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από Υπουργείο Ανάπτυξης: <https://www.mindev.gov.gr/wp-content/uploads/2019/12/%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%9A%CE%9F%CE%99%CE%9D%CE%A9%CE%A3%CE%97-%CE%A4%CE%97%CE%A3-FINANCIAL-ACTION-TASK-FORCE.pdf>
- MinFin. (χ.χ.). *Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών: <https://minfin.gov.gr/oikonomiki-politiki/katapolemisi-nomimopoiisis-esodon-apo-egklimatikes-drastiriotites/archi-katapolemisis-tis-nomimopoiisis-esodon-apo-egklimatikes-drastiriotites/>
- MLC. (χ.χ.). *Money Laundering Compliance 2019*. Ανάκτηση 05 08, 2024, από Money Laundering Compliance Limited: <https://www.moneylaunderingcompliance.com/>
- Mollenkamp, C. (2012, 12 12). *HSBC became bank to drug cartels, pays big for lapses*. Ανάκτηση από Reuters: <https://www.reuters.com/article/us-hsbc-probe-idUSBRE8BA05M20121211/>
- Morris-Cotterill, N. (2001). Think Again: Money Laundering. *Foreign Policy Magazine*, 16-20.
- Mugarura, N. (2015). The jeopardy of the bank in enforcement of normative anti-money laundering and countering financing of terrorism regimes. *Journal of Money Laundering Control*, 18, 352-370.
- Myers, J. M. (1998, 10 19-22). *International Strategies to Combat Money Laundering*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από ICCLR: https://icclr.org/wp-content/uploads/2019/06/myer_pap.pdf?x42592

- NATCNC. (2017, 11 08). *The Evolution of Money Laundering*. Ανάκτηση 05 08, 2024, από National Check & Currency: <https://www.natcnc.com/msb/evolution-money-laundering/>
- NatWestGroup. (2021, 12 13). *National Westminster Bank Plc fined £264.8m for breaches of Regulation*. Ανάκτηση από NatWest Group: <https://www.natwestgroup.com/news-and-insights/news-room/press-releases/our-updates/2021/dec/national-westminster-bank-plc-fined-p264-8m-for-breaches-of-regu.html>
- NCA. (χ.χ.). *Money laundering and illicit finance*. Ανάκτηση 05 2024, από National Crime Agency: <https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/what-we-do/crime-threats/money-laundering-and-illicit-finance>
- Neate, R., & Rankin, J. (2018, 09 20). *Danske Bank money laundering 'is biggest scandal in Europe'*. Ανάκτηση 05 22, 2024, από The Guardian: <https://www.theguardian.com/business/2018/sep/20/danske-bank-money-laundering-is-biggest-scandal-in-europe-european-commission>
- Nelson, C., Beissner, L., Wieland, C., & Westphal, T. (2021). Machine Learning: Uniting Banks Against Money Laundering. *International Centre for Defence and Security*.
- Nowotny, E. (2013). The role of small states for financial market integrity: Austria. Στο B. Unger, *Research Handbook on Money Laundering* (σ. 148). London: Edward Elgar Publishing Limited.
- OAS. (χ.χ.). *Executive Secretariat of CICAD (Inter-American Drug Abuse Control Commission)*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από Organization of American States: <https://www.oas.org/ext/en/main/oas/our-structure/gssms/cicad>
- OECD. (2024). *Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes, in*. Ανάκτηση από Organisation for Economic Co-operation and Development: <https://www.oecd.org/tax/transparency/documents/effective-beneficial-ownership-frameworks-toolkit-second-edition-2024.pdf>
- Palma, S. (2019, 02 10). *IMDB explained: timeline of Malaysia's financial scandal*. Ανάκτηση από Financial Times: <https://www.ft.com/content/fce8018c-2b4e-11e9-88a4-c32129756dd8>
- Picarelli, J. T. (2008). Transnational Organized Crime. Στο P. D. Williams, *Security Studies-An Introduction* (σσ. 453-467). London: Routledge.
- Proctor, C. (2015). *The Law and Practice of International Banking (2nd Edition)*. Charles Proctor: Charles Proctor.
- Pullella, P. (2020, 01 23). *World financial intelligence group re-admits Vatican after suspension*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από Reuters: <https://www.reuters.com/article/idUSKBN1ZM1VU/>
- Qureshi, W. A. (2017). An Overview of Money Laundering in Pakistan and Worldwide: Causes, Methods, and Socioeconomic Effects. *University of Bologna Law Review*, 2, 300-345.
- Rabinowitz, H. (2022, 12 13). *Danish bank pleads guilty to multi-billion dollar fraud scheme on U.S. Banks*. Ανάκτηση 05 22, 2024, από CNN: <https://edition.cnn.com/2022/12/13/business/danske-bank-justice-department-fraud/index.html>
- Reuter, P., & Truman, E. (2004). *Chasing Dirty Money: The Fight Against Anti-Money Laundering*. Washington, DC: Institute for International Economics.

- Reuters. (2010, 03 18). *Wachovia pays \$160 mln to settle drug money probe*. Ανάκτηση 05 22, 2024, από Reuters:
<https://www.reuters.com/article/amp/idUSN1713901020100317/>
- Safari, N., & Banirostan, T. (2018). Detection Of The Suspicious Transactions By Integrating The Neural Network And Bat Algorithm. *Specialty Journal Of Electronic And Computer Sciences*, 9-19.
- Schott, P. A. (2024, 06 19). *Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism*. Washington, DC: The World Bank. Ανάκτηση από <https://documents1.worldbank.org/curated/en/558401468134391014/pdf/350520Referenc1Money01OFFICIAL0USE1.pdf>
- Seagrave, S. (1995). *Lords of the Rim : the invisible empire of the overseas Chinese*. New York: Putnam's Sons.
- Slawotsky, J. (2013). Are financial institutions liable for financial crime under the alien tort statute. *Journal of Business Law*, 957-1003.
- UN. (1997, 10 14). *Renewing the United Nations : a programme for reform : report of the Secretary-General*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από United Nations Digital Library: <https://digitallibrary.un.org/record/245922?v=pdf>
- UN. (2001, 01 08). *United Nations Convention against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από United Nations Office on Drugs and Crime: https://www.unodc.org/pdf/crime/a_res_55/res5525e.pdf
- Unger, B. (2013). Money laundering regulation: from Al Capone to Al Qaeda. Στο B. Unger, *Research Handbook on Money Laundering* (σσ. 19-32). Edward Elgar Publishing.
- Unger, B. (2013). *Research Handbook on Money Laundering*. London: Edward Elgar Publishing Limited.
- United States Department of the Treasury. (2022, 05 13). Ανάκτηση 05 08, 2024, από U.S. Department of the Treasury: <https://home.treasury.gov/policy-issues/terrorism-and-illicit-finance/money-laundering>
- UNODC. (2010, 03 16). *United States of America v. Wachovia Bank*. Ανάκτηση 05 22, 2024, από United Nations Office On Drugs and Crime: https://sherloc.unodc.org/cld/case-law-doc/moneylaunderingcrimetype/usa/2010/united_states_of_america_v._wachovia_bank.html?lng=en&tmpl=sherloc
- UNODC. (2015). *World Drug Report*. Ανάκτηση 06 19, 2024, από UNODC: https://www.unodc.org/documents/wdr2015/World_Drug_Report_2015.pdf
- UNODC. (2024, 05 31). *Institutes of the UN Crime Prevention and Criminal Justice Programme Network (PNI)*. Ανάκτηση από United Nations Office on Drugs and Crime: <https://www.unodc.org/unodc/en/commissions/CCPCJ/PNI/institutes.html>
- UNODC. (2024). *UNODC Annual Report 2023*. Vienna: United Nations Office on Drugs and Crime.
- UNODC. (χ.χ.). *Commissions*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από United Nations Office on Drugs and Crime: <https://www.unodc.org/unodc/en/commissions/index.html>
- UNODC. (χ.χ.). *Definition in the Organized Crime Convention*. Ανάκτηση 05 2024, από United Nations Office on Drugs and Crime: <https://www.unodc.org/e4j/en/organized-crime/module-1/key-issues/definition-in-convention.html>

- Villányi, B. (2021, 04 26). *Money Laundering: History, Regulations, and Techniques*.
Ανάκτηση 05 2024, από Oxford Research Encyclopedia:
<https://oxfordre.com/criminology/display/10.1093/acrefore/9780190264079.001.0001/acrefore-9780190264079-e-708>
- WCO. (2023). *WCO Annual Report 2022-2023*. Brussels: World Customs Organization.
- WCO. (χ.χ.). *CEN Suite*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από World Customs Organization:
<https://www.wcoomd.org/en/topics/enforcement-and-compliance/instruments-and-tools/cen-suite.aspx>
- WCO. (χ.χ.). *Customs Enforcement Network (CEN)*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από World Customs Organization: <https://www.wcoomd.org/en/topics/enforcement-and-compliance/instruments-and-tools/cen-suite/cen.aspx>
- WCO. (χ.χ.). *Discover the WCO*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από WCO:
<https://www.wcoomd.org/en/about-us/what-is-the-wco/discover-the-wco.aspx>
- WCO. (χ.χ.). *Regional Intelligence Liaison Offices (RILO)*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από World Customs Organization: <https://www.wcoomd.org/en/topics/enforcement-and-compliance/activities-and-programmes/intelligence-and-risk-management-programme/rilo.aspx>
- WCO. (χ.χ.). *Strategic Plan 2022-2025*. Ανάκτηση 05 31, 2024, από World Customs Organization: https://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/about-us/administrative-documents/strategic-plan-2022_2025.pdf?db=web
- Williams, D. (2022, 12 13). *Danske Bank Pleads Guilty to Fraud on U.S. Banks in Multi-Billion Dollar Scheme to Access the U.S. Financial System*. Ανάκτηση 05 22, 2024, από U.S. Department of Justice: <https://www.justice.gov/opa/pr/danske-bank-pleads-guilty-fraud-us-banks-multi-billion-dollar-scheme-access-us-financial>
- ΒτΕ. (1995, 08 24). *Νόμος Υπ' αριθ. 2331*. Ανάκτηση από Ελληνικό Ινστιτούτο Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία: https://elinyae.gr/sites/default/files/2019-07/a173_1995.1131621663152.pdf
- ΒτΕ. (2001, 05 02). *Νόμος Υπ' αριθ. 2908*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από e-nomothesia: <https://www.e-nomothesia.gr/kat-oikonomia/nomos-2908-2001-phok-89-a-2-5-2001.html>
- ΒτΕ. (2005, 11 07). *Νόμος Υπ' αριθ. 3424*. Ανάκτηση 05 07, 2024, από Βουλή των Ελλήνων: <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/T-XRIMAPIST-EIS.pdf>
- ΒτΕ. (2008, 07 17). *Νόμος Υπ' αριθ. 3691*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από forin-Σταματοπουλος: <https://www.forin.gr/downloads/download/61259/n-3691-2008-aitiologikh-ekthesh>
- ΒτΕ. (2017, 05 30). *Νόμος Υπ' αριθ. 4778*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από Βουλή των Ελλήνων: <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/k-idikda-eis-all.pdf>
- ΒτΕ. (2018, 07 30). *Law 4557/2018*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από Βουλή των Ελλήνων: http://www.hcmc.gr/aweb/files/laundering/files/NEW%20AML-CFT%20Law%204557-2018_EN.pdf
- ΒτΕ. (2018, 07 30). *Νόμος Υπ' αριθ. 4557*. Ανάκτηση 05 08, 2024, από Εφημερίδα της Κυβερνήσεως: <https://collab.lawspot.gr/sites/default/files/mashup/feka/2018/fek-139-2018.pdf>

- ΒτΕ. (2020, 05 27). *Νόμος Υπ' αριθ. 4689*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από ΑΑΔΕ:
<http://elib.aade.gr/elib/view?d=/gr/act/2020/4689/>
- ΒτΕ. (2020, 10 08). *Νόμος Υπ' αριθμ. 4734*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από gsis:
<https://www.gsis.gr/sites/default/files/2020-10/9-10-2020%20%20%CE%BD.%204734%292020.pdf>
- ΒτΕ. (2021, 07 09). *Νόμος Υπ' αριθμ. 4816*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από ΑΑΔΕ:
<https://www.aade.gr/sites/default/files/2021-08/%CE%BD.4816-2021.pdf>
- Δημήτραινας, Γ. (2008). Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: Οι ανακριτικές διατάξεις δέσμευσης και απαγόρευσης εκποίησης των περιουσιακών στοιχείων του κατηγορουμένου υπό το πρίσμα των διατάξεων για την κατάσχεση και ειδική δήμευση των κρίσιμων περιουσιακών στοι. *Ποινικά Χρονικά*, 943-955.
- Διονυσοπούλου, Α. (1999). Μια συμβολή στο ζήτημα του προστατευόμενου εννόμου αγαθού του άρ. 2 παρ. 1 Ν. 2331/95. *Ποινικά Χρονικά*, 988-991.
- Δούβλης, Β. (2011). *Ο έλεγχος για το ξέπλυμα μαύρου χρήματος στους Χρηματοπιστωτικούς Ομίλους εντός και εκτός Ε.Ε*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από Open Class panteion:
<https://openeclass.panteion.gr/modules/document/file.php/TMI179/B.%20ΔΟΥΒΛΗ%20-%20Ο%20ΕΛΕΓΧΟΣ%20ΓΙΑ%20ΤΟ%20ΞΕΠΛΥΜΑ%20ΜΑΥΡΟΥ%20ΧΡΗΜΑΤΟΣ%20ΣΤΟΥΣ%20ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥΣ%20ΟΜΙΛΟΥΣ%20ΕΝΤΟΣ%20ΚΑΙ%20ΕΚΤΟΣ%20Ε.Ε.%20-%20ΕλλΔνη%202011.pdf>
- Καϊάφα-Γκμπάντι, Μ. (2008). Ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: Βασικά χαρακτηριστικά του ν. 3691/2008 και δικαιοκρατικά όρια. *Ποινικά Χρονικά*, 917-923.
- Κοτσαλής, Λ. (2018). *Ποινικός Κώδικας - 14η έκδοση*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Κουλούρης, Ν. (2000). Προβλήματα εφαρμογής του Ν 2331/1995. *Ποινική Δικαιοσύνη*, 374-375.
- Νικολούδης, Π. (2000). Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (άρθρο 2 Ν 2331/1995) (Με αφορμή την πρόσφατη νομολογία). *Ποινική Δικαιοσύνη*, 1133 – 1137.
- Παύλου, Σ. (2006). Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Από τον Ν. 2331/1995 στον Ν. 3424/2005: η εξέλιξη και γιγάντωση μίας δογματικής και κυρωτικής εκτροπής. *Ποινικά Χρονικά*, 342-351.
- Τραγάκης, Γ. (1996). *Οργανωμένο Έγκλημα και Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Φιλάνδρας, Κ. (2022, 01 28). *Το έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες*. Ανάκτηση 06 07, 2024, από Μίνα Καούνη & Συνεργάτες:
<https://www.mcaounilaw.gr/vea/496-το-έγκλημα-της-νομιμοποίησης-εσόδων-από-εγκληματικές-δραστηριότητες>

Μάρθα Γλαντζή, Η αποτελεσματικότητα του ποινικού συστήματος ως προς την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (Money Laundering): ιστορική αναδρομή του ελληνικού νομοθετικού πλαισίου, διεθνής αντιμετώπιση του φαινομένου και μελέτες περιπτώσεων από το χρηματοπιστωτικό τομέα

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.